

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE**

**NA OBDOBIE ROKOV
2017 - 2024**

november 2016

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

Tabuľka 1 Hlavička dokumentu PHSR

Názov diela:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľké Zálužie na roky 2017 - 2024
Územné vymedzenie :	Nitriansky kraj, obec Veľké Zálužie
Územný plán obce schválený:	<i>áno</i>
Dátum schválenia PHSR:	<i>28. novembra 2016</i>
Dátum platnosti:	<i>od 01.01. 2017 do 31. 12. 2024</i>
Publikovaný verejne:	<i>05.12. 2016</i>
Objednávateľ:	Obec Veľké Zálužie Obecná 955 951 35 Veľké Zálužie
Spracovateľský kolektív:	doc. Ing. Viera Papcunová, PhD. Ing. Barbora Babjaková, PhD.

Prameň: vlastné spracovanie

OBSAH

ÚVOD	5
ČASŤ A. ANALYTICKÁ ČASŤ	9
Časť A.I Analýza vnútorného prostredia	9
1. História obce a jej rozvoj	9
2. Hospodárska oblasť	14
2.1. Administratívne začlenenie a geografická poloha obce a väzby obce na pól ekonomického rozvoja	14
2.2. Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj	15
2.2.1. Ekonomická základňa obce	15
2.2.2. Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti	17
2.2.3. Ekonomika miestnej samosprávy	20
2.3. Technická infraštruktúra	26
2.3.1. Cestná sieť a dopravné systémy	26
2.3.2. Energetické hospodárstvo	26
2.3.3. Telekomunikácie	27
3. Sociálna oblasť	27
3.1. Obyvateľstvo	27
3.1.1. Veková štruktúra obyvateľstva	30
3.1.2. Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva	31
3.1.3. Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva	32
3.1.4. Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov obce	33
3.2. Sociálna infraštruktúra	35
3.2.1. Domový a bytový fond	35
3.2.2. Školstvo	38
3.2.3. Zdravotníctvo	39
3.2.4. Sociálna starostlivosť	39
3.2.5. Služby obyvateľstvu	40
4. Oblasť environmentu a ochrany životného prostredia	40
4.1. Prírodné zdroje	40
4.1.1. Štruktúra pôdneho fondu	40
4.1.2. Klimatické podmienky	42
4.1.3. Vodné pomery	42
4.1.4. Flóra a fauna	42
4.2. Technická infraštruktúra	43
4.2.1. Vodné hospodárstvo	43
4.2.2. Odpadové hospodárstvo	43
5. Zhrnutie analýzy endogénnych rozvojových faktorov	43
6. Analýza silných a slabých stránok územia	49
7. Analýza príčin a dôsledkov obce Veľké Zálužie	51
8. Postoje a názory obyvateľov obce na život a dianie v obci a perspektívy jej ďalšieho vývoja	52
ČASŤ A. II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	57
1. Analýza vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie v území	57
2. Analýza príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj obce Veľké Zálužie	58
ČASŤ A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU OBCE VEĽKÉ	59

ZÁLUŽIE

1. SWOT analýza obce Veľké Zálužie	59
2. Analýza možných rizík a hrozieb, identifikácia kritických oblastí rozvoja	60
3. Identifikácia východísk a možných riešení	61
3.1 Strom cieľov obce Veľké Zálužie	62
4. Odhad budúceho možného vývoja (Analýza silových polí)	62
ČASŤ A.IV EX-POST HODNOTENIE PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE (2007 – 2013)	64
ČASŤ B. STRATEGICKÁ ČASŤ	65
1. Rozvojová vízia	65
2. Strategické, špecifické a vecné ciele obce Veľké Zálužie	65
3. Popis prioritných oblastí	66
3.1 Prioritná oblasť 1 Ekonomická: Infraštruktúrna vybavenosť a ekonomický rozvoja obce	66
3.2 Prioritná oblasť 2 Sociálna: Sociálna infraštruktúra, služby a komunitný rozvoj	67
3.3 Prioritná oblasť 3 Environmentálna: Životné prostredie a celkový vzhľad obce	68
4. Súlad PHSR obce Veľké Zálužie so strategickými dokumentmi na regionálnej úrovni	68
4.1 Súlad cieľov a opatrení PHSR s cieľmi a opatreniami PHSR NSK	68
4.2 Súlad cieľov a opatrení PHSR s cieľmi a opatreniami SRV NSK	69
ČASŤ C. PROGRAMOVÁ ČASŤ	71
1. Popis opatrení	71
ČASŤ D. REALIZAČNÁ ČASŤ	76
1. Akčný plán	77
2. Monitorovanie a hodnotenie stratégie	79
ČASŤ E. FINANČNÁ ČASŤ	85
1. Indikatívny finančný plán obce Veľké Zálužie	85
2. Viaczdrojové financovanie projektov a aktivít a možnosti financovania projektov	85
2.1 Financovanie z verejných zdrojov	86
2.2 Financovanie zo súkromných zdrojov	88
ZÁVER	89
ZOZNAM PRÍLOH	90

ÚVOD

Potreba tvorby Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHSR) obce vyplýva zo Zákona č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja, ktorý ukladá obciam povinnosť vypracovávať a aktualizovať PHSR obce podľa potreby. PHSR predstavuje strednodobý programový dokument, ktorý vychádza z podrobnej socio-ekonomickej analýzy a stanovuje smer ďalšieho rozvoja obce, ciele a prvoradé potreby a úlohy v zabezpečení všestranného rozvoja. Výsledkom je stratégia rozvoja obce a akčný plán, ktorý transformuje definované strategické ciele do konkrétnych realizačných krokov. Vypracovanie tohto programového dokumentu je takisto podmienkou pre využitie finančných zdrojov národných ako i zdrojov EÚ.

Stratégia rozvoja vyjadruje predstavu obce o svojom budúcom rozvoji, ktorý sa bude snažiť dosahovať. Definovanie takejto stratégie, teda stanovenie *„kam sa chce obec dostať v období nasledujúcich 7 rokov“*, dáva obci, jej obyvateľom, podnikateľom a ďalším aktérom možnosť rozhodovať o svojom budúcom rozvoji. Obec je živý organizmus. Jednotlivé články žijú vlastným životom, avšak ovplyvňujú aj životy druhých, a takisto ovplyvňujú aj život obce ako celku. Obyvatelia obce menia priestor, v ktorom žijú rôznymi aktivitami, čo môže viesť k pozitívnemu rozvoju. Často však občania vytvárajú svojimi nekoordinovanými aktivitami bariéry, ktoré brzdia rozvoj celej obce. Práve Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Veľké Zálužie pre roky 2017 – 2024 vytvára dôležitý priestor pre koordinovanie aktivít realizovaných v obci, čím sa vytvárajú podmienky pre synergický efekt pre celú obec. Pred samotným procesom spracovania stratégie je potrebné pripraviť Zámer spracovania PHSR (tabuľka 2) spolu s Harmonogramom aktivít (tabuľka 3), ktorí umožňujú všetkým subjektom zúčastňovať sa aktívne na tvorbe a následne aj napĺňaní PHSR.

Ak však má takýto dokument spĺňať svoju úlohu, je nevyhnutné, aby sa jeho prípravy ako aj realizácie zúčastnili všetky záujmové skupiny (obyvatelia, podnikatelia, samospráva, spolky, združenia, ďalší dôležití aktéri) a aby boli využité rôzne metódy, ktoré vedú k zapojeniu všetkých aktérov rozvoja (tabuľka 4). Diskusia všetkých záujmových skupín ponúka príležitosť dozvedieť sa o rozdielnych pohľadoch na problémy v obci, o možnostiach ich riešenia, ako aj dozvedieť sa o plánoch jednotlivcov. Preto aj pri príprave tejto stratégie boli realizované 3 workshopy so zástupcami rôznych aktérov a dotazníkový prieskum. Spoločné plánovanie sa zároveň môže stať priestorom pre začatie spolupráce, pre vytváranie inovatívnych riešení medzi rôznymi aktérmi.

Obec v podobe programu rozvoja získava nielen nástroj na proaktívne riadenie rozvoja, založené na iniciovaní potrebných a žiaducich zmien, ale predstavuje aj určitý kontrolný nástroj napĺňania stanovených aktivít. Z tohto hľadiska ho možno vnímať ako dôležitý nástroj marketingovej komunikácie. Obec vypracovaním programu rozvoja dáva najavo záujem o svoju budúcnosť, ako aj budúcnosť svojich obyvateľov a súčasne tým preberá na seba zodpovednosť za svoj ďalší rozvoj.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

Tabuľka 2 Zámer spracovania PHSR

Názov dokumentu	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Veľké Zálužie na roky 2017-2024
Forma spracovania	s pomocou externých odborníkov (<i>úplné spracovanie „na kľúč“</i>)
Riadenie procesu spracovania	<p>Súčasťou zámeru tvorby PHSR bude vymedzenie projektového tímu, ktorý sa bude skladať z riadiaceho tímu, ktorý bude tvoriť gestor zodpovedný za celkové spracovanie dokumentu, koordinátor zodpovedný za administratívu a organizačnú časť spracovania dokumentu, metodik zodpovedný za metodickú pomoc pri spracovaní dokumentu; odborný konzultant vedie pracovné skupiny tvorené miestnymi aktérmi rozvoja, obyvateľmi a podnikateľskými subjektmi.</p> <p>Zoznam subjektov, ktoré budú zapojené do spracovania (starosta obce, poslanci OZ, obyvatelia, podnikateľské subjekty, cirkev, občianske združenia, spolky a ďalšie organizácie pôsobiace v obci), zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou bude zabezpečená viacerými formami; prostredníctvom workshopov, elektronickej komunikácie a dotazníkového prieskumu, ktorý bude distribuovaný v textovej podobe do domácností a zároveň bude zverejnený na stránke obce v elektronickej mutácii. O realizácii dotazníkového prieskumu a jeho význame pri tvorbe strategického dokumentu budú obyvatelia informovaní prostredníctvom miestneho rozhlasu, web-stránky obce, úradnej tabule obce a ďalších miestnych informačných zdrojoch (miestne noviny: Veľké Zálužie, časopis obyvateľov obce Veľké Zálužie, stretnutia záujmových organizácií).</p>
Obdobie spracovania	<p>Obdobie spracovania: júl 2016 – november 2016</p> <p>Realizácia dotazníkového prieskumu – výstupom bolo spracovanie výsledkov dotazníkového prieskumu prezentovaného na 1. workshope</p> <p>1. workshop – výstupom sú získané informácie k dopracovaniu analytickej časti a SWOT analýzy</p> <p>Analytická časť – výstupom je spracovaná analýza zdrojov poslaná na pripomienkovanie</p> <p>2. workshop – výstupom je problémová analýza a strom cieľov, na základe ktorého je spracovaná strategická časť</p> <p>Strategická časť – výstupom je spracovaná strategická časť poslaná na pripomienkovanie</p> <p>3. workshop – výstupom sú podklady pre dopracovanie dokumentu</p> <p>Programová časť, Realizačná časť, Finančná časť – výstupom sú spracované kapitoly implementácie stratégie poslané spolu so strategickou časťou na pripomienkovanie</p> <p>Pripomienkovanie a finalizácia – výstupom sú spripomienkované časti Programu rozvoja obce, finalizácia dokumentu a odovzdanie vytlačenej a elektronickej verzie na schválenie pred OZ</p> <p><i>Podrobnejší harmonogram spracovania vid' Tabuľka 3</i></p>

Prameň: vlastné spracovanie

Tabuľka 3 Harmonogram spracovania PHSR

Termín	HARMONOGRAM SPRACOVANIA PHSR V MESIACOCH					
	2016					
	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Realizácia dotazníkového prieskumu						
Analytická časť						
Strategická časť						
Programová časť						
Realizačná časť						
Finančná časť						
Pripomienkovanie a finalizácia						

Prameň: vlastné spracovanie

Tabuľka 4 Využité participatívne metódy

METÓDA	INFORMOVANIE VEREJNOSTI	ZÍSKAVANIE NÁZOROV VEREJNOSTI	ZOHLADNENIE NÁZOROV VEREJNOSTI
Tlačené materiály			
Verejné informačné tabule	X		
Využitie existujúcich médií			
Stretnutia	X		
Internetové stránky – vrátane verejných pripomienok tzv. chatrooms	X	X	X
Stretnutia			
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	X	X	X
Ťažiskové skupiny (reprezentatívne skupiny predstavujúce verejnosť)	X	X	X
Verejné stretnutia	X	X	X
Návšteva v dotknutom území	X	X	X
Verejné semináre	X	X	
Verejné vypočutie	X	X	X
Verejné vypočutie (s odbornou skupinou)	X	X	X
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	X	X	X
Brainstormingové stretnutia s verejnosťou	X	X	X
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre širokú verejnosť	X	X	X

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

Prieskumy verejnej mienky	X	X	X
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny	X	X	X
Odborné poradné skupiny	X	X	X
Pracovné skupiny	X	X	X
Riešenie problémov a metódy dosiahnutia konsenzu			
Využitie nezávislého moderátora/facilitátora	X	X	X
Brainstorming	X	X	X
Iné aktivity			

Prameň: vlastné spracovanie

ČASŤ A. ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť založená na databáze informácií a ukazovateľov obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce Veľké Zálužie s väzbami na širšie územie a odhad budúceho vývoja, pričom hodnotí aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce relevantné stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia obce, jeho limitov a rozvoja v rámci Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Časť A.I Analýza vnútorného prostredia

1. HISTÓRIA OBCE A JEJ ROZVOJ

Prvá hodnoverná písomná zmienka o obci pochádza z roku 1261, kedy sa magistrovi Abovi zvaného Veľký podarilo získať do vlastníctva aj majetok Ujlak (terra Wylak). Podľa dokumentácie dejín obce však možno predpokladať, že Ujlak sa nachádza v lokalite dovtedy nepomenovanej osady.¹ Archeologické náleziská z okolia mesta Nitry poukazujú, že na území medzi riekami Váh a Nitra existovalo viacero veľkomoravských slovanských osád. Z tejto doby (9. – 13. storočie) sa našli zvyšky keramiky, kosti, mince a prsteň. Pôvodná obec bola pravdepodobne vlastníctvom kráľa, čím nenastal dôvod jej prideliť meno a tak ju oficiálne zdokumentovať. Počas nájazdu Tatárov v rokoch 1241 – 1242 na územie Slovenska bola obec zničená. Postupne sa však život v osadách oživoval a tak sa znovu začala osídľovať aj osada, ktorá dostala jednoduchý maďarský názov Újlak – nové bydlisko, nová osada.² Písomná zmienka o tejto udalosti nie je však presne zachytená. Po konfiškácii hlohoveckého panstva Abovcom daroval panovník Karol Róbert z Anjou magistrovi Mikulášovi zvaného Kont (19. novembra 1349). ten získal majetkovou výmenou aj chorvátske mestečko s hradom Ilok, maďarsky nazývaného Újlak, čiže podobný názov ako Újlak pri Nitre. V tomto období sa obec stala súčasťou „magma via“, cesty ktorá viedla z Nitry na Šintavu až Bratislavu a spájala sa s významnou obchodnou cestou „Česká“. Obec mala právo vyberať mýtnu a raz týždenne mať miestne trhy. V 14. storočí boli v okolí obce založené jedny z najrozsiahlejších vinohradov v okolí. Vinohradnícka tradícia sa preniesla aj do erbu obce. V súvislosti s osídľovaním obce v období ranného stredoveku až do 14. storočia je potrebné spomenúť aj osadu Zagard, ktorá ležala severozápadným smerom od obce. Osada vznikla ako majetok hradských vojakov, avšak v druhej polovici 14. storočia, keď sa hlohoveckého panstva ujali Ujlakyovci, bola pričlenená k Újlaku. V polovici 15. storočia sa pridávalo k názvu Ujlak aj adjektívum malý, ako odlišenie panských majetkov Ujlakyovcov na Slovensku a v Chorvátsku. Tento názov sa neujal. Okrem toho sa v pri Nových Sadoch v panstve Topolčany už nachádzala obec Újlak, ktorá sa už v 15. storočí nazývala malým Ujlakom (Ujlačka, Malé Zálužie).³

¹ Kerestes, P. 2011. Veľké Zálužie obec s históriou.

² Tamtiež str.23

³ Tamtiež str.31

Na konci stredoveku patril Ujlak k najvýznamnejším a najľudnatejším obciam medzi riekami Nitrou a Váhom, o čom svedčí udelenie jarmočných výsad a oslobodenie jeho obyvateľov od platenia všetkých druhov mimoriadnych daní a tridsiatku. V roku 1526 obec získala jarmočné privilégia a oficiálne sa začala vyvíjať ako mestečko – oppidum. Dlhodobu tento názov používala aj pri komunikácii pri správe obce s vyššími úradmi. V tomto období bolo však poznačené tureckým pustošením, počas ktorého bolo spolu so susednou obcou Lehota takmer zrovnané so zemou. Z tohto obdobia sa zachovali pozostatky protitureckého valu v zadnej časti Betlahomského cintorína. Jeho postavenie mýtneho mestečka na kráľovskej ceste však malo aj negatíva, lebo často sa cezeň presúvali vojská z Nitry na Hlohovec.

Prameň: Keresteš, P. 2011. Veľké Zálužie, obec s históriou., str.24

Obrázok 1 Mapa obce Ujlak pri Nitre a osady Zagárd

Na prelome 13. a 14. storočia vznikol aj farský kostol, ktorý bol pravdepodobne zasvätený Všetkým Svätým. Tento kostol sa však nezachoval, ale v roku 1769 bol postavený nový kostol, a to o niečo vyššie. Z pôvodného kostola sa zachoval zvon, ktorý bol prenesený do nového kostola.

Prameň: <http://www.velkezaluzie.eu/navstevnik/kostol/>

Obrázok 2 Kostol Všetkých Svätých

Obrázok 3 Interiér kostola – hlavný oltár

Počas vývoja obce sa viac krát zmenili jej majitelia. Medzi nich patrili členovi rodov Abovcov Ujlakyovcov, Turzovcov, Forgáčovcov, Esterháziocov.

Prameň: interné materiály OcU vo Veľkom Záluží
Obrázok4 Letecký záber na budovu kaštieľa

Najväčší hospodársky rozkvet dosiahlo v 17. a 18. storočí, keď patrilo rodu Forgáčovcom. V tomto období boli v obci vybudované nové podniky: pivovar, likérka, továreň na výrobu hodvábu. Prosperovali aj remeslá, najmä hrnčiarstvo, kováčstvo, tkáči, stavbári a vinohradníci. Celé panstvo sa premenilo na moderný veľkopodnik s rozvinutými majerským hospodárením a riadenou správou. Založila sa panská bažantnica, obnovilo sa lesné hospodárenie a modernizovalo poľnohospodárstvo.⁴ V roku 1869 sa stal majiteľom kaštieľa rod Esterházyovcov. Štefan Esterházy sa oženil s Gizelou Jessenákovou, dcérou baróna Jána Jessenáka a Alojzie Forgáčovej. V tejto dobe si Ujlak uchoval pozíciu trhového mestečka, avšak počet obyvateľov značne klesol. Rod Esterházyovcov bol posledným vlastníkom panstva, pričom gróf J. Esterházy zomrel v Mírove v roku 1957.

Do vývoja obce zasiahla 1. a 2. svetová vojna, v rámci ktorej zahynuli viacerí obyvatelia obce, obyvatelia židovského pôvodu boli odvedení prevažne okolo roku 1942 do koncentračných táborov. Domy, ktoré boli po nich uvoľnené dostali do užívania miestni obyvatelia. Po druhej svetovej vojne sa znovuožívajúce malé živnostníctvo zrušilo, pôda sa začala zjednocovať a postupne sa vybudovalo poľnohospodárske družstvo (1957), ku ktorému boli v 70-tych rokoch 20. storočia pridružené aj družstvá v obciach Báb, Jarok a Lehota. Neskôr pribudla aj pridružená výroba.

Kaštieľ, ktorý po skončení 2.svetovej vojne slúžil na viaceré účely, avšak v roku 1957 získalo budovu a areál Ministerstvo zdravotníctva a bola v ňom zriadená Psychiatrická liečebňa, ktorá je v ňom až do súčasnosti a predstavuje významného zamestnávateľa v obci.

V 50. - 60-tych rokoch sa obec začala postupne budovať a modernizovať. Opravili sa cesty, mosty, rígly, bola zvedená elektrina, verejné osvetlenie a obecný rozhlas. Postavená bola hasičská zbrojnica a protipožiarna nádrž. Postupne sa budovali nové domy, obchody

⁴ Keresteš, P. 2011. Veľké Zálužie, obec s históriou.

s potravinami, zmiešaným tovarom, nová škola. Obec so službami, ktoré poskytovala sa stala spádovou pre okolité obce a dostala názov stredisková.

Po roku 1989 sa v obci začalo súkromne podnikat', vznikla spoločnosť HSH, ktoré tento rok oslávila 25 rokov existencie. V obci sa obnovila tradícia jarmokov (Petropavlovský jarmok).

V súčasnosti v obci žije viac ako 4200 obyvateľov. Obyvatelia a podnikatelia sa zaoberajú poľnohospodárskou výrobou, obnovuje sa tradícia vinohradníctva a vinárstva. Významné postavenie má aj strojárstva výroba a obchodné činnosti. V obci pôsobí viacero významných firiem, spoločensko-záujmových organizácií, ktoré však budú popísané v ďalších častiach PHSR.

Názov obce bol zaužívaný ako Ujlak, resp. Nitraujlak. Obyvatelia obce sa už v roku 1933 pokúsili o zmenu úradného názvu obce Nitraujlak, avšak v roku 1940 bola táto iniciatíva zamietnutá. Súčasný názov obce je novotvar a bol zavedený v roku 1948.

Medzi významných osobností obce patria:⁵

- **František Forgáč** (1697 – 1755) – zemepán mestečka Ujlak, pôsobil aj ako novohradský župan. Ujal sa správy mestečka, vytvoril v ňom samostatné panstvo a začal oživovať hospodársky život v ňom. Obnovil jarmočné privilégia v mestečku.
- **Mikuláš Forgáč** (1733 – 1813) – sa ujal panstva Ujlak po smrti bezdetného strýka Františka. Za jeho pôsobenia dosiahol Ujlak ekonomický rozmach, vytvorili sa viaceré moderné výroby a remeslá (pivovar, likérka, bažantnica, fabrika na výrobu hodvábu) atď. Po sebe nezanechal žiadne potomstvo, bol pochovaný v rodinnej krypte bol kostolom v Ujlaku.
- **Michal Bielík** (1756 – 1825) – v obci pôsobil ako hospodársky úradník Forgáčovcov. Je priekopníkom chovu priadky morušovej na Slovensku.
- **Jozef Petrovič** (1814 – 1843) – pôsobil ako ujlacký farár, bol blízkym priateľom básnika Jána Hollého. Pod pseudonymom Jozef Ujlacký napísal niekoľko literárnych diel. Zomrel vo veľmi mladom veku. Po ňom je pomenovaná aj ulica v obci, kde sa nachádza farský úrad.
- **Jozef Antalík** (1898 – 1989) – rodák z Cabaja preslávil obec najmä ako ľudový umelec – gajdoš. Vyrábala gajdy, hrával na nich nielen na svadbách a oslavách, ale aj na rôznych folklórnych slávnostiach. Na základe jeho pôsobenia bol zachovaný gajdošský čardáš a iné piesne a tance.
- **Ján Eszterházy ml.** (1901 – 1957) – posledný vlastník panstva, bol politikom a reprezentoval maďarskú menšinu na Slovensku. Bol aktívnym pomocníkom pri úteku Židov zo Slovenska počas 2. svetovej vojny. Po vojne bol odsúdený a odpravený na Sibír, neskôr bol odsúdený na trest smrti, ktorý bol neskôr zmiernený na doživotie. Zomrel vo väznici v Mirove. Jeho dcéra sa snaží o jeho rehabilitáciu, v roku 1993 ho Moskva oficiálne rehabilitovala, avšak na Slovensku je jeho rehabilitácia zatiaľ neúspešná.

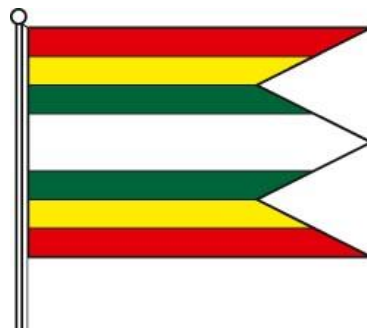
⁵ Spracované na základe Keresteš, P. 2011. Veľké Zálužie, obec s históriou.

- **Ladislav Holásek** (1903 – 1977) – pôsobil v obci ako učiteľ, aktívne podporoval kultúru a osvetu, bol obecným kronikárom, spoluorganizátorom ochotníckeho divadla a spoluzakladateľom miestneho futbalového oddielu.
- **Mária Mikulová** (1907 – 2001) – nositeľka miestnych tradícií a zvykov. V obci a na okolí bola známa ako rozprávkačka a remeselníčka. Plietla košíky a robila bábiky zo šúpolia. Na základe jej rozprávania vyšla v roku 2002 kniha ľudových rozprávok „Bol raz jeden strom“.
- **Martin Križan** (1912 – 1990) – rodák zo Zálužia, ktorý sa zúčastnil ako člen výpravy saleziánskych misionárov v Ekvádore. Po vysvätení pôsobil ako kňaz vo viacerých misiách.
- **Ladislav Holásek ml.** (1929) – syn Ladislava Holáskaa, pôsobil ako zbormajster Slovenskej filharmónie, nahral 18 CD. S obcou Veľké Zálužie, v ktorej prežil svoje detstvo, udržiava neustály kontakt.
- **Kristína Bédiová** (1931 – 2016) – ľudová umelkyňa, známa šitím ujlackých krojov, udržiavaním zvykov, piesní, rečňovaniek.
- **Mária Ďuračková** (1935) – aktivistka v oblasti osvetu a kultúry, napísala viacero básnických zbierok, dlhoročná bývalá predsedníčka Miestnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska.
- **Jozef Jurena** (1937 – 1977) – rodák z Veľkého Zálužia, ktorý sa do povedomia obce zapísal ako letec na lietadle MIG – 15, ktoré bolo dlhodobo vystavené v areáli základnej školy vo Veľkom Záluží. O umiestnenie lietadla do obce sa Jozef Jurena podieľal výraznou osobnou angažovanosťou.

Symbolmi obce Veľké Zálužie sú erb, vlajka a pečať. V erbe obce sa nachádza v červenom štíte veľký strieborný strapec hrozna obkolesený dvomi, dolu spojenými zelenými vetvičkami ukončenými hore dvomi zlatými kvietkami (ružičkami). Vinohradnícky a zamestnanecký motív, podľa odtlačku pečatidla obce z roku 1692. Farebnosť pruhov na vlajke je daná farbami obecného erbu. Pozostáva zo siedmych pozdĺžnych pruhov vo farbách červenej, žltej, zelenej a bielej. Vlajka má pomer strán 2:3 a ukončená je tromi cípmi, t.j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu.

Obrázok 5 Erb obce Veľké Zálužie

Obrázok 6 Vlajka obce Veľké Zálužie

Prameň: http://www.vs.sk/heraldreg/wp_detail.aspx?ID=545

2. HOSPODÁRSKA OBLASŤ

2.1. ADMINISTRATÍVNE ZAČLENENIE A GEOGRAFICKÁ POLOHA OBCE A VÄZBY OBCE NA PÓLY EKONOMICKÉHO ROZVOJA

Obec Veľké Zálužie sa rozprestiera na Podunajskej nížine, na Nitrianskej tabuli. Centrum obce sa nachádza vo výške 155 m. n.m., najnižšia časť katastra je vo výške 150 m.n.m a najvyššie položené miesto je 229 m.n.m. Intravilán obce v dvoch dolinách pozdĺž potokov Čerešňový a Zalužický. Cez katastrálne územie obce preteká vodný tok Dlhý kanál.

Z hľadiska územno-správneho členenia patrí obec do okresu Nitra a do Nitrianskeho samosprávneho kraja. Obec má z hľadiska zemepisnej polohy centrálnu postavenie v spádovom území sídiel Báb, Jarok, Rumanová a Lehota. Obec plní najmä obytnú funkciu a pre svoje spádové územie funkciu hospodársku, čiastočne administratívnu, zdravotnú i kultúrno-spoločenskú.

Obrázok 7 Geografická poloha obce Veľké Zálužie

Prameň: <https://www.google.sk/maps>

Dopravná poloha obce je vo väzbe na región priaznivá. Obec leží 12 km od okresného mesta a regionálneho centra Nitra, 79,0 km od hlavného mesta Slovenska Bratislavy. Od pólov ekonomického rozvoja nadnárodného významu akými sú Győr či Viedeň je obec vzdialená 95,6 km (Győr, Maďarská republika), 156,1 km (Viedeň, Rakúsko).

Od pólov ekonomického rozvoja širšieho regionálneho významu a regionálneho významu je vzdialená nasledovne:

- Nitra 12,00 km,
- Hlohovec 24,65 km,
- Sered' 18,8 km,
- Galanta 25,5 km,
- Trnava 24,65 km,
- Šaľa 20,99 km,
- Močenok 10,29 km.

2.2. EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA A EKONOMICKÝ ROZVOJ

Ekonomické, t.j. výrobné činnosti patria medzi základné faktory ovplyvňujúce socioekonomickú úroveň obce. Ich význam spočíva v tom, že ovplyvňujú nielen ekonomickú, ale i sociálnu úroveň v obci. Sú zdrojom pracovných príležitostí, dávajú zamestnancom mzdu, tvoria verejné príjmy, zhodnocujú podmienky územia, v ktorom sú alokované a iné. Ekonomické činnosti v obci môžeme hodnotiť cez sektorovú štruktúru (zastúpenie činností primárneho, sekundárneho či terciárneho sektora) alebo cez štruktúru podnikov.

2.2.1. Ekonomická základňa obce

Ekonomickú základňu obce reprezentujú najmä súkromné podniky. Podnik predstavuje právnickú osobu, ktorá vykonáva sústavnú činnosť s cieľom dosahovať zisk. Patria sem korporácie (podniky vo vlastníctve skupiny subjektov, ako napr. akciové spoločnosti, družstvá, spoločnosti s ručením obmedzeným a pod.) a kvázikorporácie (podniky vo vlastníctve jedného subjektu). Podniky môžu mať podobu právnických osôb (ďalej PO) alebo fyzických osôb – podnikateľov (ďalej FO).

Právnické osoby sú právne jednotky, existenciu ktorých upravuje zákon nezávisle od jednotlivcov alebo inštitúcií, ktoré ich vlastnia alebo sú jej členmi. Neziskové inštitúcie tvoria právnické osoby slúžiace finančným a nefinančným korporáciám, štátnej správe a domácnostiam, ako napr. rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, ktorých tržby z činnosti nepresahujú 50 % vykazovaných nákladov, ďalej občianske združenia, spolky a kluby, politické strany, cirkvi a iné.⁶

Výsledky analýzy vývoja právnických osôb v obci poukazuje Veľké Zálužie k dva a pol násobnému nárastu PO ziskových. Počet PO neziskových počas sledovaného obdobia klesal až o 88 %. Celkový počet právnických osôb narástol o 74 %, pričom v rokoch 2004 – 2014 vykazoval rastúce vývojové tendencie, v roku 2015 bol zaznamenaný pokles počtu PO o 5.

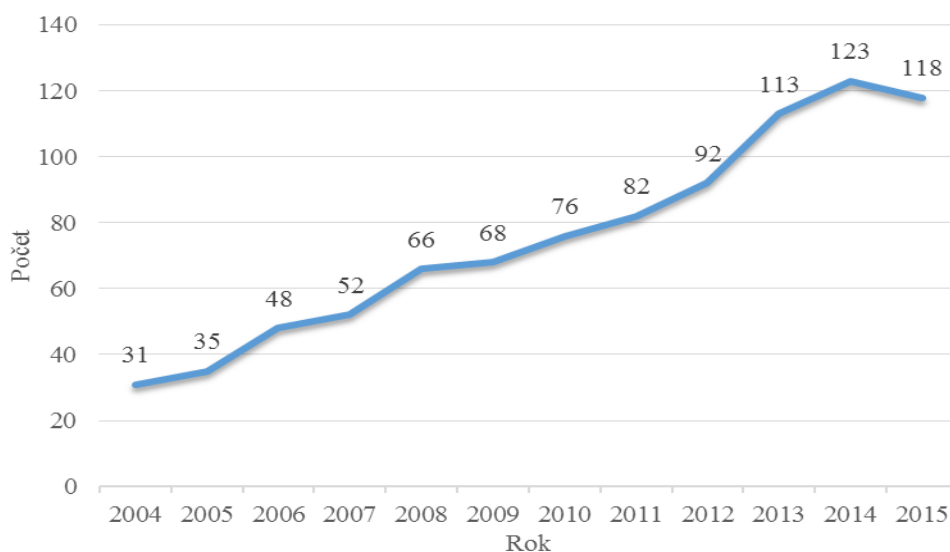
Tabuľka 5 Vývoj počtu právnických osôb v obci podľa ziskovosti v rokoch 2009-2014

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Index 2015/2009
Ukazovateľ								
Právnické osoby ziskové	45	51	57	64	84	93	113	2,51
Právnické osoby neziskové	23	25	25	28	29	30	5	0,22
Spolu	68	76	82	92	113	123	118	1,74

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z [www.statistics.sk](http://px-web.statistics.sk)

⁶http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/index_txt.htm

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024**

Prameň: spracované na základe datacube.statistics.sk/TM1WebSK/TM1WebLogin.aspx

Obrázok 8 Vývoj počtu právnických osôb v obci podľa ziskovosti v rokoch 2009-2014

Obchodný register SR uvádza 142 podnikateľských subjektov, ktorí majú sídlo v obci. Ich činnosť sa orientuje na poľnohospodársku prvovýrobu, obchod, autodopravu, zámočníctvo, klampiárstvo, stolárstvo, strojárstvo, výroba nábytku, potravinársky priemysel, zemné práce a najmä služby. Prevažná časť PO sú spoločnosti s ručením obmedzeným. Fyzické osoby - podnikatelia nezapísaní v obchodnom registri sú osoby podnikajúce na vlastnú zodpovednosť podľa osobitných predpisov. Sú to živnostníci (podnikajúci na základe živnostenského zákona), osoby so slobodným povoláním (osoby podnikajúce na základe iného ako živnostenského zákona, napr. advokáti, lekári, audítori a iní) a samostatne hospodáriaci roľníci.

Počas obdobia rokov 2009 – 2015 (tabuľka 6) vývoj fyzických osôb vykazoval klesajúci trend. Pod pokles FO sa podpísal najmä pokles počtu živnostníkov, ktorý v sledovanom období predstavoval až 14 %. Na druhej strane, v rokoch 2009 – 2014 mal rastúci trend. V roku 2015 boli údaje o počte SHR a slobodných povolaní nebol vykazovaný.

Tabuľka 6 Vývoj počtu fyzických osôb - podnikateľov v obci rokoch 2009-2015

UKAZOVATEĽ \ ROK	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	INDEX 2015/2009
Živnostníci	373	366	351	343	330	322	321	0,86
Slobodné povolania	5	5	5	8	7	8	-*	1,60
Samostatne hospodáriaci roľníci	3	3	3	5	5	6	-*	2,00
Spolu	381	374	359	356	342	336	330	0,87

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Vysvetlivky: * údaj nevykazovaný

V živnostenskom registri SR je evidovaných 194 živnostníkov.

Z hľadiska sektorovej štruktúry je primárny sektor v obci (poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybné hospodárstvo a ťažba).

V sekundárnom sektore pôsobia podnikateľské subjekty zamerané na potravinársky priemysel, strojárstvo, stavebníctvo, zemné práce, elektrotechnický priemysel, klampiárstvo, stolárstvo a ďalšie.

V terciárnom sektore (sektor služieb) prevádzkuje svoju činnosť prevažná časť podnikateľských subjektov.

Podnikateľské subjekty v obci predstavujú skupinu tzv. samozamestnávateľov. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (EAO) nachádza pracovné príležitosti v okolitých mestách, (Nitra, Šaľa, Trnava) resp. v hlavnom meste SR Bratislave. Potvrďuje to aj vysoká hodnota ukazovateľa dochádzka do zamestnania získaná v rámci SODB 2011 (79,32 %).

Tabuľka 7 Najvýznamnejšie podnikateľské subjekty v obci

NÁZOV PODNIKATEĽSKÉHO SUBJEKTU	NÁZOV PODNIKATEĽSKÉHO SUBJEKTU
<ul style="list-style-type: none"> • PD Veľké Zálužie • HSH s.r.o. • Nirotech s.r.o. • Kovex • Združenie Paťan • PsN Veľké Zálužie • ESO stav • SKIPPI • GAMAmont • STAVREK • MArtPrint • JUMBO • Injekt • Jozef Rajtar – výroba rastlinného oleja 	<ul style="list-style-type: none"> • Techmonstav • Današ • BMS • BH metal • Liaharenský podnik • Terra Wylak • Snackbar Gloria • Penzión Vendelín • Pizzeria Bianka • JVJ Trans • Fine Destillery Slovakia s.r.o. • Kalis •

Prameň: spracované na základe interných materiálov obce

2.2.2. Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti

Počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva v obci Veľké Zálužie v rokoch 2001 až 2011 vzrástol o 10 %.. Počet nezamestnaných v tomto období poklesol o 22 %.

Tabuľka 8 Ekonomická aktivita obyvateľov v obci v rokoch 2001-2011

Ukazovateľ	Rok	jednotky	2001	2011	index 2011/2001
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo		abs.	1928	2126	1,1
Počet nezamestnaných		abs.	347	272	0,78

Prameň: vlastné spracovanie na základe SODB 2001 a 2011

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024**

Na základe údajov o ekonomickej aktivite obyvateľstva získaných prostredníctvom SODB 2011 (tabuľka 9) môžeme konštatovať, že obyvatelia obce sú najväčším podielom zamestnaní vo verejnej správe, zdravotníctve, poľnohospodárstve, potravinárstve, špecializovaných stavebných činnostiach, maloobchode a veľkoobchode. Obyvatelia obce bez ohľadu na odvetvie, v ktorom sú aktívni, výraznou mierou dochádzajú do zamestnania mimo obec. 100 % dochádzku do zamestnania sme nezaznamenali vo viacerých skúmaných odvetviach.

Tabuľka 9 Ekonomicky aktívne osoby podľa odvetvia ekon. činností v roku 2011

Odvetvie ekonomickej činnosti	spolu	Podiel (v) %	z toho dochádza do zamestnania	Podiel (v) %
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	100	4,70	75	75,00
Lesníctvo a ťažba dreva	11	0,52	5	45,45
Iná ťažba a dobývanie	1	0,05	1	100,00
Pomocné činnosti pri ťažbe	2	0,09	1	50,00
Výroba potravín	119	5,60	109	91,60
Výroba nápojov	15	0,71	10	66,67
Výroba textilu	5	0,24	2	40,00
Výroba odevov	19	0,89	15	78,95
Výroba kože a kožených výrobkov	4	0,19	2	50,00
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	19	0,89	13	68,42
Výroba papiera a papierových výrobkov	1	0,05	0	0,00
Tlač a reprodukcia záznamových médií	4	0,19	4	100,00
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	1	0,05	0	0,00
Výroba chemikálií a chemických produktov	12	0,56	5	41,67
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	1	0,05	1	100,00
Výroba výrobkov z gumy a plastu	36	1,69	30	83,33
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	22	1,03	17	77,27
Výroba a spracovanie kovov	5	0,24	1	20,00
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	56	2,63	50	89,29
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	56	2,63	41	73,21
Výroba elektrických zariadení	13	0,61	10	76,92
Výroba strojov a zariadení i. n.	63	2,96	51	80,95
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	41	1,93	35	85,37
Výroba nábytku	38	1,79	27	71,05
Iná výroba	3	0,14	2	66,67
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	5	0,24	4	80,00
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	10	0,47	9	90,00

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024**

Zber, úprava a dodávka vody	2	0,09	1	50,00
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	10	0,47	8	80,00
Ozdravovacie činnosti a ostatné činnosti nakladania s odpadom	1	0,05	1	100,00
Výstavba budov	57	2,68	46	80,70
Inžinierske stavby	24	1,13	22	91,67
Špecializované stavebné práce	148	6,96	136	91,89
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	69	3,25	61	88,41
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	102	4,80	83	81,37
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	155	7,29	125	80,65
Pozemná doprava a doprava potrubím	81	3,81	62	76,54
Vodná doprava	1	0,05	1	100,00
Skladové a pomocné činnosti v doprave	19	0,89	16	84,21
Poštové služby a služby kuriérov	12	0,56	11	91,67
Ubytovanie	7	0,33	4	57,14
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	36	1,69	31	86,11
Nakladateľské činnosti	1	0,05	1	100,00
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	1	0,05	1	100,00
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	0,05	1	100,00
Telekomunikácie	3	0,14	2	66,67
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	16	0,75	14	87,50
Informačné služby	5	0,24	3	60,00
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	10	0,47	10	100,00
Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia	12	0,56	12	100,00
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	2	0,09	2	100,00
Činnosti v oblasti nehnuteľností	13	0,61	11	84,62
Právne a účtovnícke činnosti	24	1,13	18	75,00
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	9	0,42	3	33,33
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	17	0,80	15	88,24
Vedecký výskum a vývoj	2	0,09	2	100,00
Reklama a prieskum trhu	9	0,42	7	77,78
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	2	0,09	2	100,00
Veterinárne činnosti	1	0,05	1	100,00
Prenájom a lízing	1	0,05	1	100,00
Sprostredkovanie práce	8	0,38	8	100,00
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	1	0,05	1	100,00
Bezpečnostné a pátracie služby	17	0,80	17	100,00
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	4	0,19	4	100,00
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	16	0,75	14	87,50

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024**

Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	139	6,54	113	81,29
Vzdelávanie	116	5,46	104	89,66
Zdravotníctvo	157	7,38	143	91,08
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	8	0,38	7	87,50
Sociálna práca bez ubytovania	5	0,24	5	100,00
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	5	0,24	5	100,00
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	1	0,05	1	100,00
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	4	0,19	2	50,00
Činnosti členských organizácií	9	0,42	8	88,89
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	2	0,09	2	100,00
Ostatné osobné služby	17	0,80	12	70,59
Činnosti domácností ako zamestnávateľov domáceho personálu	1	0,05	1	100,00
Zamestnávateľ v zahraničí	15	0,71	11	73,33
Nezistené	86	4,05	51	59,30
Spolu	2 126	100,00	1 743	81,98

Prameň: SODB 2011, vlastné spracovanie

2.2.3. Ekonomika miestnej samosprávy

Podmienky pre vplyv miestnej samosprávy na rozvoj obce určujú tri zásadné faktory:

1. disponibilné finančné prostriedky, ktoré má v príjmovej časti rozpočtu,
2. majetok obce, ktorý má vo vlastníctve,
3. kvalita samosprávneho manažmentu, ktorý rozhoduje o využití majetku a o finančných prostriedkoch.

Zo zákona o obecnom zriadení a z kompetenčného zákona vyplývajú obciam mnohé kompetencie, na realizáciu ktorých je potrebný rovnako majetok ako aj finančné prostriedky. Problémom je, že rozhodujúca časť činností, ktoré zabezpečuje obec pre obyvateľov či podnikateľov, má charakter verejných úžitkov (miestne komunikácie, osvetlenie, kultúrne a športové aktivity, sociálna starostlivosť a i.), ktoré nie sú oceňované.

Obec teda nezískava späť do rozpočtu financie za náklady, ktoré sú spojené s výkonom jej kompetencií v plnom rozsahu, ale len z malej časti.

2.2.3.1. Finančné hospodárenie miestnej samosprávy

Finančné hospodárenie samosprávy charakterizuje rozpočet obce, konkrétne jeho príjmová a výdavková časť a narábanie s disponibilnými finančnými prostriedkami. Okrem stálych príjmov, ktoré zabezpečujú obci dane a to tak miestne ako i podielové, sa na vlastných príjmoch podieľajú aj príjmy nedaňové – predovšetkým príjmy z využívania majetku.

Fiškálna decentralizácia uplatňovaná od 1.1.2005 priniesla obciam zásadné zmeny týkajúce sa ich financovania. Ďalšou výraznou zmenou je aj zásada tvorby viacročných rozpočtov (3 roky) a s tým súvisiaca aj povinná štruktúra rozpočtu vo forme jednotlivých

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

programov pre obce nad 2000 obyvateľov, ktoré by mali byť úzko previazané práve s PHSR obce.

2.2.3.1.1. Bežný rozpočet

Bežný rozpočet sa zostavuje ako bilancia bežných príjmov a bežných výdavkov vzťahujúcich sa k rozpočtovému roku. Bežný rozpočet slúži obci na zabezpečovanie bežného (každodenného) chodu obce. Ide o príjmy a výdavky, ktoré sa pravidelne opakujú (napr. príjmy z podielových a miestnych daní, mzdy a odvody zamestnancov, nákup krátkodobého vybavenia, náklady spojené s bežnou údržbou a pod.). Bežný rozpočet má obec povinnosť plánovať ako vyrovnaný (príjmy = výdavky). alebo ako prebytkový (príjmy prevyšujú výdavky).

Príjmy bežného rozpočtu

Z tabuľky 10 vyplýva, že počas obdobia rokov 2011 – 2015 bežné príjmy obce vykazovali rastúci trend. V roku 2011 v porovnaní s rokom predchádzajúcim celkové bežné príjmy vzrástli o 26,45% v dôsledku nárastu daňových príjmov a grantov a transferov. V rámci štruktúry bežných príjmov nosnú časť príjmov predstavuje výnos dane z príjmov fyzických osôb (podielová daň). Obec okrem dane z nehnuteľnosti vyrubuje aj ďalšie miestne dane – daň za psa, daň za užívanie verejného priestranstva, daň za ubytovanie a daň za výherné hracie prístroje. V roku 2012 obce vyrubila aj daň za predajné automaty, ktorú vyberala iba v roku 2012. V rámci príjmov z dane nehnuteľnosti a príjmov z miestnych daní sa príjem každoročne s minimálnymi výkyvmi pohyboval na približne rovnakej úrovni. Príjmy z poplatku za KO a DSO boli počas obdobia rokov 2011 – 2015 rásť.

Nedaňové príjmy predstavujú predovšetkým príjmy z využívania majetku. Obec získava príjmy predovšetkým z prenájmu pozemkov a budov vo vlastníctve obcí. Administratívne poplatky predstavujú predovšetkým príjmy z administratívnych poplatkov.

Granty a transfery predstavujú predovšetkým príjmy určené na zabezpečenie prenesených kompetencií. Ostatné transfery v jednotlivých rokoch predstavovali príjmy pre realizáciu projektov z EFRR fondu, dotácie z VÚC, Program obnovy dediny a OZ VITIS.

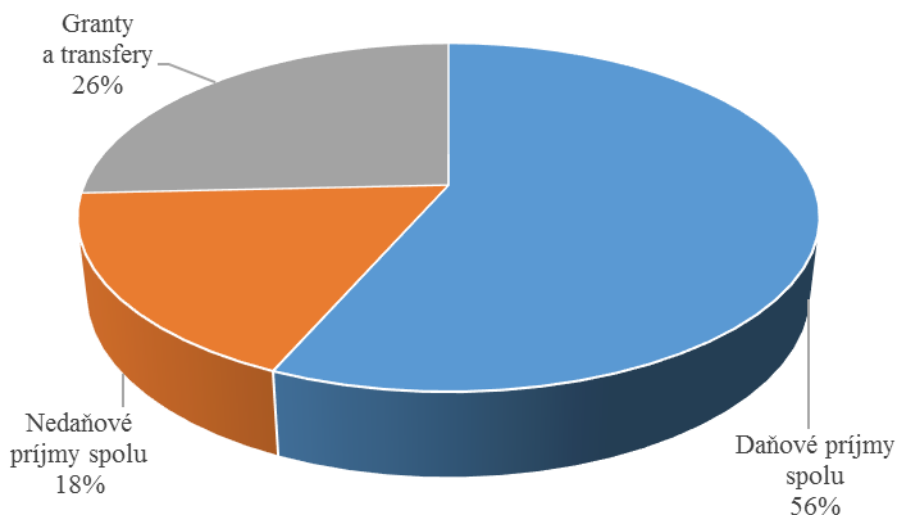
Tabuľka 10 Príjmy bežného rozpočtu obce Veľké Zálužie za obdobie rokov 2011 – 2015 (v tis. €)

Klasifikácia príjmov	2011	2012	2013	2014	2015	Index 2015/2011
100 Daňové príjmy spolu	960,8	952,43	1027,15	1082,09	1206,93	1,26
z toho:						
výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve	770,77	774,97	834,07	882,37	994,87	1,29
dane z nehnuteľností	119,91	115,3	180,01	116,9	122,9	1,02
ost. miestne dane	3,69	3,65	3,3	3,4	4,0	1,08
poplatok za KO a DSO	66,43	58,51	71,35	79,33	85,16	1,28
200 Nedaňové príjmy	417,76	339,7	339,11	342,06	378,44	0,91

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024**

spolu						
z toho :						
z využívania majetku	125,9	114,75	116,,5	123,5	123,8	0,98
administratívne poplatky	51,49	15,42	16,45	15,75	18,4	0,36
iné nedaňové príjmy	111,45	209,51	206,1	202,77	236,24	2,12
300 Granty a transfery	481,52	489,8	520,29	542,24	549,51	1,14
z toho:						
dotácie na prenesený výkon	479,83	475,89	51,4	535,77	536,32	1,12
ostatné transfery	1,69	13,9	6,88	6,47	12,74	7,54
Bežné príjmy spolu	1860,4	1781,9	1886,55	1966,39	2134,88	1,15
Daňová sila obce (v €)	0,24	0,23	0,25	0,26	0,29	1,22
Ekonomická sila obce (v €)	0,46	0,44	0,46	0,47	0,51	1,12

Prameň: Závěrečný účet obce Veľké Zálužie za roky 2011-2015, vlastné spracovanie

Prameň: Závěrečný účet obce Veľké Zálužie za rok 2015, vlastné spracovanie

Obrázok 9 Štruktúra bežných príjmov obce v roku 2015 (v %)

Z obrázku 9 vyplýva, že najväčší podiel na celkových bežných príjmoch obce predstavujú príjmy vo forme daňových príjmov (56 %). Nedaňové príjmy, ktoré predstavujú predovšetkým príjmy z využívania majetku predstavujú 18 % a granty a transfery podiel 26 %.

Výdavky bežného rozpočtu

V bežných výdavkoch nie sú uvedené výdavky ZŠ a ŠJ ZŠ, nakoľko ZŠ je právnickou osobou, každoročne bežné výdavky ZŠ rástli, v roku 2015 predstavovali objem 606 tis. €. V rámci programu *Plánovanie, manažment a kontrola* sú výdavky spojené s výdavkami na mzdy pre volených aj výkonných zamestnancov obce, kontrolnou činnosťou obce a s členskými poplatkami v záujmových združeniach. Zabezpečenie kvalitných služieb je cieľom programu *Služby občanom*, v rámci ktorého vydáva obec finančné prostriedky na

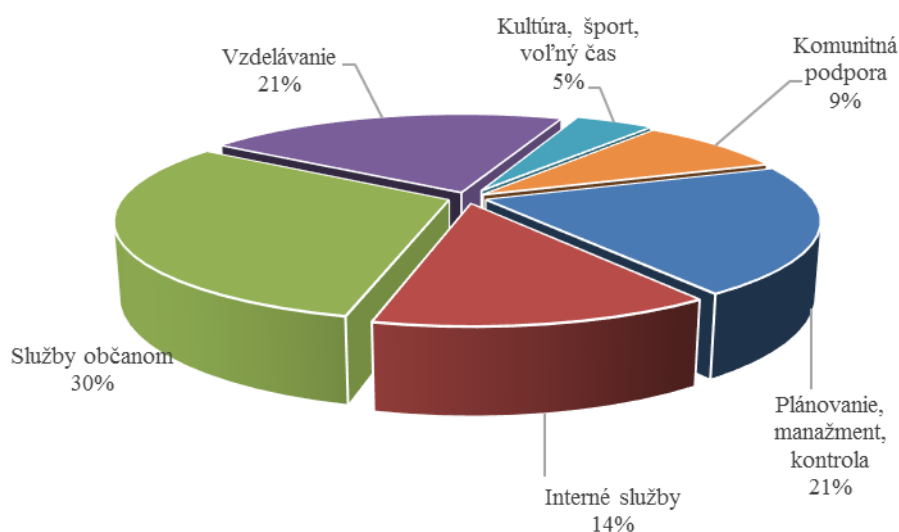
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

matričnú činnosť, osvedčovanie dokladov a listín, evidenciu obyvateľov a cintorínske a pohrebne služby. Počas skúmaného obdobia obec viackrát menila programovú štruktúru, preto porovnávanie výdavkov na jednotlivé programy nie je ani vhodné a ani objektívne. V roku 2011 obec nezostavovala programový rozpočet. Prvý krát bol programový rozpočet zostavený v roku 2012, kedy obsahoval 14 programov. Podobne tomu bolo aj v roku 2013. V rokoch 2014 a 2015 bol počet programov šesť, avšak vnútorná zostava programov v roku 2014 a 2015 nebola úplne identická.

Tabuľka 11 Výdavky bežného rozpočtu obce za obdobie rokov 2012 –2015 (v €)

Program		2012	2013	Program	2014	2015
číslo	názov			názov		
1	Plánovanie, manažment, kontrola	84 699,77	57 492,08	Plánovanie, manažment, kontrola	261 370,64	303 511,38
2	Propagácia	22 404,22	2 725,64	Interné služby	97 542,70	199 836,23
3	Služby občanom	38 291,78	41 092,10	Služby občanom	434 902,66	446 123,80
4	Bezpečnosť	1 408,61	1 377,75	Vzdelávanie	855 525,89	313 262,21
5	Verejnoprospešné služby	397 699,92	386 114,87	Kultúra, šport, voľný čas	52 779,85	68 022,39
6	Komunikácie	21 910,08	10 611,66	Bývanie sociálne služby, komunitná podpora	99 112,06	129 866,90
7	Vzdelávanie	769 687,20	801 477,32	Spolu	1 801 233,80	1 460 622,91
8	Šport	18 256,51	29 235,62			
9	Kultúra	29 140,85	32 082,19			
10	Bývanie	104 502,43	107 974,65			
11	Sociálne služby	11 898,35	15 938,88			
12	Zdravotníctvo	3 109,07	2 512,70			
13	Výkon samosprávy	204 183,87	193 884,96			
14	Finančné služby	2 682,45	1 353,79			
Spolu		1 709 875,11	1 683 874,21			

Prameň: Záverečné účty obce Veľké Zálužie za roky 2012-2015, vlastné spracovanie

Prameň: Záverečný účet obce Veľké Zálužie za rok 2015, vlastné spracovanie
Obrazok 10 Štruktúra bežných výdavkov obce v roku 2015 (v %)

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

2.2.3.1.1. Kapitálový rozpočet

Kapitálový rozpočet sa týka tvorby dlhodobých aktív, čo znamená, že slúži na tvorbu a zhodnocovanie majetku, má investičný charakter. Kapitálový rozpočet môže byť plánovaný ako prebytkový (príjmy preyšujú výdavky), ako vyrovnaný (príjmy = výdavky), ale môže byť aj schodkový (príjmy sú nižšie ako výdavky), ale len za podmienok stanovených zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších noviel.

Tabuľka 12 Kapitálový rozpočet obce za obdobie rokov 2011 – 2015 (v tis. €)

KAPITÁLOVÝ ROZPOČET	2011	2012	2013	2014	2015
Kapitálové príjmy spolu	614,16	7,78	47,32	36,00	47,69
Kapitálové výdavky spolu	641,22	80,34	127,08	137,87	82,01

Prameň: Záverečný účet obce Veľké Zálužie za roky 2011-2015, vlastné spracovanie

V roku 2010 obec získala finančné prostriedky získané na projekt „Regenerácia centra obce Veľké Zálužie“ financované z EFRR v rámci ROP. V rámci energetickej efektívnosti vo verejných budovách v roku 2010 – 2011 bol opravovaný spoločenský dom. V roku 2013 obec získala finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu na modernizáciu kotolne v ZŠ, vybudovanie ihriska z nadácie SPP. V roku 2015 obec získala finančné zdroje zo štátneho rozpočtu na rekonštrukciu strechy na športovom ihrisku (20 tis. Eur), odstránenie havarijného stavu kúrenia (rozvody a vykurovacie telesá) v základnej škole, z Programu obnovy dediny na vybudovanie chodníka a ďalšie.

Tabuľka 13 Rekapitulácia rozpočtového hospodárenia obce Veľké Zálužie za obdobie rokov 2011 – 2015 (v tis. €)

ROZPOČTY	2011	2012	2013	2014	2015
Bežné príjmy spolu	1860,43	1781,92	1886,55	1966,39	2134,88
Bežné výdavky spolu	1799,22	1709,84	1674,96	1801,23	1495,53
Kapitálové príjmy spolu	614,16	7,78	48,12	36,00	47,69
Kapitálové výdavky spolu	641,22	80,34	127,08	137,87	82,01
Finančné operácie príjmové	622,06	33,94	8,32	0	0
Finančné operácie výdavkové	655,89	24,12	19,79	6,21	0

Prameň: Záverečný účet obce Veľké Zálužie za roky 2011-2015, vlastné spracovanie

Súčasťou rozpočtu sú aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov obce a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Za finančné operácie sa považujú aj poskytnuté pôžičky a návratné finančné výpomoci z rozpočtu obce a ich splátky, vystavené a prijaté zmenky, predaj a obstaranie majetkových účastí. Finančné operácie nie sú súčasťou príjmov a výdavkov rozpočtu obce.

2.2.3.2. Disponibilný obecný majetok a jeho využitie

Majetok obce je dôležitým nástrojom rozvoja obce. Obec Veľké Zálužie neprevádzkuje žiadnu podnikateľskú činnosť a má zriadenú jednu rozpočtovú organizáciu - Základná škola vo Veľkom Záluží a tiež obec nemá zriadenú žiadnu príspevkovú organizáciu.

Tabuľka 14 Hodnota a štruktúra aktív obce Veľké Zálužie v roku 2015

AKTÍVA	HODNOTA v tis. €	ŠTRUKTÚRA v %
1. Neobežný majetok spolu (A+B+C)	6 526,24	94,42
z toho		
A. Dlhodobý nehmotný majetok celkom	0	0
B. Dlhodobý hmotný majetok celkom	5787,07	88,67
C. Dlhodobý finančný majetok	739,17	11,33
2. Obežný majetok	384,11	5,56
3. Časové rozlíšenie	1,53	0,02
Majetok spolu (1+2+3)	6911,89	100,00
Majetková sila obce (v €)	1,65	

Prameň: Záverečný účet obce Veľké Zálužie za rok 2015, vlastné spracovanie

Z pohľadu vecnej a hodnotovej štruktúry majetku, najväčší podiel tvorí neobežný majetok (94,42 % z celkovej hodnoty majetku). Stavby a pozemky sú súčasťou dlhodobého hmotného majetku. Okrem toho v rámci tejto skupiny majetku obec vykazuje aj samostatné hnuteľné veci, drobný dlhodobý majetok a obstaranie dlhodobého hmotného majetku. Obec v rámci dlhodobého finančného majetku eviduje ostatný dlhodobý finančný majetok. Obežný majetok je tvorený predovšetkým krátkodobými pohľadávkami ako aj zúčtovaním rozpočtu obce a VÚC. Časové rozlíšenie predstavujú náklady budúcich období.

Vlastné imanie obce je tvorené hospodárskym výsledkom V rámci záväzkov najväčší podiel tvoria dlhodobé záväzky (93,28 %) a krátkodobé záväzky (6,48 %). Dlhodobé záväzky eviduje obec voči sociálnemu fondu a krátkodobé záväzky eviduje predovšetkým voči dodávateľom a za nevyfakturované dodávky. Časové rozlíšenie tvoria výnosy budúcich období.

Tabuľka 15 Hodnota a štruktúra pasív obce Veľké Zálužie v roku 2015

PASÍVA	HODNOTA v tis. €	ŠTRUKTÚRA v %
1. Vlastné imanie spolu	4959,49	71,75
z toho		
Výsledok hospodárenia	4979,42	
2. Záväzky spolu	1425,62	20,63
z toho		
Rezervy	3,5	0,25
Dlhodobé záväzky	1329,76	93,28

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

Krátkodobé záväzky	92,35	6,48
3. Časové rozlíšenie	526,78	7,62
Vlastné imanie a záväzky spolu (1+2+3)	6911,89	100

Prameň: Záverečný účet obce Veľké Zálužie za rok 2015, vlastné spracovanie

2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Komplexne vybudovaná technická infraštruktúra je významným rozvojovým faktorom v každom sídle, pretože vytvára podmienky pre rozvoj podnikania i pre kvalitu života jej obyvateľov.

Vzhľadom k tomu, že sa všetky súčasti technickej infraštruktúry budujú z verejných zdrojov (štátnych, obecných) pre obyvateľstvo ako i pre podnikateľov plynú z nej tzv. aglomeračné efekty v podobe úspor vlastných nákladov, ktoré by museli vynakladať z vlastných prostriedkov na zabezpečenie vody, kúrenia a likvidáciu odpadovej vody.

2.3.1. Cestná sieť a dopravné systémy

Z hľadiska dopravnej napojenosti obcou Veľké Zálužie prechádza cesta III. triedy (III/05133) v celkovej dĺžke 5,8 km. Cesta III/05133 tvorí hlavnú dopravnú os obce v smere Nitra – Lehota – R1. Táto cesta zabezpečuje prepojenie na R1 Nitra – Trnava, kde sa napája na D1 Trnava - Bratislava. Z cesty III/05133 odbočuje cesta III/05179 v smere na obec Jarok v celkovej dĺžke 1700 m. Celková dĺžka miestnych komunikácií je cca 17,5 km. V obci sú vybudované chodníky v celkovej dĺžke 2500 m, najmä popri hlavnej ceste III/05133 a v niektorých častiach obce pri miestnych komunikáciách.

Železničná doprava

Obec nemá priame železničné napojenie. Najbližšia železničná stanica sa nachádza v meste Nitra (12 km).

Autobusová doprava

V obci existuje pravidelné autobusové spojenie s mestom Nitra, Sered', Trnava, ako aj okolitými obcami (Lehota, Báb, Rumanová, Rišňovce, Pata), okrem obce Jarok. V obci sa nachádzajú 8 autobusových zastávok. Autobusová napojenosť je vyhovujúca od skorých ranných hodín až do neskorých večerných hodín v smere na Nitru.

Letecká doprava

Najbližšie letisko medzinárodného významu sa nachádza v Bratislave, vzdialené približne 79 km. 18,61 km od obce sa nachádza letisko v Nitre – Janíkovciach, ktoré sa využíva na športové účely.

2.3.2. Energetické hospodárstvo

Energetické hospodárstvo v obci tvoria elektrické rozvodné siete a plynofikácia.

Energetické siete

Elektrické siete sú vybudované pozdĺž všetkých miestnych komunikácií. Náklady na prevádzku sú značne vysoké. Celkový príkon elektrickej energie do obce je v súčasnej dobe dostatočným pre potreby obyvateľov i súčasného hospodárskeho rozvoja. Elektrické siete a príkon elektrickej energie nebude obmedzujúcim faktorom rozvoja ani do budúcnosti. Zásobovanie elektrickou energiou je zabezpečené vzdušným vedením. Obec je pripojená na elektrickú energiu z dvoch samostatných vedení vychádzajúcich zo 110/22 kV transformovne Nitra-Juh. V obci sa nachádza niekoľko transformovní. Severovýchodne od obce prechádza dvojité 110 kV vedenie Križovany – Nitra.

Plynofikácia

Obec je plne plynofikovaná, no napriek tomu niektorí obyvatelia na vykurovanie používajú pevné palivo (drevo, uhlie) a v menšej miere majú domácnosti aj elektrické vykurovanie. Distribúciu plynu v obci zabezpečuje spoločnosť eustream, a.s.. Pre potreby obce bola zrealizovaná VTL prípojka DN 80, PN 2,5 MPa. Katastrálnym územím obce prechádza plynovodné rozvodné potrubie a ropovod, ktorých ochranné a bezpečnostné pásma obmedzujú novú individuálnu výstavbu v niektorých častiach obce.

2.3.3. Telekomunikácie

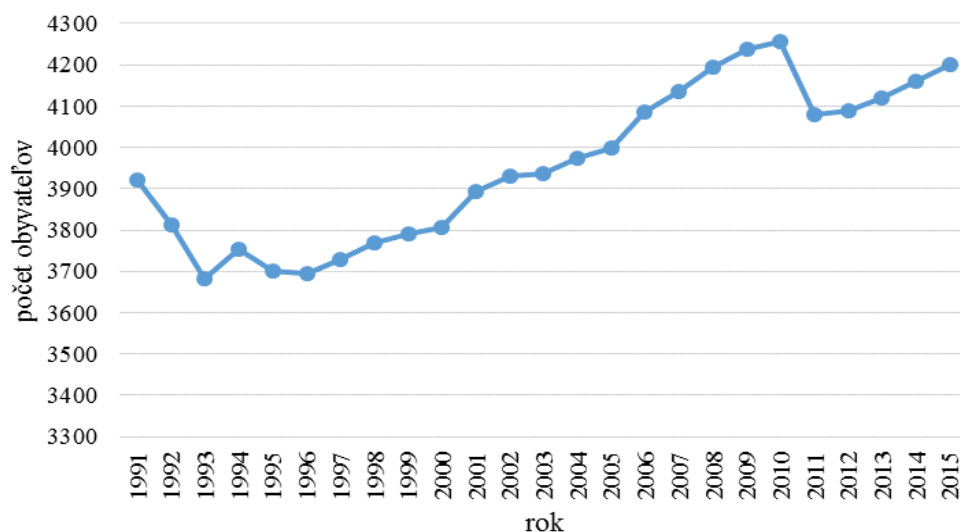
Celé územie obce je pokryté signálom všetkých mobilných operátorov – Telekom, Orange, O2 a aj nového operátora 4. Telefónna ústredňa sa nachádza priamo v obci. Telefónna ústredňa je napojená na miestny spojovací telekomunikačný kábel. Miestna telefónna sieť v obci je urobená káblami v zemi a samonosnými káblami na drevených stĺpoch. V niektorých častiach obce sú zavedené optické káble, internet sa šíri prostredníctvom káblov a mikrovlnného spojenia. Obyvatelia majú možnosť využívať aj internetové pripojenie cez vyššie uvedených operátorov. Verejný rozhlas, ktorý obec využíva na informovanie obyvateľov obce je vedený na stĺpoch verejného osvetlenia. Celková dĺžka vedenia miestneho rozhlasu je 13 km.

3. SOCIÁLNA OBLASŤ

3.1. OBYVATELSTVO

Obec Veľké Zálužie sa počtom obyvateľov zaraďuje k veľkým obciam Slovenska. K 31.12.2015 malo na území obce prihlásených trvalý pobyt 4199 obyvateľov. Z vývoja počtu obyvateľov zaznamenaného od roku 1991 až po súčasnosť (obrázok 11) vidieť, že počet obyvateľov žijúcich v obci od roku 1991 mal kolísavé tendencie vývoja, avšak od roku 1996 postupne rástol až do roku 2010, kedy dosiahol hodnotu 4255. V nasledujúcom roku výrazne klesol na hodnotu 4080. Od roku 2012 však opätovne pozorujeme nárast počtu obyvateľov s medziročným prírastkom od 0,2-0,9 %.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024**

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Obrázok 11 Vývoj počtu obyvateľov v obci Veľké Zálužie v rokoch 1991 - 2015

Na základe analýzy pohlavnej štruktúry je možné konštatovať, že podiel ženskej zložky populácie v období rokov 1991-2015 prevláda nad mužskou zložkou populácie, čo potvrdzujú aj hodnoty indexu maskulinity a indexu feminity. Index maskulinity dosiahol v roku 1991 hodnotu 95,93, čo znamená, že na 100 žien pripadlo 95 mužov, v roku 2001 a aj v roku 2015 na 100 žien pripadlo 93 mužov. Podľa hodnôt indexu feminity je možné vidieť, že v roku 1991 pripadlo na 100 mužov 104 žien a v roku 2015 však počet žien vzrástol.

Hustota obyvateľov na vyjadrená počtom obyvateľov na km² sa pohybovala v rozpätí od 121 obyvateľov na km² (rok 2001) do 130,17 (rok 2015).

Tabuľka 16 Vývoj počtu obyvateľov v obci v rokoch 1991-2013

Ukazovateľ \ Rok	jednotky	1991	2001	2009	2011	2013	2015
Celkový počet obyvateľov	abs.	3 613	3 893	4 237	4 080	4 120	4 199
Počet mužov	abs.	1769	1878	2057	1967	1989	2023
Index maskulinity	počet mužov/na 100 žien	95,93	93,2	94,4	93,1	93,3	93,0
Počet žien	abs.	1844	2015	2180	2113	2131	2176
Index feminity	počet žien /na 100 mužov	104,23	107,29	105,98	107,42	107,14	107,56
Hustota obyvateľov	počet obyvateľov na km ²	112,5	121,14	130,98	127,38	127,87	130,17

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk a SOBD 1991, 2001, 2011

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024**

Celkový počet obyvateľov v obci je ovplyvnený pohybom obyvateľov. Prirodzený pohyb obyvateľov súvisí s prirodzenou schopnosťou človeka, t.j. reprodukciou. V rámci prirodzeného pohybu sa sledujú dve základné zložky, a to pôrodnosť vyjadrená cez počet narodených a úmrtnosť vyjadrená cez počet zomrelých. Výsledkom prirodzeného pohybu je prirodzený prírastok. Počet narodených v obci Veľké Zálužie v sledovanom období vykazuje relatívne stabilizovaný vývoj, v roku 2015 bol zaznamenaný pokles počtu narodených. Tento vývoj potvrdzujú aj prepočítané hodnoty počtu narodených a prirodzeného prírastku. V roku 2009 dosiahol prirodzený prírastok hodnotu 47 obyvateľov (prepočítaný na 1000 obyvateľov hodnotu 11,18 promile), v roku 2013 sa táto hodnota zvýšila na 48 (prepočítaný na 1000 obyvateľov 11,69 promile). V rokoch 2015 je možné sledovať pokles prirodzeného prírastku v obci. Môžeme skonštatovať, že prirodzený prírastok obyvateľstva v obci ovplyvňoval nárast celkového počtu obyvateľov v obci až od roku 2013.

Tabuľka 17 Vývoj pohybu obyvateľstva v obci v rokoch 2009 - 2015

Ukazovateľ \ Rok	jednotky	2009	2011	2013	2015
Počet narodených	abs.	47	47	48	41
	na 1000 obyv.	11,18	11,25	11,69	9,81
Počet zomrelých	abs.	55	55	39	29
	na 1000 obyv.	13,08	13,45	9,5	6,94
Prirodzený prírastok/úbytok	abs.	-8	10	-1	-3
	na 1000 obyv.	-1,9	-2,2	2,19	2,87
Počet prisťahovaných	abs.	96	40	68	88
	na 1000 obyv.	22,66	9,80	16,50	20,96
Počet vystťahovaných	abs.	44	50	47	60
	na 1000 obyv.	10,38	12,25	11,41	14,29
Migračný prírastok/úbytok	abs.	52	-10	21	28
	na 1000 obyv.	12,37	-2,45	5,12	6,7
Celkový prírastok/úbytok	abs.	44	-19	30	40
	na 1000 obyv.	10,46	-4,65	7,31	9,57

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Ďalším pohybom, ktorý ovplyvňuje celkový počet obyvateľov v obci, je mechanický pohyb, ktorý skúma najmä dva javy, imigráciu vyjadrenú cez počet prisťahovaných a emigráciu vyjadrenú cez počet vystťahovaných. Výsledkom mechanického pohybu je migračný prírastok resp. úbytok. Migračný prírastok v obci Veľké Zálužie mal v sledovanom období kolísavý trend. Kým v roku 2009 v porovnaní s rokom 2011 došlo k migračnému úbytku obyvateľov, už v roku 2013 výraznejšie vzrástol migračný prírastok až na úroveň hodnoty 15, no už v roku 2015 v obci nastal výrazný migračný úbytok obyvateľov obce, čo znamená, že v danom roku sa obyvatelia obce viac vystťahovávali ako prisťahovávali.

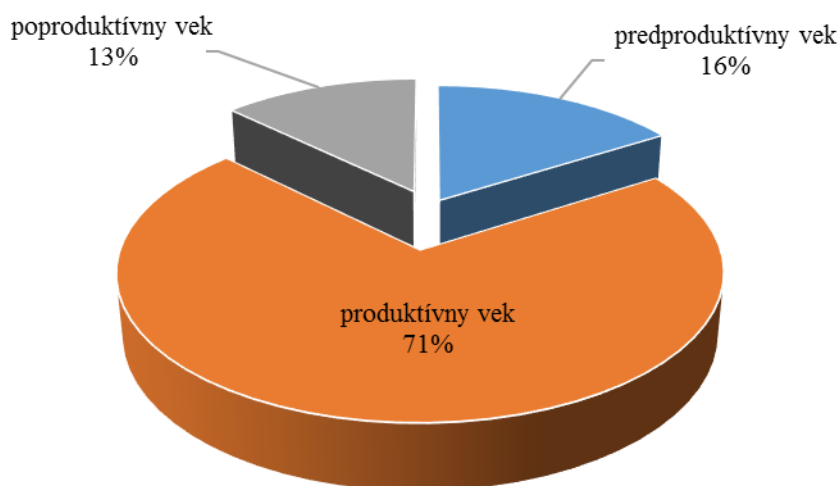
Súčet prirodzeného a migračného prírastku tvorí celkový prírastok obyvateľov, ktorý v obci Veľké Zálužie v sledovanom období poklesol z hodnoty 10,46 (v roku 2009) na 9,57

v roku 2015. V prepočítaných hodnotách na 1 000 obyvateľov celkový prírastok obyvateľov poklesol z 10,46 na 9,57. V roku 2011 bol však celkový prírastok obyvateľov záporný.

V hodnotách ukazovateľov prirodzeného, migračného a celkového pohybu sa však neodzrkadľujú obyvatelia, ktorí sa do obce prisťahujú, ale k trvalému pobytu sa neprihlasujú.

3.1.1. Veková štruktúra obyvateľstva

Významným ukazovateľom hodnotenia obyvateľstva v obci patrí veková štruktúra. Na základe vekovej štruktúry je možné rozdeliť obyvateľov na tri základné vekové skupiny: obyvateľov v predproduktívnom veku (deti od 0-14 rokov veku), obyvateľia v produktívnom veku (muži od 15 do 59 rokov veku a ženy od 15 do 54 rokov veku) a obyvateľia v poproduktívnom veku (muži nad 60 rokov veku a ženy nad 55 rokov veku). Z hľadiska posúdenia vekovej štruktúry je pre rozvoj obce nutné poznať podiel zastúpenia jednotlivých vekových kategórií na celkovej populácii v obci, nakoľko každá skupina obyvateľov má svoje špecifické potreby a nároky.

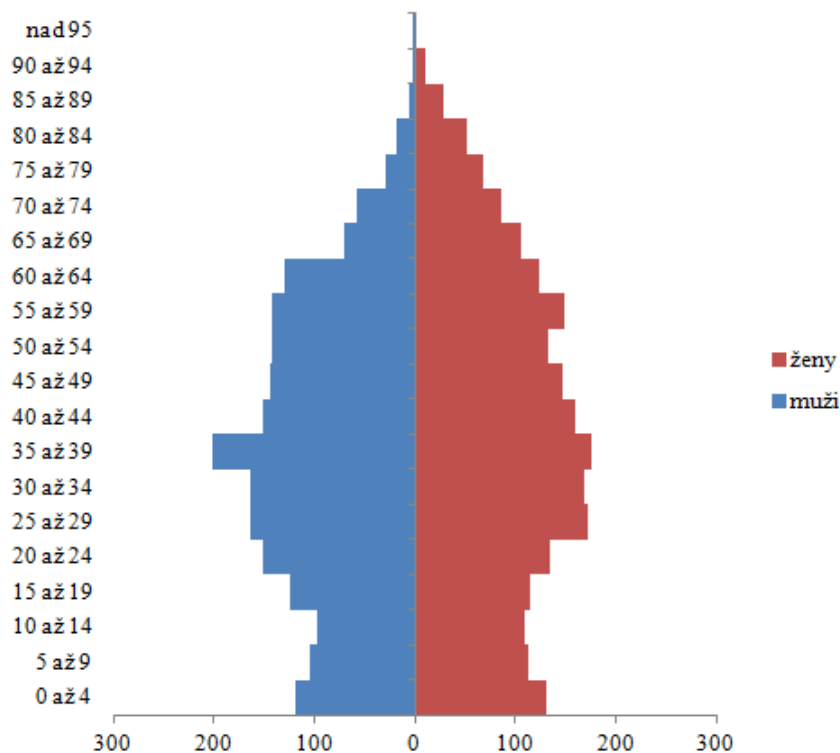
Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov zo ŠÚ SR

Obrázok 12 Podiel základných vekových skupín v obci Veľké Zálužie v roku 2015 v %

Na základe údajov získaných zo ŠÚ SR tvorí podiel obyvateľov v predproduktívnom veku vo vekovej štruktúre obce Veľké Zálužie 16,05%, podiel obyvateľov v produktívnom veku 71,18 % a podiel obyvateľov v poproduktívnom veku 12,76 %.

Matematicky je možné vekovú štruktúru obyvateľstva vyjadriť cez index starnutia, ktorý predstavuje pomer poproduktívnej a predproduktívnej zložky obyvateľov. Index starnutia dosiahol v roku 2015 hodnotu 79,53, čo znamená, že na 100 obyvateľov predproduktívneho veku pripadá 79 obyvateľov poproduktívneho veku. Na základe hodnoty indexu sa veková štruktúra obce charakterizuje ako progresívna, nakoľko predproduktívna zložka obyvateľstva prevláda nad poproduktívnou. Vekovú štruktúru je možno graficky

zaznamenať do vekovej pyramídy, v rámci ktorej je možné predpokladať zmeny vo vekovej štruktúre v ďalších rokoch.

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov ŠÚ SR

Obrázok 13 Veková pyramída obyvateľstva v obci Veľké Zálužie v roku 2015

3.1.2. Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vzdelanostná štruktúra kategorizuje obyvateľstvo podľa stupňa dosiahnutého vzdelania. Na základe výšky dosiahnutého vzdelania obyvateľa ovplyvňujú štruktúru výroby, ale aj dynamiku početnosti firiem. Vzdelané obyvateľstvo (na každom stupni) je viac informované, rýchlejšie sa zapája do výrobného procesu, skôr nachádza riešenia aj z krízových situácií, je ochotné meniť zamestnania. Je rozhodne aktivizujúcim prvkom ekonomického rozvoja nielen obce, ale aj celého regiónu.

Na základe výsledkov SODB 2011 prezentovaných v tabuľke 18 vidieť, že v obci Veľké Zálužie dominovali obyvatelia učňovským vzdelaním (19,46 %), obyvatelia s úplným stredoškolským vzdelaním (17,97%) a obyvatelia so základným vzdelaním (17,61 %). Svoje vzdelanie neudalo 1,76 % obyvateľov obce. Obyvatelia s ukončeným vysokoškolským vzdelaním tvorili takmer 9,05 % podiel.

Tabuľka 18 Štruktúra obyvateľov obce podľa stupňa ukončeného vzdelania v roku 2011

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Spolu	Podiel (%)
Základné	722	17,61
Učňovské (bez maturity)	798	19,46
Stredné odborné (bez maturity)	440	10,73
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	145	3,54
Úplné stredné odborné (s maturitou)	737	17,97
Úplné stredné všeobecné	128	3,12
Vyššie odborné vzdelanie	35	0,85
Vysokoškolské bakalárske	66	1,61
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	293	7,14
Vysokoškolské doktorandské	12	0,29
Vysokoškolské spolu	371	9,05
Bez školského vzdelania	653	15,92
Nezistené	72	1,76
Úhrn	4 101	100

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 2011

3.1.3. Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry v obci dlhodobo výrazne dominujú obyvatelia slovenskej národnosti, pričom s rastúcim počtom rokov vzrastal podiel obyvateľov slovenskej národnosti zo 99,02 % (rok 2001) na 96,45 % (rok 2011). Podiel obyvateľov maďarskej národnosti sa počas sledovaných rokov znižoval z 0,12 % (rok 2001) na 0,25 % (rok 2011). Zastúpenie ostatných národnostných menšín bolo výrazne nižšie. Výrazne stúpol podiel obyvateľov s nezistenou národnostnou štruktúrou. V roku 2001 neboli národnostné skupiny osobitne vykazované.

Tabuľka 19 Štruktúra obyvateľov obce podľa národnosti v rokoch 2001-2011 (v %)

Národnostná štruktúra	2001	2011	Index
Slovenská	99,02	96,45	0,97
Maďarská	0,12	0,25	2,08
Rómska*	0	0,30	-
Ukrajinská*	-	0,15	-
Česká	0,43	0,25	0,58
nemecká		0,05	
Poľská*	-	0,05	-
Moravská*	-	0,00	-
Iná	0,40	0,20	0,5
Nezistená	0,03	2,28	76
Spolu	100,0	100,0	1

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 1991, 2001, 2011

Náboženská štruktúra vyjadruje rozdelenie obyvateľstva obce podľa vierovyznania. V období rokov 2001 – 2011 v obci dominovali obyvatelia s rímskokatolíckym vierovyznaním, ich podiel zaznamenal v roku 2011 pokles na 87,64 % z 94,49 % v roku 2001. Na druhej strane bol zaznamenaný nárast podielu iných sledovaných náboženských vyznaní a cirkví. Podiel obyvateľov bez vyznania sa počas sledovaného obdobia narástol z 3,53 na 6,29 %, taktiež bol zaznamenaný nárast podielu obyvateľov s nezistením vierovyznaním (z 1,11 v roku 2001 na 4,71 v roku 2011).

Tabuľka 20 Štruktúra obyvateľov obce podľa náboženského vierovyznania v rokoch 2001-2011 (v %)

Náboženské vyznanie / cirkev	2001	2011
Rímskokatolícka cirkev	94,49	87,64
Gréckokatolícka cirkev	0,00	0,20
Pravoslávna cirkev	0,00	0,17
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	0,18	0,41
Reformovaná kresťanská cirkev	0,00	0,07
Evanjelická cirkev metodistická	0,00	0,02
Apoštolská cirkev	0,00	0,15
Starokatolícka cirkev	0,00	0,02
Kresťanské zbory	0,00	0,05
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	0,15	0,12
Bahájske spoločenstvo	0,00	0,02
Bez vyznania	3,53	6,29
Ostatné/iné	0,52	0,12
Nezistené	1,11	4,71
Spolu	100,00	100,00

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 1991, 2001, 2011

3.1.4. Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov obce

V súčasnosti v obci pôsobí niekoľko kultúrno - spoločenských, ale športových organizácií v obci:

- Folklórna skupina Ujlačanka
- Folklórna skupina Drienka
- Detský folklórny súbor Slniečko
- Dychová hudba Zálužanka
- ZO Slovenskej jednoty dôchodcov
- MO Matice slovenskej
- ZO Slovenského zväzu záhradkárov
- MO Slovenského červeného kríža

- OZ Mravec
- Materské centrum Blšky
- Kostolný zbor
- Slovenský skauting- 45. zbor posledného spojenectva Veľké Zálužie
- Záchrana a záchranná asistencia
- Dobrovoľný hasičský zbor
- Poľovnícke združenie
- OZ VITIS
- Lukostrelci
- Nohejbalisti
- Športový klub
- Cyklotrial team, ktorý postupne ukončuje svoju činnosť,
- novoformujúca sa skupina mladých športovcov „workoutistov“

Uvedené organizácie sú veľmi aktívne, podieľajú sa na viacerých podujatiach organizovaných obcou, resp. niektoré podujatia organizujú samostatne. Na svoju činnosť majú od obce pridelené priestory, kde sa môžu ich členovia pravidelne stretávať.

Obec vydáva obecný časopis – štvrťročník Veľké Zálužie časopis obyvateľov obce Veľké Zálužie. Časopis vychádza v náklade 1600 ks. V obci sa nachádza aj spoločenský dom, ktorý má malú sálu, veľkú sálu, zrkadlovú sálu, pódium, kuchyňu. Spol. dom si vyžaduje nevyhnutné rozšírenie priestorových kapacít. Spoločenský dom a ktorý okrem kultúrnych a obecných podujatí poskytuje priestory aj pre rodinné oslavy a podujatia občanom obce a svoju činnosť v ňom prevádzkuje Centrum voľného času Slniečko a OZ VITIS.

Okrem futbalového ihriska, kde sa nachádza hlavná hracia plocha, vedľajšia hracia plocha a cyklotrialové ihrisko, sa môžu obyvatelia športovo vyžiť aj na ihrisku za základnou školou, multifunkčnom ihrisku. Telocvičňa sa nachádza v základnej škole a v materskej škole.

Obec je súčasťou viacerých združení – OZ VITIS, Ponitrianske združenie pre separovaný zber odpadu, Nitriansky ZMOS, ZMOS. Obec má nadviazanú cezhraničnú spoluprácu so Srbskou obcou Maglič a českou obcou Veľké Pavlovice.

Kultúrne podujatia

Obec Veľké Zálužie počas roka organizuje viaceré kultúrno – spoločenské podujatia:

- Fašiangový pochod obcou a pochovávanie basy,
- Výstava k Veľkej Noci,
- Jarné upratovanie obce,
- Stavanie mája,
- Gulášmajster – súťaž vo varení gulášu,
- Slniečkovský koniec školského roka,
- Seniorská pohoda,
- Petropavlovský jarmok,
- Pietna spomienka na SNP,

- Zálužské vinobranie,
- Lampiónový sprievod,
- Na ujlackej veži (hlavný organizátor je základná škola)
- Víťanie Mikuláša,
- Vianočné trhy,
- Posviacka mladého vína,
- Rozlúčka so starým rokom a víťanie nového roka,
- Darovanie krvi (trikrát v roku).

Obec sa zapája aj do regionálnych podujatí (Akademická Nitra), národných podujatí (Peace Run - beh mieru). Okrem týchto podujatí viaceré záujmové organizácie usporadúvajú vlastné podujatia (degustácie vína (ZO SZZ), gajdošské workshopy (MO MS), Noc s Andersenom (MŠ a CVČ Slniečko), výročné schôdze záujmových organizácií atď).

V obci aktívne pôsobí aj Zbor pre občianske záležitosti, ktorý organizuje Víťanie detí do života (3 – 4 x), Oslavy jubilantov, asistencia pri civilných obradoch.

V rámci športových podujatí obec organizuje futbalové zápasy, nohejbalové turnaje, majstrovstvá lukostreľbe (Majstrovstvá Slovenska), súťaže DHZ, futbalový turnaj o pohár starostu obce.

3.2. SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Sociálna infraštruktúra je dôležitá pre uspokojovanie potrieb obyvateľstva, ale má vplyv aj na rozmiestnenie niektorých výrobných podnikov. Rozmiestnenie sociálnej infraštruktúry je spojené najmä so štruktúrou obyvateľstva, ako aj veľkosťou obcí v území.

Bývanie v obci je typicky vidiecke. Obytná funkcia obce Veľké Zálužie je jednou zo základných funkcií tejto obce.

3.2.1. Domový a bytový fond

V obci prevažuje malopodlažná zástavba rodinných domov. Ponuka bývania a stav domového a bytového fondu sú kľúčovými faktormi, ktoré vplyvajú na rozvoj obce a sú predpokladom naplňovania jej obytnej funkcie.

Z tabuľky 21 vyplýva, že v roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 narástol celkový počet bytov v obci o 146 bytov. Pozitívne je možné hodnotiť, že počas obdobia 10 rokov počet neobývaných bytov v obci poklesol o 15,97%.

Tabuľka 21 Počet bytov v obci v rokoch 2001 a 2011

	2001	2011	Index 2011/2001
Počet bytov celkom	1 171	1 317	1,12
z toho			
Počet trvale obývaných bytov	1 042	1 195	1,15
Počet neobývaných bytov	129	122	0,95
% podiel neobývaných bytov	11,02	9,26	0,84

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z celkového počtu neobývaných bytov podľa SODB 2011 je najviac neobývaných z dôvodu zmeny vlastníkov (25,71 % z celkového počtu neobývaných bytov) a 28,57 % z celkového počtu neobývaných bytov je nespôsobilých na bývanie.

Obec v roku 2011 evidovala 57 obecných bytov. V roku 2016 obec vlastní 2 bytové domy so 70 bytovými jednotkami. V roku 2001 sa v obci nachádzalo 19 družstevných bytov, avšak neskôr boli tieto byty predané do osobného vlastníctva, čo sa v konečnom dôsledku prejavilo aj v roku 2011, kedy obec evidovala už iba 1 družstevný byt v obci.

V obci prevládajú byty v rodinných domoch, čo je dôsledkom vidieckeho charakteru obce. Počas obdobia 10 rokov sa mierne znížil počet bytov v rodinných domoch, ale výrazne zvýšil sa počet bytov v bytových domoch.

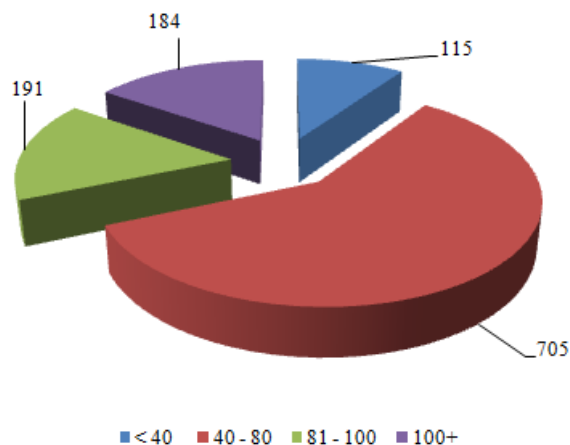
Tabuľka 22 Počet bytov podľa vlastníctva v roku 2001 a 2011

	2001	2011	Index 2011/2001
Počet trvale obývaných	1 042	1 195	1,15
z toho			
Vlastné byty v bytových domoch	14	119	8,5
Byty v rodinných domoch	1 005	959	0,95
Obecné byty	0	57	-
Družstevné byty	19	1	0,05
Iné	4	59	14,75

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci veľkosti obytnej plochy u trvalo obývaných bytov prevládajú v obci byty s rozlohou 40-80 m² (705 bytov, čo predstavuje 58,99 % z celkového počtu trvale obývaných bytov). Veľkometrážne byty nad 100 m² predstavujú z celkového počtu trvale obývaných bytov 15,39 % podiel. Byty s rozlohou 81-100 m² tvoria 15,98% - ný podiel a byty s rozlohou menej ako 40 m² sa pohybujú na úrovni 9,62%.

Z celkového počtu trvale obývaných bytov je 56,56 % bytov napojených na ústredné kúrenie, 85,86 % bytov využíva na vykurovanie plyn, 0,92 % bytov využíva na vykurovanie elektrinu a 1,17 % bytov používa na vykurovanie pevné palivo.

Prameň: SODB 2011, vlastné spracovanie

Obrázok 14 Obývané byty podľa veľkosti obytnej plochy v m²

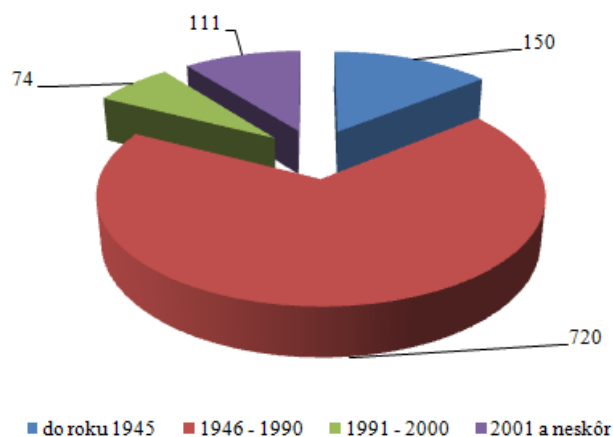
Z porovnania rokov 2001 a 2011 vyplýva, že v roku 2011 vzrástol celkový počet domov. Napriek celkovému nárastu počtu domov, mierne vzrástol počet neobývaných domov (nárast predstavoval 7,18%. Najčastejším dôvodom neobývanosti domov je nespôsobilosť na bývanie (30,36% z celkového počtu neobývaných domov v obci), resp. z dôvodu zmeny vlastníkov (27,68% z celkového počtu neobývaných domov v obci).

Tabuľka 23 Počet domov v obci v rokoch 2001 a 2011

	2001	2011	Index 2011/2001
Počet domov celkom	1 115	1 190	1,07
z toho trvalo obývané:			
Rodinné domy ⁷	987	1 037	1,05
Bytové domy ⁸	8	14	1,75
Iné	2	4	2,0
% podiel neobývaných domov	10,58	11,34	1,07

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V rámci hodnotenia rokov výstavby obývaných domov v obci je možné konštatovať, že najviac domov sa postavilo v období rokov 1946-1990 (68,25 % z celkového počtu trvalo obývaných domov). Do roku 1945 sa v obci postavilo 150 domov, čo predstavuje 14,22 % - ný podiel. Mierny stavebný nárast možno zaznamenať v období rokov 1991 - 2000 (74 trvalo obývaných domov bolo postavených v tomto období). Rozvoj výstavby v obci pokračoval aj po roku 2001, kedy bolo postavených 111 trvalo obývaných domov.

Prameň: SODB 2011, vlastné spracovanie

Obrázok 15 Obývané domy podľa roku výstavby

⁷Rodinný dom je budova určená na bývanie; môže mať najviac tri samostatné byty, najviac dve nadzemné podlažia a podkrovie

⁸Bytový dom je budova určená na bývanie, ktorá má štyri a viac bytov prístupných zo spoločnej chodby alebo schodiska. Za bytové domy na účely sčítania sa považovali aj vily nespĺňajúce podmienky rodinného domu.

3.2.2. Školstvo

V obci sa nachádza Základná škola s deväťročnou školskou dochádzkou, pri ktorej pôsobí školský klub detí a školská jedáleň; Materská škola a školská jedáleň pri materskej škole, Centrum voľného času Slniečko, Kútik dočasnej starostlivosti o deti (od šk. roku 2016/2017).

Základná škola je plne organizovaná, ponúka vzdelávanie na I. aj na II. stupni štúdia, pričom v každom ročníku sú 2 triedy. V školskom roku 2015/2016 základná škola ponúkala 15 rôznych záujmových krúžkov pre všetky vekové kategórie detí. V základnej škole pracuje celkom 34 zamestnancov, z ktorých je 29 pedagogických a 1 špeciálneho pedagóga. Základná škola má žiacku knižnicu. V školskej jedálni pracujú 3 zamestnanci. Pre aktivity žiakov po škole je k dispozícii školský klub, kde pracujú 3 pedagogickí zamestnanci. Pre športové aktivity nielen žiakov je k dispozícii telocvična a multifunkčné ihrisko. Budova základnej školy je kapacitne poddimenzovaná pri jednozmennej prevádzke a nutne si vyžaduje rozšírenie vyučovacích priestorov, ako aj jedálne, kuchyne a telocvične.

Tabuľka 24 Počet detí v základnej škole

Rok	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet žiakov	389	373	361	354	354	341	351

Prameň: Základná škola vo Veľkom Záluží

Počet detí v základnej škole zaznamenal počas skúmaných školských rokov klesajúci trend vývoja. Najviac detí navštevovalo základnú školu v šk. roku 2009/2010 (až 389 detí) a najmenej v školskom roku 2014/2015 (341 detí).

Vývoj počtu detí v školskom klube zaznamenáva rastúci trend s výnimkou šk.roku 2013/2014. V nasledujúcich školských rokoch sa však počet detí, ktoré školský klub navštevujú postupne zvyšoval až 79 detí.

Tabuľka 25 Počet detí v školskom klube

Rok	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet žiakov	50	50	50	65	50	77	79

Prameň: interné materiály obce, vlastné spracovanie

Materská škola má 5 tried a zamestnáva 10 pedagogických zamestnancov, 2 nepedagogických zamestnancov a v ŠJ MŠ pracujú 4 kuchárky. Materská škola pre svoje deti počas roka zabezpečuje rôzne aktivity (napr. exkurzie, besedy, výstavy prác a pod.). Počet detí ako dokumentuje tabuľka 26 má rastúce tendencie. Jej kapacita už v súčasnom období nie je postačujúca, počet záujemcov o materskú školu je vyšší ako sú jej súčasné kapacity. Obec by túto situáciu mala riešiť. V súčasnosti čiastočne pokrýva potreby rodičov Kútik dočasnej

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

starostlivosti o deti, ktorý obec zriadila pri Materskom centre Blšky. Kútik bol zriadený v auguste 2016 ako poldenná prevádzka, jeho kapacita kútika je 11 detí vo veku 3-4 roky.

Tabuľka 26 Počet detí v materskej škole

Rok	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet žiakov	100	117	103	121	132	136	135

Prameň: interné materiály obce, vlastné spracovanie

V obci pôsobí tiež súkromné opatrovanie detí rodinného typu - MALÝ ŠIBAL, ktoré akceptuje deti od útleho veku až po predškolákov.

Okrem uvedených školských zariadení v obci pôsobí niekoľko rokov Centrum voľného času Slniečko (ďalej CVC), ktorý vytvára priestor pre mimoškolské aktivity detí školského, ale aj predškolského veku, mládeži do 30 rokov, ale aj dospelým. Medzi najnavštevovanejšie krúžky patria futbalový krúžok, výtvarný a tanečný krúžok, ručné práce, jazykové krúžky. Žiačky tanečného krúžku v roku 2016 dosiahli 1. miesto v medzinárodnej tanečnej súťaži. Pekné úspechy dosahujú aj žiaci z nohejbalového krúžku a malí futbalisti. V CVC pracujú dvaja pedagogickí zamestnanci na stály úväzok a 20 externistov.

Tabuľka 27 Počet detí navštevujúcich CVC Slniečko

Rok	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
počet žiakov	220	230	193	230	258	265	254
Počet externistov	19	20	19	20	20	21	20

Prameň: interné materiály obce, vlastné spracovanie

3.2.3. Zdravotníctvo

Priamo v obci sa nachádza zdravotné stredisko, kde pôsobí všeobecný praktický lekár, stomatológ a detský lekár. Lekári ordinujú každý pracovný deň, spravidla od 7.30 do 13.30 hod. V obci sa nachádza aj lekárňa s celodennou a celotýždennou prevádzkou mimo sobôt a nedeľ. Okrem toho sa v obci nachádza Psychiatrická nemocnica. Jej sídlom je bývalý kaštieľ Esterházyovcov a celý priľahlý park. Zariadenie spadá pod Ministerstvo zdravotníctva SR.

3.2.4. Sociálna starostlivosť

V obci nie je zriadené zariadenie opatrovateľskej služby pre seniorov a obyvateľov s nepriaznivým zdravotným stavom. Avšak obec zabezpečuje služby tzv. sociálneho taxíka, donášku stravy, nákupy. Opatrovateľskú službu zabezpečuje len obmedzene, obyvatelia si

zabezpečujú terénnu opatrovateľskú službu cez externé organizácie. Seniori majú vytvorený priestor aj pre stretávanie sa v rámci klubu dôchodcov.

V rámci ďalších skupín obyvateľov – potenciálnych záujemcov o sociálne služby obec vytvorila v spolupráci s MC Blšky Kútik dočasnej starostlivosti o deti, ktorý poskytuje poldennú prevádzku pre deti v rozmedzí 3-4 rokov, ktoré neboli z kapacitných dôvodov prijaté do materskej školy. Úrad regionálneho zdravotníctva v Nitre schválil 11 detí, pre ktoré sa aktivity „kútika“ môžu poskytovať, čím sa im nahrádza pobyt v školskom zariadení v kolektíve rovesníkov.

Pre matky na rodičovskej dovolenke a ich deti sú poskytované služby Materského centra Blšky, ktoré v obci pôsobi od roku 2003.

3.2.5. Služby obyvateľstvu

Stravovacie služby poskytujú v obci tri reštaurácie: Penzión Vendelín, Pizzeria Bianka Snack Bar Gloria, občerstvenie KGB a pohostinstvo TipSport. V obci sa nachádza niekoľko predajní potravín a tiež niekoľko ďalších predajní rôzneho charakteru (kadmerníctvo, kozmetika, pedikúra, masáže, vinotéka, stavebniny, drogéria, domáce potreby, odevy, obuv a pod.) a služby (pneuservis, autoservis atď.) Pre športové vyžitie majú obyvatelia k dispozícii futbalové ihrisko, ihrisko za školou, multifunkčné ihrisko, telocvičňu v ZŠ a MŠ. V obci sa nachádza aj pošta, v rámci ktorej svoje služby poskytuje aj poštová banka. V obci je k dispozícii aj obecná knižnica, ktorá je otvorená 5x v týždni. Obec vydáva obecný časopis.

V obci sa nachádzajú tri cintoríny, jeden z nich sa už nepoužíva, dom smútku.

Obec je vlastníkom 2 bytových domov so 70 bytovými jednotkami. Budova obecného úradu je umiestnená v samostatnom objekte.

4. OBLASŤ ENVIRONMENTU A OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

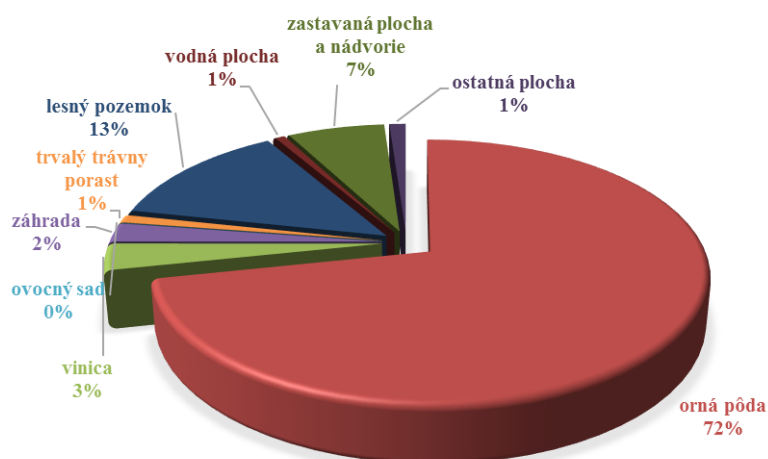
4.1. PRÍRODNÉ ZDROJE

Obec Veľké Zálužie sa rozprestiera na Zálužianskej pahorkatine v severnej časti Podunajskej nížiny, na Nitrianskej tabuli. Centrum obce sa nachádza v nadmorskej výške 180 m.n. Katastrálne územie obce má pahoratinný ráz. Intravilánom obce pretekajú dva potoky, ktoré sa juhovýchodne pod zastavaným územím obce vlievajú do potoka Dlhý Kanál. Priestorovo samostatnou lokalitou je lokalita Titváň, kde sa nachádza aj rybník.

4.1.1. Štruktúra pôdneho fondu

Celková výmera katastra obce je 3210 ha, z toho 78,3 % tvorí poľnohospodárska pôda a 21,7 % nepoľnohospodárska pôda. V poľnohospodárskom pôdnom fonde k 31.12.2015 dominovalo zastúpenie ornej pôdy s výmerou 2302,5 ha (s podielom 91,6 %) a TTP (6,22 %). V obci nemajú zastúpenie ani chmeľnice, ani záhrady. Podiel viníc je 105,9 ha, čo tvorí 4,2 % na výmere celkovej poľnohospodárskej pôdy a 3,3 % na celkovej výmere katastra obce. V rámci nepoľnohospodárskeho pôdneho fondu mali najvyššie zastúpenie lesné pozemky s 61,0 % podielom (424,9 ha), zastavané plochy a dvory s podielom až 30,8 % (214 ha).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Obrázok 16 Využitie pôdneho fondu obce Veľké Zálužie k 31.12.2015 (v %)

Na základe vývoja využitia pôdneho fondu, ktoré je prezentované v tabuľke 26, môžeme skonštatovať, že zastúpenie jednotlivých kultúr sa v sledovanom období výrazne nemenilo.

Tabuľka 28 Štruktúra využitia pôdy v katastri obce v rokoch 2009-2015 (v ha)

ROK	2009	2011	2013	2015	INDEX 2015/2009
Celková výmera územia obce	3 210,37	3 210,37	3 210,37	3 210,37	1,00
<i>Pol'nohospodárska pôda - spolu</i>	<i>2 518,67</i>	<i>2 516,71</i>	<i>2 515,91</i>	<i>2 515,00</i>	<i>1,00</i>
- orná pôda	2 306,52	2 304,84	2 303,88	2 302,51	1,00
- chmeľnica	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- vinica	105,88	105,88	105,92	105,92	1,00
- záhrada	74,61	74,33	74,47	75,03	1,01
- ovocný sad	0,47	0,47	0,47	0,47	1,00
- trvalý trávny porast	31,19	31,19	31,18	31,07	1,00
<i>Nepoľnohospodárska pôda - spolu</i>	<i>691,70</i>	<i>693,66</i>	<i>694,46</i>	<i>695,37</i>	<i>1,01</i>
- lesný pozemok	424,30	424,30	424,30	424,30	1,00
- vodná plocha	21,32	21,32	21,32	21,32	1,00
- zastavaná plocha a nádvorie	211,77	212,47	213,09	214,01	1,01
- ostatná plocha	34,31	35,57	35,76	35,75	1,04

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Obec má spracovaný ROEP a má schválený územný plán. V obci neprebehla komasácia pôdy.

4.1.2. Klimatické podmienky

Obec sa nachádza v európsko-kontinentálnej klimatickej oblasti mierneho pásma so zaoceánskym vzduchom. Charakteristické sú mierne zimy a dlhší slnečný svit. Teplota vzduchu v zime dosahuje priemerne $-1,7^{\circ}\text{C}$ a v lete 20°C a viac. Priemerná oblačnosť v oblasti je 80-85% s priemerným ročným úhrnom zrážok 530 -650 mm. Hodnota relatívnej vlhkosti vzduchu je v priemere 77 %. Počet jasných dní ročne je priemerne 49,3. Priemerný počet zamračených dní za rok je 104,1. Počet letných dní je 50 a viac, počet tropických a mrazových dní je menej ako 100 za rok. Počet dní so snehovou pokrývkou je okolo 35. Ročný úhrn zrážok sa pohybuje v rozmedzí 550-650mm. Dĺžka slnečného svitu je viac ako 2000 hodín/rok.⁹

4.1.3. Vodné pomery

Priamo cez obec pretekajú potoky s neregistrovaným ale zaužívaným pomenovaním Čerešňový a Zalužický, katastrom obce vodný tok širšieho regionálneho významu Dlhý kanál. Celková výmera vodných plôch v obci predstavuje 21,3 ha. Z hydrologického hľadiska katastrálne územie spadá do povodia toku Dlhý kanál. Potok Dlhý kanál je zaradený medzi vodohospodársky významné vodné toky. V lokalite Titváň sa nachádza rybník. V severnej časti obce za bažantnicou sa nachádza malá vodná plocha nazývaná „žabáreň“, ktorá je v súkromnom vlastníctve. V časti Zagárd sa nachádza malá vodná nádrž ako zásobáreň vody pre lesnú zver. Tá však bola pred niekoľkými rokmi zasypaná.

4.1.4. Flóra a fauna

Priestorové rozloženie biocenóz v širšom okolí obce je podmienené dlhodobým vývojom, najmä vplyvom prostredia a vplyvom človeka (výrub lesov, odvodňovanie a meliorácie). Rastlinstvo obce patrí do teplomilnej panónskej flóry, ktorú zastupujú najmä stromy ako agát, hrab, dub, buk, vrbá a lipa. V parku v areáli kaštieľa sa nachádza aj vzácny platan. Z krovín majú bohaté zastúpenie trnka, baza, lieska a ostružina. V rámci bylín sú to netýkavka, lipkavce, pakosty a iné. Z poľnohospodárskych plodín sa darí obilninám, kukurici, repke olejnej, repe, zelenine, najmä paprike a viniču.

Fauna je zastúpená najmä hľadávkami, zajacom poľným, bažantom, jarabicou, divými kačicami, v katastri žije aj srnčia zver, diviaky a líška.

Katastrom obce prechádzajú dva regionálne biokoridory. V katastri obce sa nachádza miestne biocentrum Veľké Cerie, regionálne biocentrum Bažantnica. Zvláštnu pozornosť si zaslúži lokalita Kertész (Slatina pod Stračím vrchom), ktorá predstavuje močiarny biotop s vegetáciou charakteristickou refúgiom močiarnych pri vode žijúcich vtáčích spoločenstiev, zväčša chránených druhov.

⁹ Keresteš, P. 2011. Veľké Zálužie obec s históriou. str.13

4.2. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Komplexne vybudovaná technická infraštruktúra je významným rozvojovým faktorom v každom sídle, pretože vytvára podmienky pre rozvoj podnikania i pre kvalitu života jej obyvateľov.

Vzhľadom k tomu, že sa všetky súčasti technickej infraštruktúry budujú z verejných zdrojov (štátnych, obecných) pre obyvateľstvo ako i pre podnikateľov, plynú z nej tzv. aglomeračné efekty v podobe úspor vlastných nákladov, ktoré by museli vynakladať z vlastných prostriedkov na zabezpečenie vody, kúrenia a likvidáciu odpadovej vody.

4.2.1. Vodné hospodárstvo

Obec Veľké Zálužie má vybudovanú vodovodnú sieť v celkovej dĺžke 11 km. Verejný vodovod udržiava Západoslovenská vodárenská spoločnosť. Zdrojom pitnej vody pre obec je vodojem Jelka/Nitra, ktorý je zásobovaný pitnou vodou z diaľkovodu Jelka – Nitra. Obyvatelia majú na svojich pozemkoch vybudované aj vlastné studne, ktoré využívajú najmä za zavlažovanie.

4.2.2. Odpadové hospodárstvo

Obec Veľké Zálužie má vybudovanú splaškovú kanalizačnú sieť s odvedením splaškových odpadových vôd a následným čistením splaškových odpadových vôd vo vlastnej ČOV. Kanalizačná sieť a ČOV sú však stále vo výstavbe, dielo nebolo zhotoviteľom riadne odovzdané do skúšobnej prevádzky.

Obec nemá vlastnú skládku komunálneho odpadu. V súčasnosti je komunálny odpad ukladávaný do smetných nádob, ktoré sú zberané každé dva týždne. Zber a odvoz komunálneho odpadu zabezpečuje fi. ENVI – GEOS Nitra.

Obec separuje bio odpad, sklo, papier, plasty. Odvoz separovaného odpadu je realizovaný prostredníctvom Ponitrianskeho združenia pre zber separovaného odpadu so sídlom v obci Výčapy – Opatovce. Zber starého textilu sa v obci realizuje prostredníctvom kontajnerov rozložených po obci Nadáciou ECO textil. V obci je zriadený zberný dvor, kde môžu obyvatelia obce bezplatne odovzdávať nadrozmerný odpad a niektoré druhy separovaného odpadu (elektroodpad, nebezpečný odpad a iné).

5. ZHRNUTIE ANALÝZY ENDOGÉNNYCH ROZVOJOVÝCH FAKTOROV

Obec Veľké Zálužie sa rozprestiera na Podunajskej nížine, na Nitrianskej tabuli. Z hľadiska územno-správneho členenia patrí obec do okresu Nitra a do Nitrianskeho samosprávneho kraja. Z hľadiska zemepisnej polohy má obec centrálné postavenie v spádovom území sídiel Báb, Jarok, Rumanová a Lehota. Obec plní najmä obytnú funkciu a pre svoje spádové územie funkciu hospodársku, čiastočne administratívnu, zdravotnú i kultúrno-spoločenskú. Obec má dobré napojenie na dopravné trasy národného významu – rýchlostnú cestu Nitra – Trnava – Bratislava. Obec je vzdialená od regionálneho centra – mesta Nitry 12 km a od ďalšieho významného centra - mesta Trnava takmer 25 km.

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1261, však už predtým sa v tejto lokalite nachádzala dovtedy nepomenovaná osada. Počas nájazdu Tatárov na územie Slovenska bola obec zničená. Po konfiškácii hlohoveckého panstva Abovcom pripadla magistrovi Mikulášovi a v tomto období sa stala súčasťou „magma via“, cesty z Nitry na Šintavu až Bratislavu. Obec mala právo vyberať mýtnu a raz týždenne usporadúvať miestne trhy. V 14. storočí boli v okolí obce založené jedny z najrozsiahlejších vinohradov v okolí. Vinohradnícka tradícia sa preniesla aj do erbu obce. Na prelome 13. a 14. storočia vznikol aj farský kostol, ktorý bol pravdepodobne zasvätený Všetkým Svätým. Tento kostol sa však nezachoval. V roku 1769 bol postavený nový kostol, a to o niečo vyššie. Z pôvodného kostola sa zachoval zvon, ktorý bol prenesený do nového kostola. Počas jej vývoja sa viac krát zmenili majitelia obce. Na konci stredoveku patril Ujlak k najvýznamnejším a najľudnatejším obciam. V roku 1526 obec získala jarmočné privilégia a oficiálne sa začala vyvíjať ako mestečko – oppidum. Najväčší rozkvet mestečko dosiahlo v 17. a 18. storočí, keď patrilo rodu Forgáčovcom, kedy boli v obci vybudované: pivovar, likérka, továreň na výrobu hodvábu. Prosperovali aj remeslá, najmä hrnčiarstvo, kováčstvo, tkáči, stavbári a vinohradníci. Celé panstvo sa premenilo na moderný veľkopodnik s rozvinutými majerským hospodárením a riadenou správou. Založila sa panská bažantnica, obnovilo sa lesné hospodárenie a modernizovalo poľnohospodárstvo.¹⁰

V roku 1869 sa stal majiteľom kaštieľa rod Esterházyovcov. V tejto dobe si Ujlak uchoval pozíciu trhového mestečka. Rod Esterházyovcov bol posledným vlastníkom panstva.

Počas 1. a 2. svetovej vojny zahynuli viacerí obyvatelia obce, obyvatelia židovského pôvodu boli odvedení prevažne okolo roku 1942 do koncentračných táborov. Domy, ktoré boli po nich uvoľnené dostali do užívania miestni obyvatelia. Po druhej svetovej vojne sa pôda začala zjednocovať a postupne sa vybudovalo poľnohospodárske družstvo (1957), ku ktorému boli v 70-tych rokoch 20. storočia pridružené aj družstvá v obciach Báb, Jarok a Lehota. Neskôr pribudla aj pridružená výroba.

Kaštieľ a jeho areál v roku 1957 získalo Ministerstvo zdravotníctva a bola v ňom zriadená Psychiatrická liečebňa, ktorá je v ňom až do súčasnosti a predstavuje významného zamestnávateľa v obci.

V 50. - 60-tych rokoch sa obec začala postupne budovať a modernizovať. Opravili sa cesty, mosty, rígly, bola zvedená elektrina, verejné osvetlenie a obecný rozhlas. Postavená bola hasičská zbrojnica a protipožiarna nádrž. Postupne sa budovali nové domy, obchody s potravinami, zmiešaným tovarom, nová škola. Obec so službami, ktoré poskytovala sa stala spádovou pre okolité obce a dostala názov stredisková. Po roku 1989 sa v obci začalo súkromne podnikáť, vznikla spoločnosť HSH, ktoré tento rok oslávila 25 rokov existencie. V obci sa obnovila tradícia jarmokov (Petrovavský jarmok).

Názov obce bol zaužívaný ako Ujlak, resp. Nitraujlak. Obyvatelia obce sa už v roku 1933 pokúsili o zmenu úradného názvu obce Nitraujlak, avšak v roku 1940 bola táto iniciatíva zamietnutá. Súčasný názov obce je novotvar a bol zavedený v roku 1948. V erbe obce Veľké Zálužie sa nachádza v červenom štíte veľký strieborný strapec hrozna obkolesený dvomi, dolu spojenými zelenými vetvičkami ukončenými hore dvomi zlatými kvietkami (ružičkami).

¹⁰ Keresteš, P. 2011. Veľké Zálužie, obec s históriou.

Farebnosť pruhov na vlajke je daná farbami obecného erbu. Pozostáva zo siedmych pozdĺžnych pruhov vo farbách červenej, žltej, zelenej a bielej.

Ekonomická oblasť

Ekonomická základňa obce sa orientuje na poľnohospodársku prvovýrobu, potravinársky priemysel, obnovuje sa tradícia vinohradníctva a vinárstva. Významné postavenie má aj strojárka výroba a obchodné činnosti. Výsledky analýzy vývoja právnických osôb v obci poukazuje, že celkový počet právnických osôb narástol o 74 %. Vývoj fyzických osôb vykazoval do roku 2009 klesajúci trend. Pod pokles FO sa podpísal najmä pokles počtu živnostníkov, ktorý v sledovanom období predstavoval až 14 %. Na druhej strane, v rokoch 2009 – 2014 mal rastúci trend. Z hľadiska sektorovej štruktúry je primárny sektor v obci (poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybné hospodárstvo a ťažba). V sekundárnom sektore pôsobia podnikateľské subjekty zamerané na potravinársky priemysel, strojárstvo, stavebníctvo, zemné práce, elektrotechnický priemysel, klampiárstvo, stolárstvo a ďalšie. V terciárnom sektore (sektor služieb) prevádzkuje svoju činnosť prevažná časť podnikateľských subjektov. Obyvatelia obce sú najväčším podielom zamestnaní vo verejnej správe, zdravotníctve, poľnohospodárstve, potravinárstve, špecializovaných stavebných činnostiach, maloobchode a veľkoobchode

Bežné príjmy obce počas obdobia rokov 2011 – 2015 vykazovali rastúci trend a vzrástli o 26,45% v dôsledku nárastu daňových príjmov a grantov a transferov. V rámci štruktúry bežných príjmov nosnú časť príjmov predstavoval výnos dane z príjmov fyzických osôb (podielová daň). Obec okrem dane z nehnuteľnosti vyrubuje aj ďalšie miestne dane – daň za psa, daň za užívanie verejného priestranstva, daň za ubytovanie a daň za výherné hracie prístroje. Najväčší podiel na celkových bežných príjmoch obce v roku 2015 predstavovali príjmy vo forme daňových príjmov (56 %). Nedaňové príjmy, ktoré predstavujú predovšetkým príjmy z využívania majetku, tvoria podiel 18 % a granty a transfery 26 %.

V rámci programu *Plánovanie, manažment a kontrola* sú výdavky spojené s výdavkami na mzdy pre volených aj výkonných zamestnancov obce, kontrolnou činnosťou obce a s členskými poplatkami v záujmových združeniach. Zabezpečenie kvalitných služieb je cieľom programu *Služby občanom*, v rámci ktorého vydáva obec finančné prostriedky na matričnú činnosť, osvedčovanie dokladov a listín, evidenciu obyvateľov a cintorínske a pohrebné služby. V bežných výdavkoch nie sú zahrnuté výdavky ZŠ, nakoľko ZŠ je právnickou osobou, každoročne bežné výdavky ZŠ rástli, v roku 2015 predstavovali objem 606 tis. €.

V roku 2010 obec získala finančné prostriedky získané na projekt „Regenerácia centra obce Veľké Zálužie“ financované z EFRR v rámci ROP. V rámci energetickej efektívnosti vo verejných budovách v roku 2010 – 2011 bol opravovaný spoločenský dom. V roku 2013 obec získala finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu na modernizáciu kotolne v ZŠ, vybudovanie ihriska z nadácie SPP. V roku 2015 obec získala finančné zdroje zo štátneho rozpočtu na rekonštrukciu strechy na športovom ihrisku (20 tis. Eur), odstránenie havarijného stavu kúrenia (rozvody a vykurovacie telesá) v základnej škole, z Programu obnovy dediny na vybudovanie chodníka a ďalšie.

Z pohľadu vecnej a hodnotovej štruktúry majetku, najväčší podiel tvorí neobežný majetok (94,42 % z celkovej hodnoty majetku). Stavby a pozemky sú súčasťou dlhodobého hmotného majetku. Okrem toho v rámci tejto skupiny majetku obec vykazuje aj samostatné hnutelné veci, drobný dlhodobý majetok a obstaranie dlhodobého hmotného majetku. Obec v rámci dlhodobého finančného majetku eviduje ostatný dlhodobý finančný majetok. Obežný majetok je tvorený predovšetkým krátkodobými pohľadávkami ako aj zúčtovaním rozpočtu obce a VÚC. Časové rozlíšenie predstavujú náklady budúcich období. Vlastné imanie obce je tvorené hospodárskym výsledkom. V rámci záväzkov najväčší podiel tvoria dlhodobé záväzky (93,28 %) a krátkodobé záväzky (6,48 %). Dlhodobé záväzky eviduje obec voči sociálnemu fondu a krátkodobé záväzky eviduje predovšetkým voči dodávateľom a za nevyfakturované dodávky. Časové rozlíšenie tvoria výnosy budúcich období.

Sociálna oblasť

Obec Veľké Zálužie sa počtom obyvateľov zaraďuje k veľkým obciam Slovenska. K 31.12.2015 malo na území obce prihlásených trvalý pobyt 4199 obyvateľov. Od roku 1991 až po súčasnosť počet obyvateľov žijúcich v obci od roku 1991 mal kolísavé tendencie vývoj, avšak od roku 1996 postupne rástol až do roku 2010, kedy dosiahol hodnotu 4255. V nasledujúcom roku výrazne klesol na hodnotu 4080. Od roku 2012 však opäťovne pozorujeme nárast počtu obyvateľov s medziročným prírastkom od 0,2-0,9 %.

Podiel ženskej zložky populácie v období rokov 1991-2015 prevláda nad mužskou zložkou populácie, čo potvrdzujú aj hodnoty indexu maskulinity a indexu feminity. Hustota obyvateľov na vyjadrená počtom obyvateľov na km² sa pohybovala v rozpätí od 121 obyvateľov na km² (rok 2001) do 130,17 (rok 2015). Počet narodených v obci Veľké Zálužie v sledovanom období vykazuje relatívne stabilizovaný vývoj. V roku 2015 je možné sledovať pokles prirodzeného prírastku v obci. Migračný prírastok v obci Veľké Zálužie mal v sledovanom období taktiež kolísavý trend. Kým v roku 2009 v porovnaní s rokom 2011 došlo k migračnému úbytku obyvateľov, už v roku 2013 výraznejšie vzrástol migračný prírastok až na úroveň hodnoty 15, no už v roku 2015 v obci nastal výrazný migračný úbytok obyvateľov obce, čo znamená, že v danom roku sa obyvatelia obce viac vysťahovávali ako prisťahovávali. Celkový prírastok obyvateľov poklesol z hodnoty 10,46 (v roku 2009) na 9,57 v roku 2015. V prepočítaných hodnotách na 1 000 obyvateľov celkový prírastok obyvateľov poklesol z 10,46 na 9,57. Z hľadiska vekovej štruktúry tvorí podiel obyvateľov v predproduktívnom veku 16,05 %, podiel obyvateľov v produktívnom veku 71,18 % a podiel obyvateľov v poproduktívnom veku 12,76 %. Index starnutia dosiahol v roku 2015 hodnotu 79,53, čo znamená, že na 100 obyvateľov predproduktívneho veku pripadá 79 obyvateľov poproduktívneho veku. Z výsledkov SODB 2011 vidieť, že v obci Veľké Zálužie dominovali obyvatelia učňovským vzdelaním (19,46 %), obyvatelia s úplným stredoškolským vzdelaním (17,97%) a obyvatelia so základným vzdelaním (17,61 %). Obyvatelia s ukončeným vysokoškolským vzdelaním tvorili takmer 9,05 % podiel. Z hľadiska národnostnej štruktúry v obci dominujú obyvatelia slovenskej národnosti. Z pohľadu vierovyznania v obci dominovali obyvatelia s rímskokatolíckym vierovyznaním.

V obci aktívne pôsobí viacero spoločenských, záujmových a športových organizácií. Organizácie sa zapájajú do viacerých podujatiach organizovaných obcou, resp. niektoré

podujatia organizujú samostatne. Na svoju činnosť majú od obce pridelené priestory, kde sa môžu ich členovia pravidelne stretávať. Obec vydáva obecný časopis – štvrťročník Veľké Zálužie časopis obyvateľov obce Veľké Zálužie. V obci sa nachádza aj spoločenský dom, ktorý má malú sálu, veľkú sálu, zrkadlovú sálu, pódium, kuchyňu. Okrem futbalového ihriska, kde sa nachádza hlavná hracia plocha, vedľajšia hracia plocha a cyklotrialové ihrisko, sa môžu obyvatelia športovo vyžiť aj na ihrisku za základnou školou, multifunkčnom ihrisku. Telocvična sa nachádza v základnej škole a v materskej škole. Obec Veľké Zálužie počas roka organizuje viaceré kultúrno – spoločenské podujatia. Zapája sa aj do regionálnych podujatí (Akademická Nitra) a národných podujatí (Peace Run - beh mieru). Okrem týchto podujatí viaceré záujmové organizácie usporadúvajú vlastné podujatia (degustácie vína (ZO SZZ), gajdošské workshopy (MO MS), Noc s Andersenom (MŠ a CVČ Slniečko), výročné schôdze záujmových organizácií atď). V obci aktívne pôsobí Zbor pre občianske záležitosti, ktorý organizuje Víťanie detí do života (3 – 4 x ročne), Oslavy jubilantov, asistencia pri civilných obradoch. V rámci športových podujatí obec organizuje futbalové zápasy, nohejbalové turnaje, majstrovstvá lukostreľbe (Majstrovstvá Slovenska), súťaže DHZ, futbalový turnaj o pohár starostu obce.

Obec je súčasťou Občianskeho združenia VITIS, Ponitrianskeho združenia pre separovaný zber odpadu, ZMOS Nitrianskeho regiónu, ZMOS. Obec má nadviazanú cezhraničnú spoluprácu so Srbskou obcou Maglič a českou obcou Veľké Pavlovice.

Obec vlastní 2 bytové domy so 70 bytovými jednotkami. V roku 2001 sa v obci nachádzalo 19 družstevných bytov, avšak neskôr boli tieto byty predané do osobného vlastníctva, čo sa v konečnom dôsledku prejavilo aj v roku 2011, kedy obec evidovala už iba 1 družstevný byt v obci. V obci prevládajú byty v rodinných domoch, čo je dôsledkom vidieckeho charakteru obce. Počas obdobia 10 rokov sa mierne znížil počet bytov v rodinných domoch, ale výrazne zvýšil sa počet bytov v bytových domoch.

V obci sa nachádza Základná škola s deväťročnou školskou dochádzkou, pri ktorej pôsobí školský klub detí a školská jedáleň; Materská škola a školská jedáleň pri materskej škole, Centrum voľného času Slniečko, Kútik dočasnej starostlivosti o deti (od šk. roku 2016/2017). Základná škola je plne organizovaná, ponúka vzdelávanie na I. aj na II. stupni štúdia, pričom v každom ročníku sú 2 triedy. Základná škola má žiacku knižnicu. V školskej jedálni pracujú 3 zamestnanci. Pre aktivity žiakov po škole je k dispozícii školský klub, kde pracujú 3 pedagogickí zamestnanci. Pre športové aktivity nielen žiakov je k dispozícii telocvična a multifunkčné ihrisko. Budova základnej školy je kapacitne poddimenzovaná pri jednozmennej prevádzke a nutne si vyžaduje rozšírenie vyučovacích priestorov, ako aj jedálne, kuchyne a telocvične. Materská škola má 5 tried a zamestnáva 10 pedagogických zamestnancov, 2 nepedagogických zamestnancov a v ŠJ MŠ pracujú 4 kuchárky. Materská škola pre svoje deti počas roka zabezpečuje rôzne aktivity (napr. exkurzie, besedy, výstavy prác a pod.). Počet detí ako dokumentuje tabuľka 26 má rastúce tendencie. Jej kapacita už v súčasnom období nie je postačujúca, počet záujemcov o materskú školu je vyšší ako sú jej súčasné kapacity. V obci pôsobí súkromná opatrovateľská služba pre deti. Okrem uvedených školských zariadení v obci pôsobí niekoľko rokov Centrum voľného času Slniečko (ďalej CVČ), ktorý vytvára priestor pre mimoškolské aktivity detí školského, ale aj predškolského veku, mládeži do 30 rokov, ale aj dospelým.

Priamo v obci sa nachádza zdravotné stredisko, kde pôsobí všeobecný praktický lekár, stomatológ a detský lekár. Okrem toho sa v obci nachádza Psychiatrická nemocnica. Jej sídlom je bývalý kaštieľ Esterházyovcov a celý priľahlý park. Zariadenie spadá pod Ministerstvo zdravotníctva SR. V obci nie je zriadené zariadenie opatrovateľskej služby pre seniorov a obyvateľov s nepriaznivým zdravotným stavom. Avšak obec zabezpečuje služby tzv. sociálneho taxíka, donášku stravy, nákupy. Opatrovateľskú službu zabezpečuje len obmedzene, obyvatelia si zabezpečujú terénnu opatrovateľskú službu aj cez externé organizácie. Seniori majú vytvorený priestor aj pre stretávanie sa v rámci klubu dôchodcov. V rámci ďalších skupín obyvateľov – potenciálnych záujemcov o sociálne služby obec vytvorila v spolupráci s MC Blšky Kútik dočasnej starostlivosti o deti, ktorý poskytuje poldennú prevádzku pre deti v rozmedzí 3-4 rokov. Pre matky na rodičovskej dovolenke a ich deti sú poskytované služby Materského centra Blšky, ktoré v obci pôsobí od roku 2003.

V obci sa nachádza niekoľko predajní potravín a tiež niekoľko ďalších predajní rôzneho charakteru (kaderníctvo, kozmetika, pedikúra, masáže, vinotéka, stavebniny, drogéria, domáce potreby, odevy, obuv a pod.) a služby (pneuservis, autoservis atď.) Pre športové vyžitie majú obyvatelia k dispozícii futbalové ihrisko, ihrisko za školou, multifunkčné ihrisko, telocvičňu v ZŠ a MŠ. V obci sa nachádza aj pošta, v rámci ktorej svoje služby poskytuje aj poštová banka. V obci je k dispozícii aj obecná knižnica, ktorá je otvorená 5x v týždni. Stravovacie služby poskytujú v obci tri reštaurácie. V obci sa nachádzajú tri cintoríny, jeden z nich sa už nepoužíva, dom smútku.

Oblasť environmentu a ochrany životného prostredia

Katastrálne územie obce má pahoratinný ráz. Centrum obce sa nachádza vo výške 155 m. n.m. Intravilán obce sa rozprestiera v dvoch dolinách pozdĺž potokov Čerešňový a Zalužický. Cez katastrálne územie obce preteká vodný tok Dlhý kanál. Celková výmera katastra obce je 3210 ha, z toho 78,3 % tvorí poľnohospodárska pôda a 21,7 % nepoľnohospodárska pôda. V poľnohospodárskom pôdnom fonde k 31.12.2015 dominovalo zastúpenie ornej pôdy s výmerou 2302,5 ha (s podielom 91,6 %) a TTP (6,22 %). V obci nemajú zastúpenie ani chmeľnice, ani záhrady. Podiel viníc je 105,9 ha, čo tvorí 4,2 % na výmere celkovej poľnohospodárskej pôdy a 3,3 % na celkovej výmere katastra obce. V rámci nepoľnohospodárskeho pôdneho fondu mali najvyššie zastúpenie lesné pozemky s 61,0 % podielom (424,9 ha), zastavané plochy a dvory s podielom až 30,8 % (214 ha). Celková výmera vodných plôch v obci predstavuje 21,3 ha.

Rastlinstvo obce patrí do teplomilnej panónskej flóry, ktorú zastupujú najmä stromy ako agát, hrab, dub, buk, vŕba a lipa. V parku v areáli kaštieľa sa nachádza aj platan. Z krovín majú bohaté zastúpenie trnka, baza, lieska a ostružina. Z poľnohospodárskych plodín sa darí obilninám, kukurici, repke olejnej, repe, zelenine, najmä paprike a viniču. Fauna je zastúpená najmä hlodavcami, zajacom poľným, bažantom, jarabicou, divými kačicami, v katastri žije aj srnčia zver, diviaky a liška. Katastrom obce prechádzajú dva regionálne biokoridory. Lokalita Kertész (Slatina pod Stračím vrchom) predstavuje močiarny biotop s vegetáciou charakteristickou refúgiom močiarnych pri vode žijúcich vtáčích spoločenstiev, zväčša chránených druhov.

Obec Veľké Zálužie má vybudovanú vodovodnú sieť v celkovej dĺžke 11 km. Verejný vodovod udržiava Západoslovenská vodárenská spoločnosť. Zdrojom pitnej vody pre obec je vodojem Jelka/Nitra, ktorý je zásobovaný pitnou vodou z diaľkovodu Jelka – Nitra. Obyvatelia majú na svojich pozemkoch vybudované aj vlastné studne, ktoré využívajú najmä za zavlžovanie. Obec Veľké Zálužie má vybudovanú splaškovú kanalizačnú sieť s odvedením splaškových odpadových vôd a následným čistením splaškových odpadových vôd vo vlastnej ČOV. Kanalizačná sieť a ČOV sú však stále vo výstavbe, dielo nebolo zhotoviteľom riadne odovzdané do skúšobnej prevádzky. Obec nemá vlastnú skládku komunálneho odpadu. V súčasnosti je komunálny odpad ukladán do smetných nádob, ktoré sú zberané každé dva týždne. Zber a odvoz komunálneho odpadu, separovaného odpadu je realizovaný prostredníctvom externých odberateľov. V obci je zriadený zberný dvor, kde môžu obyvatelia obce bezplatne odovzdávať nadrozmerný odpad a niektoré druhy separovaného odpadu (elektroodpad, nebezpečný odpad a iné).

6. ANALÝZA SILNÝCH A SLABÝCH STRÁNOK ÚZEMIA

Silné stránky predstavujú faktory, ktoré majú na rozvoj obce pozitívny vplyv. Zahŕňajú komparatívne a konkurenčné výhody obce pre rôzne typy rozvojových aktivít. Slabé stránky predstavujú faktory, ktoré majú negatívny vplyv na jeho rozvoj a obmedzujú rozvojové aktivity. V obci Veľké Zálužie boli identifikované nasledovné silné a slabé stránky:

V oblasti dostupnosti a občianskej vybavenosti:

- + výhodná geografická poloha obce na hlavnom dopravnom koridore Nitra – Trnava - Bratislava, dobrá dopravná dostupnosť do obce, dostatočná autobusová napojenosť obce.
- + vybudovaná telekomunikačná sieť, elektrická sieť, existujúci rozvod zemného plynu, vodovodu, dostatočné pokrytie signálom mobilných operátorov, separovaný zber,
- absencia chodníkov popri hlavnej ceste a v niektorých exponovaných častiach obce, nedostatočné parkovacie kapacity, poškodené miestne komunikácie v niektorých častiach obce

V oblasti ekonomiky a pracovných príležitostí:

- + priaznivé pôdno-klimatické podmienky pre poľnohospodársku prvovýrobu, široká ponuka komerčných služieb, široká ponuka tovarov, viaceré pracovné príležitosti, lokalizácia veľkého množstva podnikateľských subjektov,
- nedostatočný počet kvalifikovanej pracovnej sily v obci, vysoká denná odchádzka za prácou, nižšia zapojenosť podnikateľských subjektov do diania v obci

V oblasti životného prostredia a vzhľadu obce:

- + upravené centrum obce, čiastočne upravené verejné priestranstvá
- nedobudované rozvody verejnej kanalizácie a ČOV, nevysporiadané majetkovo – právne vzťahy k pozemkom, nedisciplinovanosť obyvateľov vo vzťahu k životnému prostrediu

V oblasti komunitného života a ľudských zdrojov:

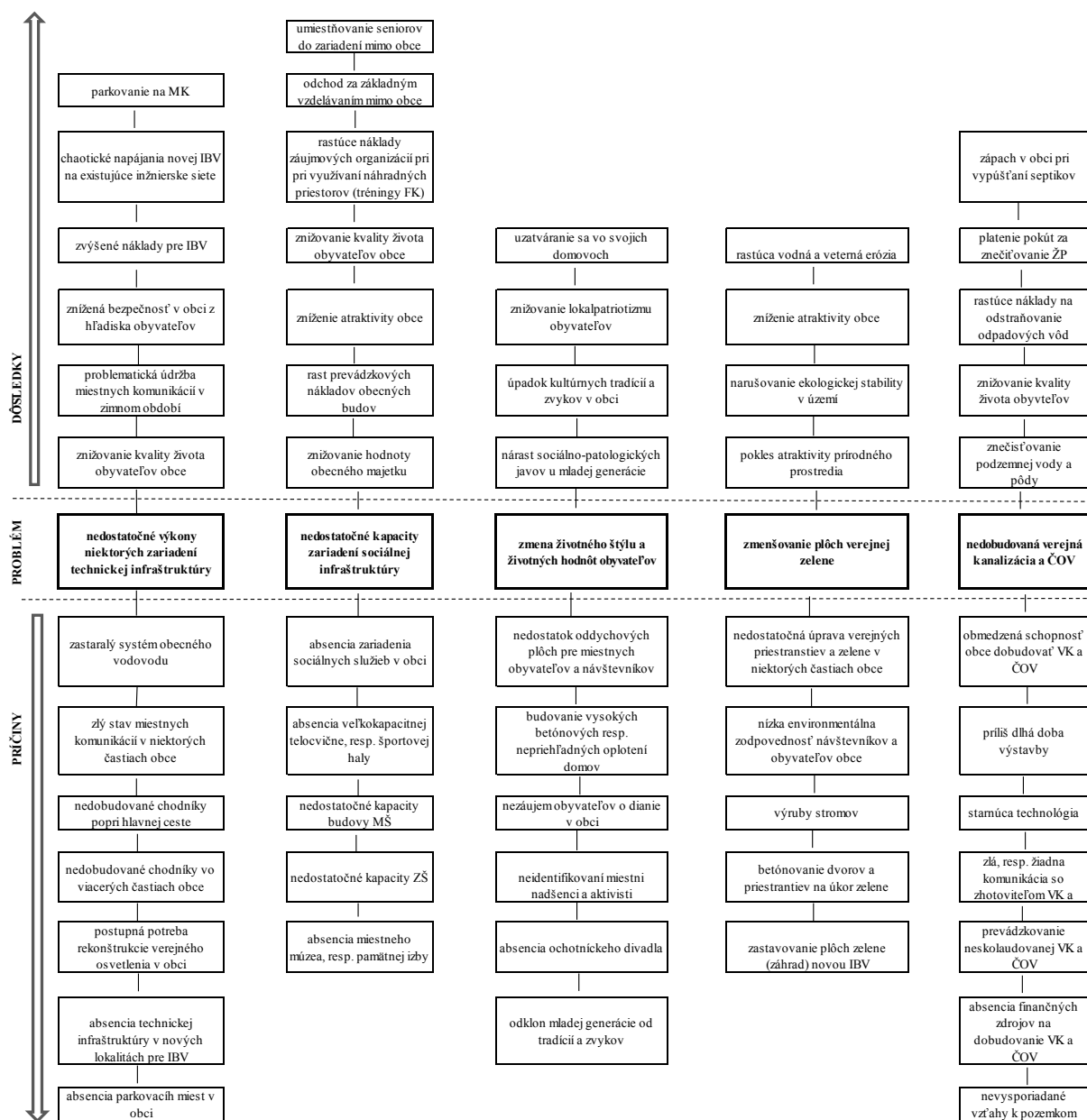
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

- + aktívna participácia miestnych záujmových organizácií a združení, aktívny samosprávny manažment, pretrvávajúci lokálpatriotizmus, dobrá spolupráca s okolitými obcami
- + dobre zabezpečené predškolské a školské vzdelávanie, vybudované multifunkčné ihrisko, pomerne široké spektrum kultúrnych a športových podujatí
- absencia sociálneho zariadenia pre seniorov, nedostatočné kryté plochy pre športové aktivity.

7. ANALÝZA PRÍČIN A DÔSLEDKOV OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE

Strategické plánovanie rozvoja obce sa zakladá na vyselektovaní a riešení prioritných problémov, ktoré majú svoje príčiny a dôsledky. Pre stanovenie príčin a dôsledkov je použitá metóda zostrojenia stromu problémov. Obyvatelia obce na stretnutí na základe diskusií a spoločného konsenzu rozhodnú o tom, ktoré problémy sú kľúčové, čo spôsobujú (dôsledky) a naopak, čo ich spôsobuje (príčiny).

Strom problémov obce Veľké Zálužie

Prameň: vlastné spracovanie

8. POSTOJE A NÁZORY OBYVATEĽOV OBCE NA ŽIVOT A DIANIE V OBCI A PERSPEKTÍVY JEJ ĎALŠIEHO VÝVOJA

Tabuľka 29 Plánovací formulár prieskumu

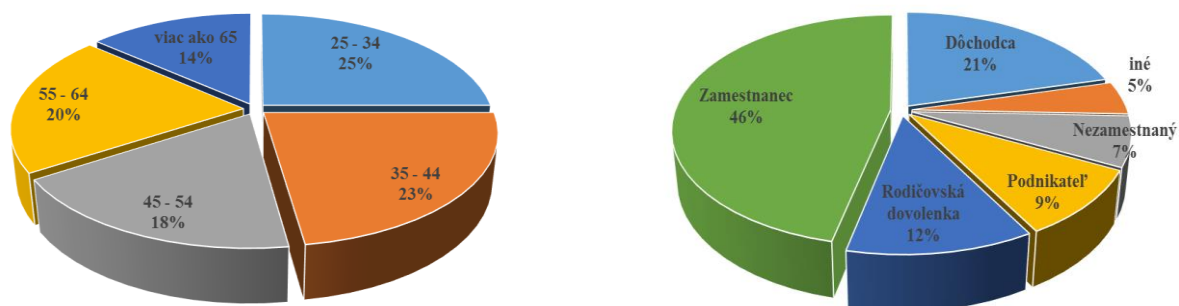
DÔLEŽITÉ OTÁZKY	ZDÔVODNENIE	POZNÁMKY
Prečo je potrebné získať informácie prostredníctvom prieskumu?	Prieskum priamo v teréne prináša primárne údaje o území, jeho jednotlivých rozvojových faktoroch, zachytáva potreby miestneho obyvateľstva, miestnych podnikateľov, záujmových skupín, ako aj predstaviteľov miestnej samosprávy. Ďalším dôvodom sú nedostatočne zachytené a reprezentované údaje v sekundárnych databázach až po úroveň samotných obcí.	Pred spracovaním analytickej časti sa v obci uskutočnil dotazníkový prieskum medzi miestnym obyvateľstvom, v ktorom obyvatelia hodnotili súčasný stav rozvoja obce a načrtávali možnú víziu obce. Očakávaným výsledkom bolo získanie spätnej väzby minimálne od prieskumu, 10 % obyvateľov.
Čo je jeho cieľom?	Cieľom prieskumu je získanie primárnych informácií a hodnotenie súčasného stavu obce očami miestnych obyvateľov. Súčasťou je poznanie potrieb obyvateľov, ich očakávaní z hľadiska dlhodobého sociálno-ekonomického rozvoja obce.	Prieskum sa uskutočnil na území obce, bol zameraný na vnímanie obce ako priestoru pre bývanie, prácu, voľno časové aktivity, uspokojovanie základných životných potrieb a rozvoj obce.
Akým spôsobom sa bude uskutočňovať?	Prieskum sa bude realizovať prostredníctvom dotazníkového hárka, ktorý bude v tlačenej forme distribuovaný do domácností a súčasne bude sprístupnený aj v elektronickej podobe na web-stránke obce.	Dotazník bol distribuovaný v počte 1 ks do každej domácnosti, pričom ostatní členovia domácnosti sa mohli zapojiť prostredníctvom web stránky.
Aké budú finančné nároky?	Celkové odhadované náklady	150,00 Eur
Aké budú časové nároky?	Dotazníkový prieskum bude prebiehať jeden kalendárny mesiac.	1 mesiac, dotazník bol distribuovaný prostredníctvom Slovenskej pošty, a.s.
Kto bude za realizáciu prieskumu zodpovedný?	Spracovateľ PHSR a samotná obec	Spracovateľ PHSR a obec prostredníctvom lokálnych médií (rozhlas, TV, web, noviny) a úradnej tabule informovať o realizácii a význame prieskumu pri tvorbe PHSR obce

Prameň: vlastné spracovanie

V mesiacoch jún - júl 2016 sa v obci Veľké Zálužie realizoval dotazníkový prieskum zameraný na hodnotenie života v obci, na zhodnotenie služieb poskytovaných v obci, na zhodnotenie vzťahov v obci a na zistenie názorov a návrhov obyvateľov na budúci rozvoj obce. Prieskumu sa zúčastnilo 44 obyvateľov, čo predstavuje 1 % z celkového počtu obyvateľov. Nakoľko vzorka respondentov je výrazne nižšia resp. nedostatočná ako by mala byť reprezentatívna vzorka obyvateľov, pri vyhodnocovaní sa výsledky dotazníkového

prieskumu nebudú zovšeobecňovať. Podnety a názory respondentov sú však dôležité pri ďalšom plánovaní rozvoja obce Veľké Zálužie.

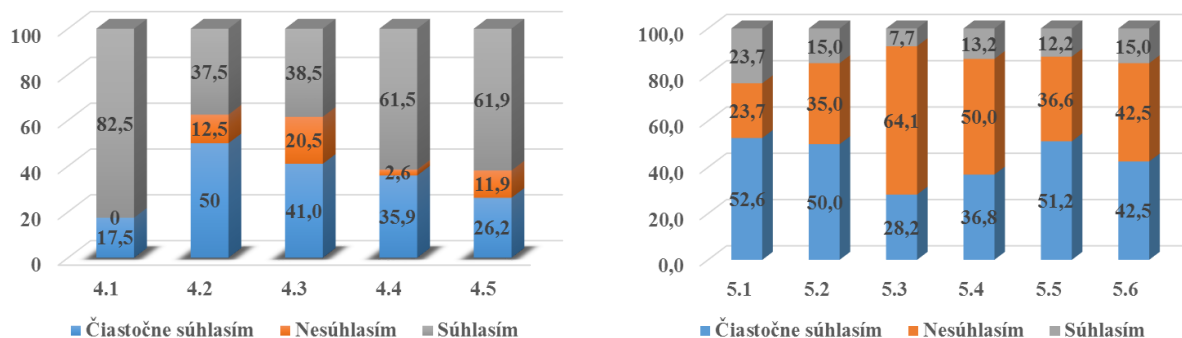
V štruktúre respondentov, ktorí sa zapojili do dotazníkového prieskumu, možno skonštatovať, že dominovala ženská časť populácie (65,9 %) nad mužskou (34,1 %). Z pohľadu vekovej štruktúry boli zastúpené všetky vekové kategórie, najvýznamnejšie však veková skupina od 25 do 34 rokov (25 % podiel) a veková skupiny od 35 - 44 rokov (22,7 %). Z pohľadu sociálneho postavenia preto tvorili najväčšiu skupinu zamestnaní (45,5 %), druhou významnou skupinou boli dôchodcovia (20,5 %). Väčšina respondentov žije v obci Veľké Zálužie od narodenia (43,2 %), 29,5 % respondentov sa do obce prisťahovali v dospelosti. Na základe uvedených údajov možno predpokladať, prečo sa obyvatelia zapojili do prieskumu len v takom malom množstve.

Prameň: vlastné spracovanie

Obrázok 17 Charakteristika respondentov podľa veku a sociálneho statusu

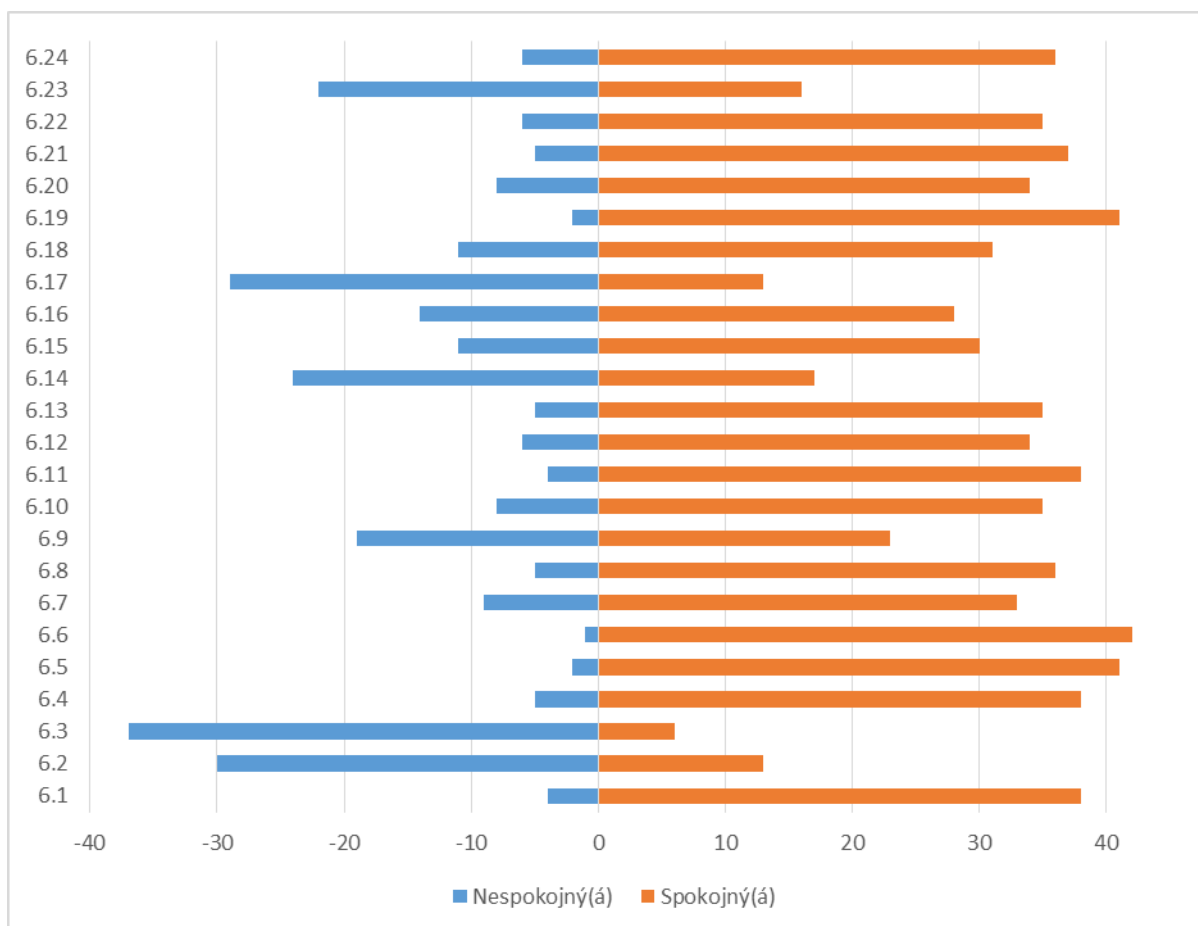
Prvá časť dotazníka bola zameraná na výhody a nevýhody života v obci a na hodnotenie služieb poskytovaných v obci. Respondenti vidia najväčšie výhody života v obci v tom, že 4.1 Život je tu pokojnejší ako v meste, 4.5 Majú tu rodinu a blízkych priateľov, 4.2 Ľudia sa tu zaujímajú viac jeden o druhého ako v meste, 4.3 Môžem sa tu lepšie realizovať, naplňovať svoje plány a 4.4 Blízky kontakt s prírodou. Čo sa týka nevýhod, tu obyvatelia väčšinou súhlasili s tvrdeniami, že 5.1 Málo pracovných príležitostí, 5.3 Za všetkým treba dochádzať do mesta, 5.2 Horšia kvalita a nedostatok služieb a tovarov ako v meste a 5.6 Ľudia sa nechcú zapájať do spoločenského života.

Prameň: vlastné spracovanie

Obrázok 18 Výhody a nevýhody života v obci

V oblasti hodnotenia služieb boli respondenti väčšinou spokojní so zásobovaním s elektrickou energiou (6.6), vybavenosťou obce plynom (6.5), možnosti stravovania a pohostinstva (6.19), s dopravnou dostupnosťou obce (6.1), vybavenosťou obce verejným vodovodom (6.4) a dostupnosťou a kvalitou zdravotníckych služieb (6.11). Najviac nespokojní sú naopak s vybavenosťou obce kanalizáciou (6.3), so stavom chodníkov a ciest (6.2) a možnosťami pre rekreáciu (6.17).

Prameň: vlastné spracovanie

Obrázok 19 Zhodnotenie služieb poskytovaných obcou

Z pohľadu pracovných príležitostí v obci bolo 33 % respondentov nespokojných s pracovnými príležitosťami pre mladých (63,6 %), o niečo menej pre ženy (45,5 %) a pre mužov (38,6 %). Podľa respondentov by nové pracovné miesta mali vznikať najmä v remeslách, poľnohospodárstve, potravinárskom priemysle, v obchode a cestovnom ruchu. Za hlavné dôvody, pre ktoré nové miesta nevznikajú, respondenti považujú nezáujem zo strany podnikateľov, legislatívne bariéry, nedostatočnú kvalitu pracovnej sily a nezáujem obce.

Ďalšia časť prieskumu sa týkala sociálneho života a vzťahov v obci. Sociálny život v obci je veľmi dôležitý pre celkový dobrý život v obci. Pokiaľ sú vzťahy v obci narušené,

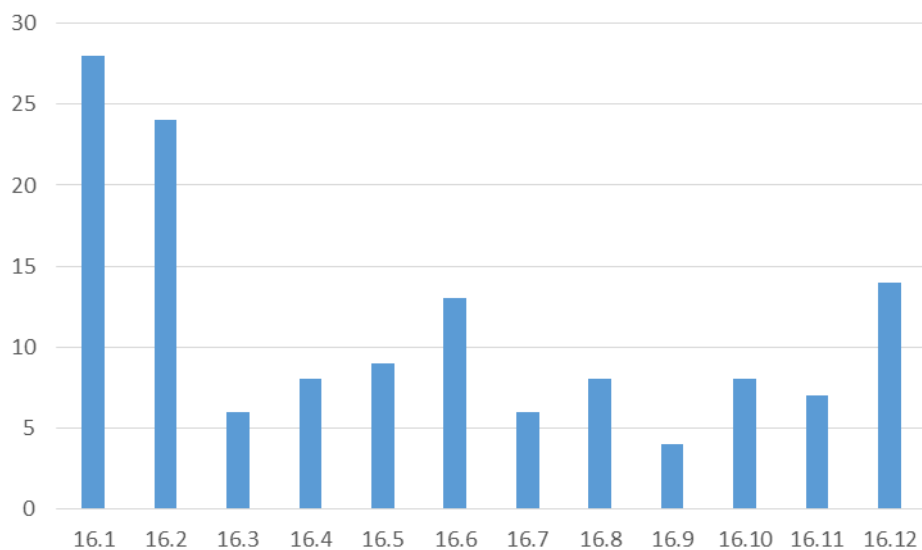
d'alší rozvoj v obci vystavenú celému radu prekážok. Naopak, pokiaľ sú medzi obyvateľmi dobré vzťahy, obec sa rozvíja omnoho ľahšie a úspešnejšie. V obci Veľké Zálužie 77,3 % respondentov označilo medzisusedské vzťahy za dobré, pri hodnotení medziľudských vzťahov boli zdržanlivejší, 61,4 % respondentov sa vyjadrilo, že vzťahy nie sú ani dobré, ani zlé.

63,6 % respondentov sa zaujíma o dianie v obci často a 29,5 % sporadicky. Respondenti hodnotili svoj záujem o pomoci na aktivitách v obci rôzne, a to 40,9 % respondentov je ochotných sa podieľať na aktivitách obce, ale zatiaľ nie sú aktívny. 25 % respondentov sa vyjadrilo, že sú členmi spolkov a združení. 25 % respondentov nevie ako sa zapojiť do diania v obci. Respondenti najčastejšie súhlasili s názorom, že *Niektorí obyvatelia kazia snahu iných* (77,3 %), *Obyvatelia majú dostatok príležitostí k spoločenským kontaktom* (75 %), *V obci existuje len pár jedincov, ktorí sa snažia, ale väčšina obyvateľstva je pasívna a nezaujíma sa o život v obci* (72,7 %). Naopak, nesúhlasili s názormi, že *Obyvatelia sú aktívni a snažia sa zatraktívniť život* (47,7 %), *Obyvatelia majú dostatok možností na sebarealizáciu* (36,4 %) a *Obyvatelia sú väčšinou k svojmu okoliu ľahostajní* (31,8 %).

Obyvatelia sa o dianie v obci najčastejšie dozvedajú z obecného rozhlasu, tlačovín, úradnej tabule, z internetu, na ulici, v obchode, od susedov, v kostole, zo zastupiteľstiev a verejných zhromaždení.

Posledná časť dotazníka sa týkala budúceho rozvoja obce. Respondenti odpovedali na otázky týkajúce sa investícií v obci v budúcnosti a vízie. Podľa respondentov by najviac finančných prostriedkov malo byť použitých na 16.1 Vybudovanie resp. rekonštrukcia infraštruktúry (63,6 % odpovedí), 16.2 Vybudovanie, resp. rekonštrukciu školských, sociálnych alebo zdravotníckych zariadení (54,5 % odpovedí), 16.12 na rozvoj špecifických sociálnych skupín (mládež, dôchodcovia, nezamestnaní a pod.) (29,5 %) a 16.6. Zlepšenie životného prostredia (31,8 % odpovedí). Konkrétnejšie respondenti navrhli tieto aktivity:

- dobudovanie verejnej kanalizácie a ČOV
- dobudovanie kapacít školských zariadení,
- zriadiť denný stacionár,
- dostavba ZŠ, MŠ,
- nefinančne podporiť poľnohospodárov a prvovýrobcov, pomôcť im rozvinúť predaj z dvora, aby obyvatelia kupovali lokálne produkty,
- vybudovať chodník od futbalového ihriska po Jarockú ul.,
- zriadiť ľadovú plochu počas zimy,
- chýba chodník od bytoviek do školy,
- vybudovať chodníky pre korčuliarov, ihriská pre deti, volejbal, tenis, bedminton,
- sadiť viac zelene.

Prameň: vlastné spracovanie

Obrázok 20 Oblasť, kam by mali byť vynaložené investície v najbližšom období

Vízia prezentuje predstavu o tom, ako by mala obec vyzerat' o 30 – 40 rokov. Vlastnú víziu o budúcom vývoji obce žiaden z oslovených respondentov nezadefinoval. 50 % oslovených respondentov sa priklonilo k druhej z ponúkaných možností

„Obec Veľké Zálužie bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, atraktívnym vzhľadom a kvalitným životným prostredím s bohatým kultúrno-spoločenským životom.“

Časť A. II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie zahŕňa makroprostredie a konkurenčné prostredie, v ktorom sa obec Veľké Zálužie nachádza. Vstupy vonkajšieho prostredia môžu predstavovať externé ľudské zdroje, materiálno-technické zdroje, finančné aj informačné zdroje, ako aj legislatívne prostredie.

1. ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ.

STEEP analýza je analýza širšieho prostredia obce Veľké Zálužie zameraná na komplex sociálnych, technologických, ekonomických, ekologických a politických faktorov v rámci územia obce. Výsledkom je tak hodnotenie prostredia, ktoré podmieňuje spôsob a riadenie samotného rozvoja obce.

Makro prostredie je vonkajšie prostredie obce, ktoré obec nemôže vôbec ovplyvniť. Naopak toto prostredie ovplyvňuje obec a tá nemá inú možnosť ako sa prvkom tohto prostredia čo najlepšie prispôbiť.

Analýza sociálnych faktorov sa zameriava na vzťah k tradíciám a tradičným hodnotám, technická a ekonomická analýzy sa zameriava na priebeh, prejavy a dôsledky zmien na úrovni národnej. Analýza ekologických faktorov sa zaoberá zmenami na národnej úrovni v rámci riešenia otázok životného prostredia a analýza politického prostredia sa zaoberá legislatívnym prostredím na národnej úrovni.

Tabuľka 30 STEEP analýza obce Veľké Zálužie (analýza externého prostredia)

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Zmeny populácie	Úroveň vybudovania technickej infraštruktúry	Nové trhy a nové príležitosti	Skolaudovanie verejnej kanalizácie a ČOV	Dopady politických rozhodnutí štátu na obec	Nárast socio-patologických javov
Zmeny postojov a správania obyvateľov	Kapacity zariadení sociálnej infraštruktúry	Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily	Nevysporiadané majetkovo – právne vzťahy k pozemkom	Legislatíva	Úroveň duchovného života
Zmeny správania volených predstaviteľov	Využívanie moderných technológií	Príchod nových obyvateľov do obce	Novela zákona o odpadoch	Vzájomná spolupráca volených predstaviteľov obce	Tímová spolupráca a budovanie partnerstiev v obci
Zmeny správania podnikateľských subjektov	Dostupnosť informácií pre všetkých obyvateľov	Príchod nových investorov do obce	Nedisciplinovanosť obyvateľov vo vzťahu k životnému prostrediu	Zmena národnej vlády ako výsledok volieb na život v obci	Osobné hodnoty obyvateľov

Prameň: vlastné spracovanie

2. ANALÝZA PRÍLEŽITOSTÍ A OHROZENÍ PRE RAST A ROZVOJ OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE

Príležitosti tvoria faktory, ktoré plynú prevažne z vonkajšieho prostredia a môžu rozvoj obce ovplyvňovať pozitívne. Pre obec Veľké Zálužie boli identifikované nasledovné príležitosti:

V oblasti občianskej vybavenosti:

- dobudovať chodník pri hlavnej ceste
- dobudovať chodníky vo viacerých exponovaných častiach obce,
- rekonštruovať miestne komunikácie,
- rozširovanie parkovacích priestorov,
- modernizovať verejný vodovod,
- zvýšiť kapacity a realizovať prístavbu základnej školy,
- zvýšiť kapacitu materskej školy prístavbou budovy,
- vybudovať zariadenie sociálnych služieb s akcentom na seniorov,
- vybudovať veľkokapacitnú telocvičňu,
- rozšíriť v územnom pláne obce nové lokality pre IBV,
- postupne rozširovať inžinierske siete pri nových lokalitách pre IBV,
- modernizácia verejného rozhlasu,
- modernizácia verejného osvetlenia,
- výstavba nových domov.

V oblasti rozvoja ekonomiky, cestovného ruchu a pracovných príležitostí:

- včleňovať miestne podnikateľské subjekty do diania v obci,
- sieťovanie miestnych podnikateľských subjektov,
- zriadiť pamätnú izbu, resp. izbu tradícií, resp. depozit obce
- podporovať rozvoj vidieckeho cestovného ruchu,
- podporovať rozvoj zážitkovej turistiky,
- vybudovanie cyklotrás ako súčasť cestnej dopravy,
- prepojenie cyklotrás na existujúce cyklotrasy v okolí,
- zlepšiť propagáciu obce,

V oblasti rozvoja komunitného života a spolupráce:

- zvýšenie zapojenosti v rámci budovania partnerstiev v okolí,
- vytváranie partnerstiev vo vnútri obce a navonok,
- rozšíriť domácu a cezhraničnú spoluprácu,
- identifikovať a podporovať miestnych nadšencov a aktivistov.

V oblasti životného prostredia a vzhľadu obce:

- dobudovať a skolaudovať ČOV v obci,
- dobudovať a skolaudovať verejnú kanalizáciu,
- vysporadúvanie vlastníckych vzťahov k pozemkom,
- zriadiť zberný dvor v lokalite Zavaž,
- nákup nového fekálneho vozidla,
- zvýšiť environmentálnu zodpovednosť návštevníkov a obyvateľov obce.

Časť A.III Zhodnotenie súčasného stavu obce Veľké Zálužie

Zhodnotenie súčasného stavu obce Veľké Zálužie predstavuje dôležitý vstup a informačnú základňu pre tvorbu spracovania stratégie rozvoja obce. Zmyslom tohto hodnotenia je vytvoriť rámcový prehľad problémových okruhov, určiť ich pôvod, poznať hlavné príčiny vzniku a identifikovať možné dôsledky. Na základe zhodnotenia súčasného stavu obce Veľké Zálužie bude možné navrhnúť stratégiu rozvoja obce na vopred stanovené obdobie.

1. SWOT ANALÝZA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE

SWOT analýza je jednoduchá a pritom výstižná, vyčerpávajúca a objektívna charakteristika silných a slabých stránok obce a jej možných príležitostí a ohrození. Súčasne zahŕňa základné analytické poznatky o faktoroch, ktoré je možné využiť v prospech rozvoja územia a faktoroch, ktorým je potrebné v navrhovanej rozvojovej stratégii čeliť, resp. ich eliminovať.

Samotná SWOT odráža 4 štyri základné charakteristiky týkajúce sa hodnotenia vnútorného prostredia a vonkajšieho prostredia obce:

- Silné stránky (S – STRENGTHS) predstavujú faktory, ktoré majú na rozvoj obce pozitívny vplyv. Zahŕňajú komparatívne a konkurenčné výhody obce pre rôzne typy rozvojových aktivít.
- Slabé stránky (W – WEAKNESS) predstavujú faktory, ktoré majú negatívny vplyv na jeho rozvoj a obmedzujú rozvojové aktivity,
- Príležitosti (O – OPPORTUNITIES) tvoria faktory, ktoré plynú prevažne z vonkajšieho prostredia a môžu rozvoj obce ovplyvňovať pozitívne,
- Ohrozenia (T – THREATS) faktory, ktoré negatívnym spôsobom ovplyvnia rozvoj obce.

Tabuľka 31 SWOT analýza obce Veľké Zálužie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• výhodná geografická poloha v blízkosti krajského mesta• dobrá dopravná dostupnosť• vhodné pôdno-klimatické podmienky pre poľnohospodársku prvovýrobu• vybudovaná telekomunikačná sieť, elektrická sieť, existujúci rozvod zemného plynu• zachovanie vidieckeho charakteru obce• pekné a kľudné prírodné prostredie• narastajúci počet obyvateľov obce• dobré susedské vzťahy• pretrvávajúci lokalpatriotizmus• súdržnosť obyvateľov obce v rozhodujúcich situáciách• funkčná web stránka obce	<ul style="list-style-type: none">• nevybudovaná a neskolaudovaná kanalizácia• nedobudovaná a neskolaudovaná ČOV• absencia komunikácie so zhotoviteľom VK a ČOV• nedobudovaný chodník popri hlavnej ceste• poškodené miestne komunikácie v niektorých častiach obce• nedisciplinovanosť vo vzťahu k životnému prostrediu• nedostatočné kapacity MŠ• nedostatočné kapacity ZŠ• absencia veľkej telocvične• absencia pamätnej izby• absencia sociálneho zariadenia pre seniorov• nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024**

<ul style="list-style-type: none"> • aktívny duchovný život v obci • existencia MŠ a ZŠ • aktívny samosprávny manažment (starosta, poslanci OZ) • široké spektrum kultúrno – spoločenských organizácií • široké spektrum kultúrnych a športových podujatí • veľké množstvo podnikateľských subjektov obci 	<ul style="list-style-type: none"> • slabý záujem obyvateľov o verejné dianie • malá účasť obyvateľov na podujatiach v obci
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • podporovať rozvoj vidieckeho cestovného ruchu • podporovať rozvoj zážitkovej turistiky • vybudovanie cyklotrás ako súčasť cestnej dopravy • prepojenie cyklotrás na existujúce cyklotrasy v okolí • vytváranie partnerstiev vo vnútri obce a navonok • zlepšenie demografickej situácie obcí prísťahovaním obyvateľov mladších vekových kategórií • rekonštrukcia miestnych komunikácií • rekonštrukcia chodníkov • rekonštrukcia a modernizácia budov vo vlastníctve obce • zlepšiť propagáciu obce • rozšíriť domácu a cezhraničnú spoluprácu • vybudovať zariadenie sociálnych služieb • rozšíriť kapacity základnej a materskej školy • vybudovať športovú halu • vtáňovať miestne podnikateľské subjekty do diania obce 	<ul style="list-style-type: none"> • vysoká denná odchádzka za prácou • nevysporiadané majetkové vzťahy k pozemkom • zvyšovanie počtu sociálno-patologických javov u mladej generácie • nedokončená kanalizácia a ČOV v obci • nedostatočná komunikácia s vlastníkmi pôdy pri plánovaní cyklotrás • pokračujúca absencia komunikácie so zhotoviteľom VK a ČOV

Prameň: vlastné spracovanie

2. ANALÝZA MOŽNÝCH RIZÍK A HROZIEB, IDENTIFIKÁCIA KRITICKÝCH OBLASTÍ ROZVOJA

Ako je možné vidieť zo SWOT analýzy, obec čelí viacerým problémom, ktoré nie je možné vyriešiť naraz, v dôsledku obmedzených finančných, personálnych a technických zdrojov. Strategické plánovanie rozvoja obce sa preto zakladá na vyselektovaní a riešení prioritných problémov. Pre stanovenie kľúčových problémov je použitá metóda zoznamu možných rizík.

Tabuľka 32 Kontrolný zoznam pre hodnotenie možných rizík

Druh rizika	Objekt rizika	Zdroj rizika	Nežiaduce dôsledky	Pravdepodobnosť
Individuálne	obyvatelia, návštevníci	nelegálna likvidácia odpadu	tvorba čiernych skládok	vysoká
Technické	zariadenia technickej infraštruktúry	súčasný stav	nedostatočné výkony	vysoká
Ekologické	verejné priestranstvá a verejná zeleň	nedostatočná úprava	pokles atraktivity prírodného prostredia	vysoká
	technológia ČOV	absencia	potenciálny zdroj environmentálnej záťaže	vysoká
Sociálne	zapojenosť občanov do verejného diania	nezáujem	malá účasť obyvateľov na podujatiach organizovaných obcou	vysoká
Ekonomické	výdavky obce	pokuty	zaťažovanie rozpočtu na úkor rozvojových aktivít	vysoká

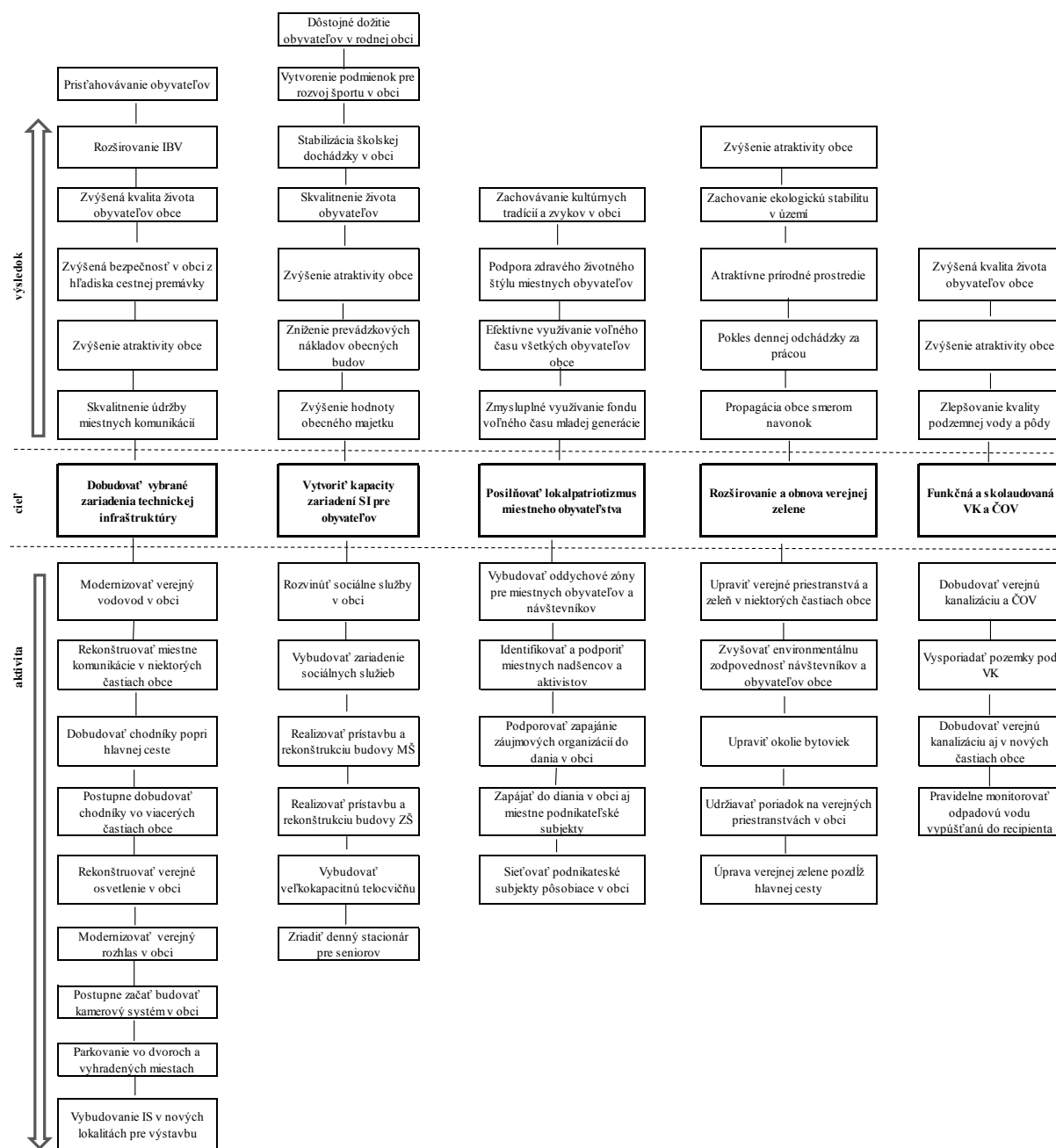
Prameň: vlastné spracovanie

3. IDENTIFIKÁCIA VÝCHODÍSK A MOŽNÝCH RIEŠENÍ

Obyvatelia obce na stretnutí na základe diskusií a spoločného konsenzu definovali, ktoré problémy sú kľúčové, čo spôsobujú (dôsledky) a naopak, čo ich spôsobuje (príčiny). Takéto hierarchizovanie problémov umožní vyselektovať prioritné oblasti, v ktorých by obec mala a chce intervenovať, aby dosiahla zlepšenie stavu a celkový rozvoj. Strom problémov sa teda skladá z príčin (možno ich pokladať za korene problémov), zo samotných kľúčových problémov (kmene) a z následkov (koruna stromu). Pokiaľ budú odstránené korene problémov (príčiny), tak zahynie celý strom problémov. Strom cieľov je pozitívnym zrkadlovým obrazom stromu problémov. Problém vyjadruje súčasný negatívny stav, kým cieľ vyjadruje očakávané zlepšenie stavu. Východiská a možné riešenia vzniknutých problémov sú znázornené v strome cieľov. Vecné ciele, ktoré predstavujú korene vytvorené ako pozitívny odraz vyriešenia príčin a ktorých naplnením sa zlepšuje stav v prioritných oblastiach (opak kľúčových problémov), čím sa dosahuje celkový rozvoj obce – strategický cieľ (dosiahnutie opaku následkov).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

3.1 STROM CIEĽOV OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE

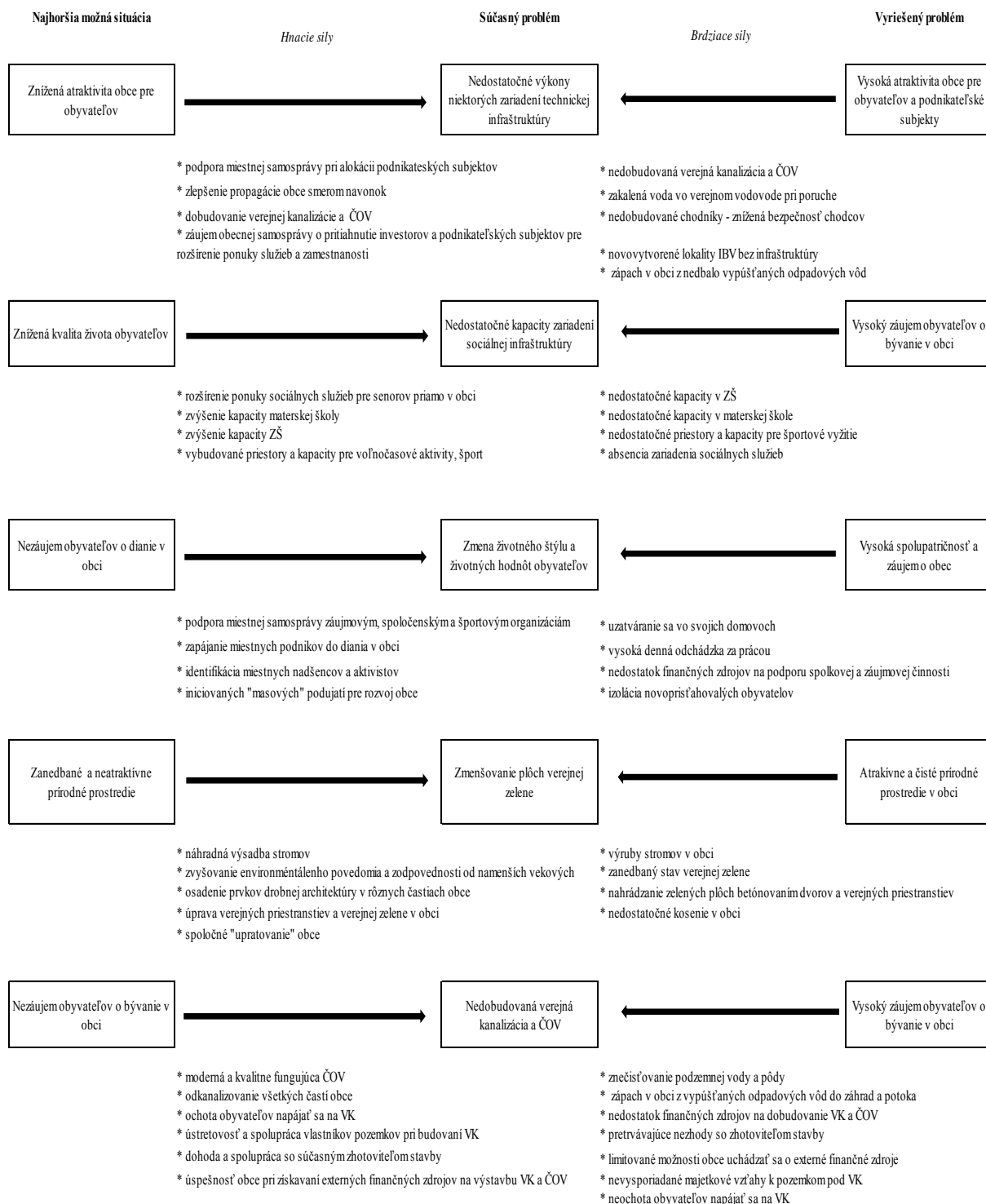

Prameň: vlastné spracovanie

4. ODHAD BUDÚCEHO MOŽNÉHO VÝVOJA (ANALÝZA SILOVÝCH POLÍ)

Analýza silových polí predstavuje nástroj na riešenie problémov a prispieva k efektívnemu plánovaniu a zavádzaniu zmien v obci. Na území obce je možné opierajúc sa o predchádzajúce analýzy identifikovať vplyvy (resp. pôsobenie), ktoré podporujú alebo potláčajú otvorenosť obce voči plánovaným zmenám. Zmena môže nastať dvojako: zintenzívnením vplyvov, ktoré zmenu podporujú alebo redukovaním vplyvov, ktoré jej bránia (pôsobia proti nej).

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

Prameň: vlastné spracovanie

Časť A.IV Ex-post hodnotenie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľké Zálužie (2007 – 2013)

Pri plánovaní stratégie na ďalšie obdobie je nutné vychádzať z toho, čo už sa v obci realizovalo, akým spôsobom sa podarilo naplniť, resp. nenaplniť predchádzajúce ciele, aby bolo možné poučiť sa z chýb a tiež zachovať kontinuitu v rozvoji. Preto je potrebné zhodnotiť predchádzajúci strategický dokument rozvoja obce Veľké Zálužie, a to Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja združenia obcí mikroregiónu Veľké Zálužie, Lehota, Jarok, Báb a Rumanová. Hodnotí sa jednak realizácia projektov a ďalej aj proces implementácie, nakoľko sa naplnili stanovené ciele. Ako vidieť v nasledovnej tabuľke, z plánovaných aktivít sa podarilo úspešne realizovať dve úplne (10,5 %), šesť čiastočne (31,6 %) a ostatné sa nepodarilo realizovať vôbec (57,9 %).

Tabuľka 33 Napĺňanie aktivít v rámci PHSR v rokoch 2007 - 2013

	Názov aktivity	Realizácia prebehla úplne	Realizácia prebehla z časti	Vôbec sa projekt nerealizoval
1	Základná škola - rekonštrukcia			x
2	Rekonštrukcia budovy materskej školy			x
3	Kanalizácia a ČOV		x	
4	rekonštrukcia miestnej komunikácie Pod kaštieľom			x
5	Rozšírenie a modernizácia SD		x	
6	Domov dôchodcov a soc.služieb			x
7	MK pokračovanie Dubiny - nová MK			x
8	MK pokračovanie Pažite			x
9	MK pokračovanie Agátovej		x	
10	MK pokračovanie Úzkej			x
11	vybudovanie MK pod ul. Konopníská		x	
12	nová MK popri ulici Rínok			x
13	výstavba obecných nájomných bytov (50)			x
14	výstavba detského ihriska			x
15	výstavba multifunkčného športového ihriska			x
16	Vytvorenie námestia pred OcU	x		
17	obnova centrálnej zóny obce	x		
18	revitalizácia zelene		x	
19	rekonštrukcie MK a chodníkov		x	

Prameň: vlastné spracovanie

PHSR je hodnotená na základe hodnotenia indikátorov, ktoré monitorujú pokrok v implementácii stratégie. Nakoľko v stratégii neboli jasne stanovené monitorovacie indikátory, z tohto hľadiska napĺňanie stratégie nie je hodnotené.

ČASŤ B. STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť PHSR obce Veľké Zálužie obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik a určí hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia. Naplnením strategického cieľa sa obec Veľké Zálužie snaží čiastočne naplniť víziu o obci, ktorú si obyvatelia vybrali v prieskume verejnej mienky.

1. ROZVOJOVÁ VÍZIA

Vízia prezentuje predstavu obyvateľov obce o tom, ako by mala obec vyzeráť v dlhodobom horizonte (20 - 30 rokov). Napĺňaním aktivít a cieľov stratégií sa táto vízia môže postupne naplňať. Obyvatelia si za svoju víziu vybrali popis, ktorý predstavuje obec ako predovšetkým príjemné miesto pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, atraktívnym vzhľadom a kvalitným životným prostredím s bohatým kultúrno-spoločenským životom.

„Obec Veľké Zálužie bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, atraktívnym vzhľadom a kvalitným životným prostredím s bohatým kultúrno-spoločenským životom.“

2. STRATEGICKÉ, ŠPECIFICKÉ A VECNÉ CIELE OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE

Stratégia obce Veľké Zálužie je spracovaná na obdobie rokov 2017 – 2024. Stratégia obsahuje okrem dlhodobej vízie strategický cieľ, ďalej prioritné oblasti, pre ktoré sú definované globálne ciele a opatrenia. Prioritné oblasti boli stanovené na základe problémovej analýzy a predstavujú kľúčové oblasti, v rámci ktorých by malo dôjsť k výrazným zmenám a progresu v nasledujúcom období. To je možné práve správnym nastavením cieľov, ktoré si obec definuje a následne prostredníctvom jednotlivých projektov a aktivít, ktorými naplňa dané ciele. Preto je pre každú prioritnú oblasť stanovený globálny cieľ, ktorý vyjadruje k akému zlepšeniu by malo v rámci priority dôjsť.

Opatrenia následne konkrétnejšie vytyčujú smerovanie intervencií. Stratégia vychádza z analýzy zdrojov, rizík a hrozieb a identifikácie kritických oblastí. Na základe spoločného konsenzu pracovnej skupiny sa vytvorila nasledujúca štruktúra cieľov, ktoré budú naplňané prostredníctvom opatrení a projektov a aktivít.

Pri pracovných stretnutiach v obci Veľké Zálužie boli identifikované rôzne problémy, preto bolo potrebné ich zatriediť do spoločných skupín. Mnohé problémy spolu súvisia, sú prepojené a je možné určité problémy vyriešiť tým, že budú vyriešené iné problémy. Preto boli jednotlivé problémy hierarchizované do stromu problémov, z ktorého boli následne stanovené prioritné oblasti a ciele. Obec Veľké Zálužie identifikovala 3 prioritné oblasti a v rámci nich bolo definovaných 10 opatrení. V ďalších častiach podrobnejšie popisujeme prioritné oblasti a globálne ciele.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024**

Tabuľka 34 Hierarchia strategických cieľov

Vízia	<i>„Obec Veľké Zálužie bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, atraktívnym vzhľadom a kvalitným životným prostredím s bohatým kultúrno-spoločenským životom.“</i>				
Strategický cieľ	<i>„Obec Veľké Zálužie bude kvalitným miestom pre bývanie a prácu s dostupnými a kvalitnými službami, príjemným vzhľadom a životným prostredím a s bohatým kultúrno-spoločenským životom.“</i>				
Prioritné oblasti	Prioritná oblasť 1 – ekonomická Infraštruktúrna vybavenosť a ekonomický rozvoj obce		Prioritná oblasť 2 – sociálna Sociálny a komunitný rozvoj		Prioritná oblasť 3 – environmentálna Životné prostredie a vzhľad obce
Globálne ciele	<i>1.1 Zvýšiť kapacity a dostupnosť technickej infraštruktúry</i>	<i>1.2 Ekonomický rozvoj v obci</i>	<i>2.1 Zvýšiť dostupnosť verejných služieb</i>	<i>2.2 Posilniť aktivity komunitného rozvoja</i>	<i>3.1 Zlepšiť kvalitu životného prostredia a vzhľad obce</i>
Opatrenia	<i>1.1.1 Rozšíriť a dobudovať kapacity technickej infraštruktúry</i>	<i>1.2.1 Zhodnotiť potenciál pre ekonomický rozvoj obce</i>	<i>2.1.1 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb pre seniorov</i>	<i>2.2.1 Vytvoriť podmienky pre komunitný život</i>	<i>3.1.1 Zvýšiť atraktivitu obce</i>
	<i>1.1.2 Vytvoriť bezpečnú obec</i>	<i>1.2.2 Zhodnotiť potenciál pre zapájanie podnikateľských subjektov</i>	<i>2.1.2 Zvýšiť kapacitu MŠ a ZŠ</i>	<i>2.2.2 Vytvoriť podmienky pre športové využitie obyvateľov</i>	<i>3.1.2 Dobudovať verejnú kanalizáciu a ČOV</i>

Prameň: vlastné spracovanie

3 POPIS PRIORITNÝCH OBLASTÍ

3.1 PRIORITNÁ OBLASŤ 1 – EKONOMICKÁ: INFRAŠTRUKTÚRNA VYBAVENOSŤ A EKONOMICKÝ ROZVOJ OBCE

Priorita má dva globálne ciele, z ktorých jeden sa zameriava na vybavenosť obce vybranými zariadeniami technickej infraštruktúry a druhý je zameraný na ekonomický rozvoj obce, najmä na podnikateľský sektor, ktorý v obci pôsobí. Prvým globálnym cieľom priority 1 je „Zvýšiť kvalitu a kapacity technickej infraštruktúry“ a druhým globálnym cieľom priority 1 je „Ekonomický rozvoj v obci“

Odôvodnenie: Prvá časť priority sa zameriava na zvýšenie dostupnosti a kapacít vybraných zariadení technickej infraštruktúry v obci, ktorá prinesie pre obec skvalitnenie životných podmienok pre miestne obyvateľstvo, zvýšenú atraktivitu pre lokalizáciu podnikateľských subjektov (napr. verejný vodovod, cestné komunikácie, chodníky, parkovacie plochy atď.) a súčasne prispeje k vytvoreniu bezpečnejšieho prostredia v obci. Obec Veľké Zálužie sa počtom obyvateľov radí k veľkým obciam, čo podmieňuje zvýšené nároky na investičné rozvojové aktivity v obci. Napriek tomu sa bude snažiť zvýšenie dostupnosti a kvality zariadení technickej infraštruktúry, čím prispeje ku skvalitneniu bývania a zlepšenia životných podmienok obyvateľov a podmienok pre podnikanie podnikateľských subjektov v čo najširšej miere. Obec Veľké Zálužie patrí k obciam, ktoré sa nachádzajú v zázemí regionálneho centra - mesta Nitra na nadregionálne významných dopravných koridoroch. Na druhej strane poskytuje prírodný a ekonomický potenciál využiteľný pre ďalší rozvoj nielen obce, ale celého širšieho okolia. Preto sa druhá časť priority zameriava aj na využitie tohto potenciálu, ktorý je možné zhodnotiť jednak na zlepšenie možností pre

ekonomický rozvoj obce a na druhej strane pre rozvoj podnikateľských subjektov, ktoré v obci pôsobia resp. tu majú svoju prevádzku.

3.2 PRIORITNÁ OBLASŤ 2 – SOCIÁLNA: SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA, SOCIÁLNE SLUŽBY A KOMUNITNÝ ROZVOJ

Globálnymi cieľmi priority 2 je „Zvýšiť dostupnosť verejných služieb“ a „Posilniť aktivity komunitného života“.

Odôvodnenie: Priorita sa zameriava predovšetkým na oblasť sociálnej infraštruktúry. Obyvatelia staršej generácie pociťujú absenciu zariadení sociálnych služieb, ktoré by mohli aktívne lebo pasívne využívať. Jednou z možností ako je vhodné túto ich potrebu naplniť, je vybudovať zariadenie sociálnych služieb, ktoré bude mať celodennú a celoročnú starostlivosť o klientov a potom o denný stacionár. Výrazný záujem je najmä o teda vybudovanie zariadenia, v ktorom by obyvatelia obce dôstojne prežili svoju starobu a neboli pritom vytrhnutí zo svojho známeho prostredia. Nakoľko obec nemá vlastné kapacity, ktoré by daný účel naplnili, je potrebné aby hľadala možnosti výstavby takýchto priestorov. Súčasťou tohto globálneho cieľa je rozvíjanie dostatočného množstva kapacít aj pre ďalšie generácie a to mladé rodiny s deťmi predškolského a školského veku. Kapacity existujúcej materskej a základnej školy, ktoré patria do vlastníctva obce nestačia pokrývať potreby rodičov a detí, a to nielen z priestorového ale aj vybavenostného hľadiska. Možnosťou, ako naplniť potreby obyvateľov je zvýšiť kapacitu materskej školy a základnej školy dostavbou nových priestorov. Dispozičné riešenie existujúcich budov umožňuje vloženie prístavieb bez toho, aby bol vizuálne narušený vzhľad budovy a jej okolia. Súčasťou cieľa je aj vytvorenie podmienok pre zvýšenie zapojenosti miestneho obyvateľstva a podnikateľských subjektov do verejného diania a do života obce. Ďalšou požiadavkou, ktorá bola v obci identifikovaná bolo vybudovanie veľkokapacitnej telocvične resp. športovej haly, ktorá by slúžila nielen žiakom základnej školy, ale v zimných mesiacoch pre tréningy futbalistov a pre ďalšiu verejnosť.

3.3 PRIORITNÁ OBLASŤ 3 – ENVIRONMENTÁLNA: ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A CELKOVÝ VZHLAD OBCE

Globálnymi cieľmi tretej priority je „Zlepšiť kvalitu životného prostredia a vzhľad obce“

Odôvodnenie: V rámci tejto priority sa obec Veľké Zálužie bude zameriavať jednak na oblasť zatraktívnenia celého životného prostredia obce (prírodné prostredie, verejná zeleň, verejné priestranstvá), kde bude pokračovať v už začatých aktivitách tak, aby si obec naďalej zachovala vidiecky ráz a príjemný vzhľad, ktorý spríjemňuje život obyvateľov ako návštevníkov. Spolu s aktivitami z priority 1 a 2 týkajúcich sa infraštruktúrnej vybavenosti budú prispievať k napĺňaniu tohto čiastkového cieľa, ako aj k zefektívňovaniu využívania energie, čím budú tiež prispievať k napĺňaniu cieľa tejto priority. Ďalej sa zvýši bezpečnosť

obyvateľov investíciami do preventívnych opatrení pred povodňami či prívalovými dažďami, ktoré v posledných rokoch čoraz častejšie ohrozujú obce Slovenskej republiky. Okrem toho sa obec zameria na dobudovanie verejnej kanalizácie a čistiarni odpadových vôd, ktorých stav je už takmer dve dekády nielen slabou stránkou obce, ale postupne sa stáva ohrozením. A to nielen zaťažovania podzemnej vody a pôdy nebezpečnými látkami z odpadových vôd a vypúšťaním septikov do záhrad, do voľnej prírody v nezastavanej časti územia obce, ale aj postupným zastaraním použitej technológie, potrubí a jednotlivých už vybudovaných častí VK a ČOV a postupným predražovaním celého diela.

4 SÚLAD PHSR OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE SO STRATEGICKÝMI DOKUMENTMI NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce predstavuje plán jej ďalšieho rozvoja. Obec však vytvára väzby so širším okolím, preto je potrebné pri plánovaní rozvoja obce akceptovať a nadväzovať na ďalšie strategické dokumenty na regionálnej úrovni. V prípade obce Veľké Zálužie je to PHSR Nitrianskeho samosprávneho kraja 2014 – 2020 (PHSR NSK) a Stratégia rozvoja vidieka Nitrianskeho kraja na roky 2014 – 2020 (PRV NSK).

4.1 SÚLAD CIEĽOV A OPATRENÍ PHSR S CIEĽMI A OPATRENAMI PHSR NSK

Víziou PHSR NSK je: „Nitriansky kraj bude rozvíjať diverzifikované hospodárstvo založené na moderných technológiách produkujúcich tovary a služby s vysokou pridanou hodnotou a vytvárať aktívne prostredie pre výskum, vývoj a inovácie. Do roku 2022 chce zvýšiť sociálny a environmentálny štandard života obyvateľov s kvalitnou a dostupnou infraštruktúrou“. Obec Veľké Zálužie síce nemá dostatočné kapacity na splnenie tohto globálneho cieľa, avšak vo svojej stratégii plánuje podporovať inovačné aktivity na posilnenie miestnej ekonomiky (priorita 1, opatrenie 1.2.1 a opatrenie 1.2.2). V tabuľke 33 je uvedená nadväznosť stratégie obce Veľké Zálužie na tieto opatrenia. Konkrétnejšie je sledovaný súlad s aktivitami PHSR NSK v Akčnom pláne a v Súhrnnom prehľade projektových zámerov obce Veľké Zálužie.

Tabuľka 35 Nadväznosť stratégie obce Veľké Zálužie na opatrenia PHSR NSK

Prioritná oblasť NSK	Opatrenia obce Veľké Zálužie
1. Prioritná oblasť Hospodárstvo	1.1.1 Rozšíriť a dobudovať kapacity technickej infraštruktúry
	1.2.1 Využiť potenciál pre ekonomický rozvoj obce
	1.2.2 Využiť potenciál pre zapájanie podnikateľských subjektov v obci
2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje	2.1.1 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb pre seniorov

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024**

	2.1.2 Zvýšiť kapacitu MŠ a ZŠ
	2.2.1 Vytvoriť podmienky pre komunitný život
	2.2.2 Vytvoriť podmienky pre športové vyžitie obyvateľov
3. Prioritná oblasť Životné prostredie	3.1.1 Zvýšiť atraktivitu prostredia obce
	3.1.2 Dobudovať verejnú kanalizáciu a ČOV
4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra	1.1.1 Rozšíriť a dobudovať kapacity technickej infraštruktúry
	1.1.2 Vytvoriť bezpečnú obec

Prameň: vlastné spracovanie

4.2 SÚLAD OPATRENÍ PHSR OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE S OPATRENAMI SRV NSK NA ROKY 2016 - 2022

Stratégia rozvoja vidieka Nitrianskeho samosprávneho kraja 2014 – 2020 sa zaoberá vidieckymi oblasťami, ktoré majú svoje regionálne osobitosti a svoje tradície a súčasne predstavujú nezastupiteľné miesto v živote kraja. Dedina sa podľa SRV NSKA (str.5) stane inteligentným a zeleným bodom osídlenia kraja so schopnosťou adaptácie, tvárou svojej krajiny s duchom svojráznosti. SRV NSK si kladie za cieľ „*Základný cieľ stratégie rozvoja vidieka - inteligentný a udržateľný vývoj vidieka: posilnenie schopnosti adaptovať sa na nové výzvy a podmienky: zelená dedina je tvárou jej pokroku: kvet a strom sú znamením kvality jej života.*“ Prioritné oblasti a opatrenia sa vo viacerých oblastiach venujú rovnakým témam ako stratégia obce Veľké Zálužie, preto by stratégia obce mala prispievať k naplneniu stratégie SRV NSK. Týka sa to najmä týchto opatrení:

Tabuľka 36 Nadväznosť stratégie obce Veľké Zálužie na opatrenia SRV NSK

Opatrenia SRV NSK	Opatrenia PHSR obce Veľké Zálužie
Opatrenie 1	3.1.1 Zvýšiť atraktivitu prostredia obce 3.1.2 Dobudovať verejnú kanalizáciu a ČOV
Opatrenie 8	3.1.1 Zvýšiť atraktivitu prostredia obce 3.1.2 Dobudovať verejnú kanalizáciu a ČOV
Opatrenie 9	3.1.1 Zvýšiť atraktivitu prostredia obce 3.1.2 Dobudovať verejnú kanalizáciu a ČOV 2.2.1 Vytvoriť podmienky pre komunitný život
Opatrenie 10	3.1.1 Zvýšiť atraktivitu prostredia obce 3.1.2 Dobudovať verejnú kanalizáciu a ČOV
Opatrenie 12	1.2.1 Využiť potenciál pre ekonomický rozvoj obce 1.2.2 Využiť potenciál pre zapájanie podnikateľských subjektov v obci
Opatrenie 13	1.2.1 Využiť potenciál pre ekonomický rozvoj obce 1.2.2 Využiť potenciál pre zapájanie podnikateľských

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

	subjektov v obci
Opatrenie 14	1.1.1 Rozšíriť a dobudovať kapacity technickej infraštruktúry
	1.1.2 Vytvoriť bezpečnú obec
	2.1.1 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb pre seniorov
	2.1.2 Zvýšiť kapacitu MŠ a ZŠ
	2.2.1 Vytvoriť podmienky pre komunitný život
	2.2.2 Vytvoriť podmienky pre športové vyžitie obyvateľov

Prameň: SRV NSK 2016-2022 a vlastné spracovanie

ČASŤ C. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce Veľké Zálužie, t. j. obsahuje podrobnejšie rozpracovanie globálnych cieľov v prioritných oblastiach na úroveň opatrení a projektov a aktivít. Návrh opatrení vznikol počas pracovného stretnutia v obci na základe predchádzajúcej diskusie k analýze zdrojov, problémovej analýze a analýze rizík a hrozieb a kritických oblastí. Následne boli opatrenia rozpracované do návrhov konkrétnych projektov, ktoré vychádzali jednak z návrhov vyplývajúcich zo SWOT analýzy, návrhov členov pracovnej skupiny ako aj z výsledkov prieskumu verejnej mienky. Neskôr boli návrhy projektov prehodnotené na základe ich realizovateľnosti a vybrané projektové zámery boli rozpracované do akčného plánu.

1. POPIS OPATRENÍ

Nižšie sú bližšie popísané prioritné oblasti a zdôvodnenie, prečo sú kľúčové pre obec Veľké Zálužie, ďalej sú v rámci priorit popísané jednotlivé opatrenia a zoznam projektov a aktivít, z ktorých boli neskôr vybrané do akčného plánu tie aktivity a projekty, ktoré sú realizovateľné v najbližšom období. Prehľad opatrení, projektov a aktivít predstavuje zoznam všetkých projektov, ktoré boli navrhnuté v rámci pracovných stretnutí a ktoré by obec chcela realizovať v nasledujúcich rokoch. Tento prehľad predstavuje aj prepojenie na strategické dokumenty vyššieho územného celku. Následne je v prílohe 2 spracovaný Súhrnný prehľad projektových zámerov obce Veľké Zálužie, ktorý uvádza konkrétnejšie informácie o projektoch, ako určenie priority projektu, termín realizácie, približné predpokladané náklady a stanovenie zodpovednosti za realizáciu projektu, resp. aktivity.

Prioritná oblasť 1 – ekonomická:

Infraštruktúrna vybavenosť a ekonomický rozvoj obce

Opatrenie 1.1.1 Rozšíriť a dobudovať kapacity technickej infraštruktúry

Cieľom opatrenia je zlepšiť kvalitu a kapacitu zariadení technickej infraštruktúry a dopravných systémov, ktoré by prispeli k rastu kvality života miestneho obyvateľstva, ako aj k väčšej bezpečnosti cestnej premávky. Investície by sa prednostne sústredili do dopravnej infraštruktúry a služieb ako i ďalších prvkov, ktoré sú buď v nevyhovujúcom resp. kapacitne nedostatočnom stave alebo úplne absentujú.

Opatrenie 1.1.2 Vytvoriť bezpečnú obec

Cieľom opatrenia je vytvoriť podmienky pre bezpečné bývanie miestnych obyvateľov, ochranu ich zdravia a majetku, ako aj majetku podnikateľských subjektov. Vytvorením systému kamerového monitorovania viacerých častí obce, najmä úsekov so zvýšením rizikom nehodovosti, kriminality či znečisťovania životného prostredia v obci by sa malo predísť tým nežiaducim javom.

Opatrenie 1.2.1 Využiť potenciál pre ekonomický rozvoj obce

Opatrenie sa zameriava na podporu ekonomického rozvoja obce tým, že bude využívať ľudský, prírodný a kultúrny potenciál, ktorý obec a jej okolie má. Vytváraním priestorových, materiálnych či poradenských služieb pre začínajúcich ale aj existujúcich podnikateľov v obci sa môže aspoň čiastočne znížiť odchádzka za prácou a službami mimo obce, podporovať ekonomickú samostatnosť obce a tiež rozširovať existujúca ponuka tovarov a rozmanitých komerčných služieb v obci.

Opatrenie 1.2.2 Využiť potenciál pre zapájanie podnikateľských subjektov v obci

Aktivity opatrenia sa budú sústreďovať najmä na využitie potenciálu, ktorý sa nachádza na území obce, najmä alokácia veľkého množstva rozmanitých podnikateľských subjektov s rôznym odvetvovým a sektorovým zameraním. Cieľom opatrenia je vytvoriť podmienky pre sieťovanie existujúcich podnikateľských subjektov, rozširovanie ponuky remesiel, drobných vidieckych služieb, prímestskú rekreáciu a vidiecky cestovný ruch, ktoré prispievajú k propagácii obce smerom navonok, pomôžu zhodnotiť voľný domový a bytový fond a prispievajú k vytvoreniu dodatočných príjmov miestneho obyvateľstva, príp. miestnych podnikateľov.

Prioritná oblasť 2 – sociálna:

Sociálna infraštruktúra, sociálne služby a komunitný rozvoj

Opatrenie 2.1.1 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb

Opatrenie sa zameriava na rozšírenie ponuky verejných a neverejných služieb v obci pre miestne obyvateľstvo, čím by sa zvýšila atraktivita obce pre súčasných, ale aj budúcich obyvateľov a súčasne otvorili možnosti podnikania resp. zamestnania sa pre miestnych obyvateľov.

Opatrenie 2.1.2 Zvýšiť kapacitu MŠ a ZŠ

Cieľom opatrenia je prístavbou a rozširovaním priestorov zvýšiť existujúce kapacity materskej a základnej školy, nakoľko ponuka týchto služieb nie je schopná pokryť neustále rastúci dopyt po službách.

Opatrenie 2.2.1 Vytvoriť podmienky pre komunitný život

Opatrenie sa zameriava na podporu aktivít a možností pre zmysluplné trávenie voľného času obyvateľov obce, príp. návštevníkov obce. Aktivity, ktoré by smerovali k napĺňaniu opatrenia, by prispeli k rozvoju „genia loci“ a nárastu lokalpatriotizmu miestneho obyvateľstva.

Opatrenie 2.2.2 Vytvoriť podmienky pre športové obyvateľov

Cieľom opatrenia je zlepšovanie podmienok pre športové vyžitie obyvateľov, a to počas celého kalendárneho roka a aj v zimných mesiacoch, kedy počasie značne limituje využitie priestorov pre šport, ktoré má obec k dispozícii.

Prioritná oblasť 3 – environmentálna:

Životné prostredie a vzhľad obce

Opatrenie 3.1.1 Zvýšiť atraktivitu obce

V rámci opatrenia budú podporované aktivity na zlepšenie vzhľadu obce a na investície, ktoré zvýšia bezpečnosť pred prírodnými katastrofami a zlepšia kvalitu niektorých prvkov životného prostredia. V rámci opatrenia sa budú podporovať aktivity zamerané na zvyšovanie plôch verejnej zelene, výsadbu náhradných drevín, udržiavanie čistého a upraveného vzhľadu verejných priestranstiev.

Opatrenie 3.1.2 Realizovať investície do životného prostredia

Opatrenie sa bude zameriavať aj na oblasť zefektívňovania odpadového hospodárstva, a to najmä prostredníctvom veľkých investičných zámerov – dobudovanie verejnej kanalizácie a ČOV, ktoré prispievajú k ochrane vody a pôdy. Tým sa budú sledovať aj ciele Slovenskej republiky a ciele Európskej Únie v oblasti environmentu.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024**

Tabuľka 37 Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí

PO	Opatrenie	Projekt/aktivita	Napĺňanie priority PHSR NSK
Prioritná oblasť 1 – ekonomická: Infraštruktúrna vybavenosť a ekonomický rozvoj obce	1.1.1 Rozšíriť a dobudovať kapacity technickej infraštruktúry	Rekonštruovať miestne komunikácie v niektorých častiach obce Rekonštruovať chodník na ul. Hlavná od ul. Dlhý rad - po u. I Družstevná Modernizácia verejného osvetlenia v obci Rekonštrukcia verejného vodovodu v obci Rozšírenie verejného vodovodu na ul. Agátova Rozšírenie verejného vodovodu do nových lokalít pre IBV Zvýšenie parkovacích plôch/miest v obci Koordinovať parkovanie aut na miestnych komunikáciách Obnova a modernizácia informačných tabúl Vytvoriť cyklotrasy a prepojiť ich s ostatnými cyklotrasami v okolí Vytvárať podmienky pre rozvoj cyklistiky ako alternatívnej formy dopravy	4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra
	1.1.2 Vytvoriť bezpečnú obec	Dobudovať chodník na ulici Hlavná - 3. etapa Dobudovať chodník na ulici Hlavná - 4. etapa Vybudovať chodník na ulici Podkaštieľom Vybudovať chodník na ulici Dlhý rad Vybudovať chodník na ulici Jarocká Vybudovať chodník na ulici Fabrická Vybudovať chodník na ulici Cintorínska Obnova a modernizácia dopravného značenia v obci Inštalácia moderných prvkov bezpečnosti Rozšíriť kamerový systém v obci	4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra
	1.2.1 Využiť potenciál pre ekonomický rozvoj obce	Prenajímať nevyužívané obecné budovy a pozemky Vybudovať novú hasičskú zbrojnicu Vybudovať prekryté stojisko pre obecné automobily Nákup nového traktora pre potreby obce Aktualizovať územnoplánovaciu dokumentáciu obce Organizovať pravidelné stretnutia vedenia obce s podnikateľskými subjektami Spracovať marketingovú stratégiu rozvoja obce	1. Prioritná oblasť Hospodárstvo 4. Dopravná a technická infraštruktúra 4. Dopravná a technická infraštruktúra 1. Prioritná oblasť Hospodárstvo 1. Prioritná oblasť Hospodárstvo 1. Prioritná oblasť Hospodárstvo 1. Prioritná oblasť Hospodárstvo
	1.2.2 Využiť potenciál pre zapájanie podnikateľských subjektov v obci	Vytvoriť priestor pre začínajúcich podnikateľov Podpora inovácií v miestnych podnikoch Vytvoriť podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu Podpora miestnej samosprávy pri alokácii MSP Reklama a propagácia miestnych podnikateľských subjektov	1. Prioritná oblasť Hospodárstvo 1. Prioritná oblasť Hospodárstvo 1. Prioritná oblasť Hospodárstvo 1. Prioritná oblasť Hospodárstvo 1. Prioritná oblasť Hospodárstvo

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE
NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024**

Prioritná oblasť 2 – sociálna: Sociálna infraštruktúra, služby a komunitný rozvoj	2.1.1 Zvýšiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb pre seniorov	Vybudovať zariadenie sociálnych služieb s celoročnou starostlivosťou Vybudovať denný stacionár Dopracovať plán komunitného rozvoja obce Zriadiť kyslíkovú dráhu pre seniorov	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
	2.1.2 Zvýšiť kapacitu MŠ a ZŠ	Realizovať prístavbu MŠ Vybudovať nové deské ihrisko v blízkosti MŠ Realizovať prístavbu ZŠ Realizovať rekonštrukciu elektroinštalácie v starej budove ZŠ	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
	2.2.1 Vytvoriť podmienky pre komunitný život	Rozšíriť lokality pre IBV Mapovať miestne kultúrne a sakrálné pamiatky Inovovať koncepciu práce s mládežou Rozšíriť priestorové kapacity spoločenského domu Podporovať miestne záujmové a spoločenské orgaizácie Dokumentovať život v obci Hľadať miestnych nadšencov a aktivistov Udržiavať a rozvíjať kultúrne tradície obce Založiť Klub žien Oprava kaplnky na Budíne Zriadiť izbu tradícií Rekonštruovať sochu Panny Marie - Immaculaty Podporovať propagáciu a činnosť miestnych umelcov	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
	2.2.2 Vytvoriť podmienky pre športové využitie obyvateľov	Vybudovať veľkokapacitnú telocvičňu Vybudovať multifunkčné ihrisko v areáli športového klubu Zriadiť petangové ihrisko v areáli Klubu dôchodcov Vybudovať kyslíkovú dráhu v obci	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje 2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
	3.1.1 Zvýšiť atraktivitu obce	Zlepšiť vzhľad verejnej zelene v obci Inštalovať prvky drobnej architektúry v obci Upraviť okolie obecných bytoviek Zlepšiť vzhľad verejných priestranstiev Údržba verejných priestranstiev Vybudovať moderný zberný dvor v lokalite Zavaž Monitoring a likvidácia divokých skládok v obci a okolí Zvýšiť environmentálnu zodpovednosť domáceho obyvateľstva a návštevníkov Budovať environmentálne náučné chodníky	3. Životné prostredie 3. Životné prostredie 3. Životné prostredie 3. Životné prostredie 3. Životné prostredie 3. Životné prostredie 3. Životné prostredie 3. Životné prostredie 3. Životné prostredie
Prioritná oblasť 3 – environmentálna Životné prostredie a vzhľad obce	3.1.2 Dobudovať verejnú kanalizáciu a ČOV	Dobudovať rozvody kanalizačnej siete v celej obci Vysporiadať pozemky pod trasovanie verejnej kanalizácie Rozširovať VK aj do novonavrhovaných lokalít Dobudovať ČOV Monitorovať kvalitu vpúšťaných odpadových vôd Zakúpenie novej fekálnej cisterny	3. Životné prostredie 3. Životné prostredie 3. Životné prostredie 3. Životné prostredie 3. Životné prostredie 3. Životné prostredie

Prameň: vlastné spracovanie

ČASŤ D. REALIZAČNÁ ČASŤ

Pre úspešnú realizáciu stratégie je nutné nastaviť implementačný rámec, ktorý určuje spôsob, ako majú byť stanovené ciele naplnené. Táto časť upresňuje inštitucionálne a organizačné zabezpečenie implementácie stratégie. Ciele, priority aj jednotlivé opatrenia sa naplňajú prostredníctvom projektov. Preto je nutné stanoviť si konkrétne aktivity, ktoré sa musia zrealizovať. Tieto aktivity sú rozpracované v akčnom pláne. Akčný plán by mal byť každý rok hodnotený a aktualizovaný. Pri tvorbe a aktualizácii akčného plánu by mali byť prítomní rôzni aktéri, minimálne poslanci obecného zastupiteľstva, starosta, zástupcovia mimovládnych organizácií a významných podnikateľov, aktívni obyvatelia. Preto v rámci informovania a komunikácie samosprávy s verejnosťou budú každý rok konané verejné prerokovania. Okrem toho budú vydávané tlačové a internetové správy, rozhlasové správy, ktoré budú informovať o realizácii jednotlivých projektov a aktivít. Týmto bude docieľaná nielen informovanosť obyvateľov, ale bude posilnená komunikácia a propagácia programu rozvoja. Samospráva bude využívať aj ďalšie kanály pre prezentovanie stratégie.

Tabuľka 38 Komunikačný plán pre fázu realizácie PHSR

P č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1	01 - 02. mesiac každý rok	obec	miestni aktéri	verejné prerokov anie	prezentácia a pripomienkovanie monitorovacej správy, pripomienkovanie k akčnému plánu	monitorovacia správa	monitorovacia správa, vysoká účasť verejnosti na verejnom zhromaždení
2	priebež ne	obec, mikroregión, región	obyvatelia	tlačová správa	informovanie o zrealizovaných aktivitách a projektoch	informácie o projektoch a aktivitách	tlačové správy v mikroregionál nych a regionálnych novinách
3	priebež ne	obec, mikroregión, región	obyvatelia	správa na webových portáloch	informovanie o zrealizovaných aktivitách a projektoch	informácie o projektoch a aktivitách	internetové správy na stránke obce, mikroregiónu, iných relevantných stránok
4	každé 3 roky	obec	obyvatelia	prieskum verejnej mienky	prieskum zameraný na súčasný stav, hodnotenie dosiahnutých zmien a na budúci rozvoj obce		analýza prieskumu

Prameň: vlastné spracovanie

Pri príprave projektov a aktivít je nutné si stanoviť aj kritériá výberu, ktoré by mali slúžiť pri rozhodovaní sa, či projekt realizovať v danom čase, spôsobom a danými prostriedkami. Aké bude mať výhody pre obec, prípadne aké riziká môžu plynúť z jeho realizácie, resp. nerealizácie. K tomuto slúžia výberové kritériá, resp. otázky, ktoré by si vedenie samosprávy, resp. realizátori projektu mali vždy klásť. Bližšie sú rozpracované v Hodnotiacich tabuľkách pre výber projektov (Príloha 2). Okrem týchto otázok sú v podmienkach pri viac zdrojom financovaní stanovované aj ďalšie kritériá. Pre zhodnotenie kvality PHSR obce je možné využiť kritériá, ktoré zhodnotí externý hodnotiteľ a prideliť im bodové hodnotenie. Na základe tohto hodnotenia je možné v priebehu trvania stratégie zlepšiť. Kritériá sú stanovené nasledovne.

Tabuľka 39 Kritériá hodnotenia PHSR

P. č.	Kritérium	Body	Rozsah bodového hodnotenia	Poznámka
1	Miera zapojenia všetkých aktérov do procesu tvorby PHSR (princíp participácie)		0 – 3	
2	Súlad navrhovanej stratégie s potenciálom územia/zdrojmi		0 – 5	
3	Komplexnosť navrhovaných opatrení (realizovaných prostredníctvom projektov a aktivít) vzhľadom na stanovené ciele (Je možné dosiahnuť stanovené ciele na základe stanovených opatrení a zoznamu projektov a aktivít?)		0 – 5	Prosím konkretizovať, ktoré ciele a opatrenia
4	Väzby dokumentu na iné strategické dokumenty na miestnej, regionálnej a národnej úrovni		0 – 3	
5	Zrozumiteľnosť a efektívnosť postupov monitorovania a hodnotenia		0 – 4	
	spolu		20	

Prameň: vlastné spracovanie

1. AKČNÝ PLÁN

Akčný plán predstavuje plán na najbližšie 2 až 3 roky, v ktorom si obec Veľké Zálužie naplánovala realizáciu 10 projektov. Každý rok sa monitoruje napĺňanie tohto plánu a tento sa aktualizuje – t.j. postupne sa do neho pridávajú projekty zo Súhrnného prehľadu projektových zámerov obce Veľké Zálužie (Príloha 2). Okrem naplánovaných cieľov sa v obci realizujú aj ďalšie aktivity, ktoré v pláne nie sú, ale prispievajú k napĺňaniu stratégie a mali by byť aj vyhodnocované v rámci každoročného monitorovania.

Za realizáciu jednotlivých projektov je zodpovedný realizátor projektu. V akčnom pláne väčšinou ako realizátor (zodpovedný) vystupuje obec, preto starosta pri každom realizovanom projekte určí zodpovednú osobu, ktorá bude dohliadať na realizáciu projektu. V prípade, že má obec partnera, je nevyhnutné stanoviť z každej inštitúcie zodpovednú osobu, aby bola zabezpečená komunikácia a tým sa predišlo zbytočným prieťahom a možným problémom. Nefungujúca komunikácia a nestanovenie zodpovednosti konkrétnej osoby pre konkrétne úlohy sú najčastejšími dôvodmi zlyhania projektov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

Tabuľka 40 Akčný plán obce Veľké Zálužie

P.č.	číslo opatrenia PHSR obce	Názov projektu/aktivity	Zodp., prípadní partneri	Termín realizácie projektu		Predpokladané náklady	Zdroj financovania	Ukazovateľ výstupu	Riziká/ohrozenie	Kľúčové kroky	Napĺňanie opatrenia PHSR VÚC	zodpovední za realizáciu
				od	do							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	1.1.1	Koordinovať parkovanie aut na miestnych komunikáciách	obec Veľké Zálužie, OOPZ SR	2017	2018	5 000,00	vlastné		nespolupráca majiteľov áut	informovanosť a osвета		sstarosta, polícia, vlastníci áut
2	1.1.2	Obnova a modernizácia dopravného značenia v obci	obec Veľké Zálužie	2017	2017	20 000,00	vlastné	počet osadených dopravných značiek	vandalizmus	projekt dopravného značenia	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra	starosta, OOPZ SR
3	1.2.1	Výbudovať novú hasičskú zbrojnicu	obec Veľké Zálužie	2017	2017	60 000,00	vlastné, dotácia	vybudovaná hasičská zbrojnica	časový stres	spracovaná PD a SP	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra	starosta, OZ, DHZ, SSU
4	1.2.1	Výbudovať prekryté stojisko pre obecné automobily	obec Veľké Zálužie	2017	2017	60 000,00	vlastné	prekryté stojiská pre motorové vozidlá	časový stres	spracovaná PD a SP	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra	starosta, OZ, SSU
5	2.1.1	Výbudovať zariadenie sociálnych služieb s celoročnou starostlivosťou	obec Veľké Zálužie, súkromný investor	2017	2020	4 500 000,00	dotácia, ŠFRB, úver, EŠIF	vybudované zariadenie	neschválenie žiadosti	spracovaná žiadosť a PD	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje	OZ resp. súkromný investor
6	2.1.2	Realizovať prístavbu MŠ	obec Veľké Zálužie	2017	2019	450 000,00	vlastné, dotácia, EŠIF	nárast počtu prijatých detí do MŠ	neschválenie žiadosti	spracovaná žiadosť a PD	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje	starosta, OZ, riaditeľka MŠ
7	2.2.1	Rekonštruovať sochu Panny Marie - Immaculaty	obec Veľké Zálužie	2017	2017	10 900,00	vlastné, dotácia	návštevnosť	neschválenie žiadosti	spracovaná žiadosť a PD	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje	starosta, OZ
8	2.2.1	Zriadiť izbu tradícií	obec Veľké Zálužie	2017	2024	10 000,00	vlastné, dotácia	počet zbierkových predmetov	nedostatok artefaktov	vytvoriť priestor pre ukladanie	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje	starosta, OZ, obyvatelia
9	2.1.2	Realizovať prístavbu ZŠ	obec Veľké Zálužie	2017	2019	1 200 000,00	úver, vlastné	zvýšenie kapacity	nenačítanie úveru	dodávateľ stavby	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje	starosta, OZ, riaditeľka ZŠ
10	2.2.2	Výbudovať multifunkčné ihrisko v areáli športového klubu	obec Veľké Zálužie	2018	2020	1 000,00	dotácia	zniženie prevádzkových nákladov	neschválenie žiadosti	spracovaná žiadosť a PD	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje	starosta, OZ, riaditeľ MŠ
11	3.1.1	Upraviť okolie obecných bytoviek	obec Veľké Zálužie	2017	2017	10 000,00	vlastné	počet vysadených stromov a prvkov drobnej architektúry	nezáujem zo strany súčasných vlastníkov	identifikácia a oslovenie vlastníkov pozemkov	3. Prioritná oblasť Životné prostredie	starosta, OZ, obyvatelia
12	3.1.1	Dobudovať rozvody kanalizačnej siete v celej obci	obec Veľké Zálužie	2017	2020	3 000 000,00	vlastné, EIF	vybudované trasy v m	neschválenie žiadosti	spracovaná žiadosť a PD	3. Prioritná oblasť Životné prostredie	starosta, OZ
13	3.1.2	Dobudovať ČOV	obec Veľké Zálužie	2017	2019	3 000 000,00	vlastné, EIF	kvalita vypúšťanej odpadov vody	neschválenie žiadosti	spracovaná žiadosť a PD	3. Prioritná oblasť Životné prostredie	starosta, OZ

Prameň: vlastné spracovanie

2. MONITOROVANIE A HODNOTENIE STRATÉGIE

Aby stratégia bola aj naozaj napĺňaná a neostala len nerealizovaným strategickým dokumentom, je potrebné sledovať pokrok v napĺňaní stratégie a prispôbiť ďalšie aktivity podľa reálnych potrieb. Tieto potreby je možné sledovať práve v procese monitorovania, kedy sa hodnotí pokrok v napĺňaní jednotlivých cieľov na základe sledovania monitorovacích ukazovateľov (tabuľka 39). Indikátory umožňujú sledovať pokrok v napĺňaní stratégie. Pre monitorovanie napĺňania opatrení používame indikátory výstupu, pre hodnotenie napĺňania globálnych cieľov indikátory výsledku, ktoré hodnotia dlhodobý efekt realizovaných aktivít na celkový rozvoj obce.

Monitorovanie prebieha raz ročne, kde sa na konci sledovaného obdobia vypracuje monitorovacia správa, ktorá bude pozostávať z krátkeho popisu aktivít, ktoré sa v obci realizovali počas roka a definovanie ich nadväznosti na stanovenú stratégiu. Ďalej bude sledovať napĺňanie stanovených monitorovacích ukazovateľov. Samospráva každý rok spracuje do monitorovacej správy pripomienky úradu, poslancov, verejnosti. Monitorovacia správa (Príloha 2) tvorí podklad aj pre plánovanie ďalších aktivít a aktualizáciu Akčného plánu, preto by bolo vhodné ju spracovávať v čase prípravy a schvaľovania rozpočtu pre ďalší rok. Za spracovanie monitorovacích správ je zodpovedná samospráva (obecný úrad a starosta), pokiaľ nebude zriadená iná organizácia/komisia, ktorá bude mať v kompetencii napĺňanie stratégie. Monitorovacie správy budú predkladané a schvaľované obecným zastupiteľstvom obce do 31.5. nasledujúceho roku a následne budú predložené vyššiemu územnému celku.

Hodnotiaci proces zbilancuje naplnenie jednotlivých cieľov na základe realizovaných aktivít v území. Hodnotenie napĺňania cieľov stratégie prebehne raz v priebehu trvania stratégie (v polovici trvania stratégie), na základe výsledkov hodnotenia bude aktualizovaný Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Veľké Zálužie, a ďalšie hodnotenie prebehne na konci realizácie stratégie. Výsledky záverečného hodnotenia budú tvoriť podklad pre plánovanie ďalšej stratégie (ako Ex-post hodnotenie – Časť A.IV.). Hodnotenie bude zabezpečované samosprávou, príp. organizáciou/komisiou, pričom by bolo vhodné do hodnotenia zapojiť externého hodnotiteľa kvôli zabezpečeniu objektívneho zhodnotenia situácie.

Tabuľka 41 Zoznam ukazovateľov prioritných oblastí a opatrení PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Definícia	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
					2016	2023
prioritná oblasť 1 - ekonomická: Infraštruktúrna vybavenosť a ekonomický rozvoj obce						
výstupový	Dĺžka zrekonštruovaných miestnych komunikácií	jednotlivé dĺžky sa napočítajú	štatistika projektov (kolaudačné správy)	m	750	17000
výstupový	Celková dĺžka novovybudovaných chodníkov	jednotlivé dĺžky sa napočítajú	štatistika projektov (kolaudačné správy)	m	250	3000
výstupový	Počet modernizovaných dopravných značení v obci		štatistika obce	Počet	20	200
výstupový	Počet modernizovaných informačných tabúl v obci		štatistika obce	Počet	2	10
výstupový	Počet vybudovaných parkovacích miest		štatistika obce	Počet	0	20
výstupový	Počet zrekonštruovaných priechodov pre chodcov		štatistika obce	Počet	2	4
výstupový	Počet zmodernizovaných autobusových zastávok		štatistika obce	Počet	0	4
výstupový	Dĺžka vytvorených cyklotrás a cyklochodníkov		štatistika obce	m	0	500
výstupový	Podiel vysporiadaných pozemkov pod miestnymi komunikáciami		štatistika obce, resp. kataster nehnuteľností SR	%	20	100
výsledkový	Percento obyvateľstva využívajúceho prvky novej, resp. zrekonštruovanej, občianskej vybavenosti	súhrnný indikátor napojenosti domácností na prvky technickej infraštruktúry, ktorá bola buď dobudovaná, alebo prešla rekonštrukciou (výpočet ako priemer čiastkových napojeností)	štatistika projektov	%	5	95
výsledkový	Nehodovosť v obci	počet nehôd v obci za rok	štatistika PZ SR	Počet	10	5

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

výstupový	Počet zrealizovaných projektov		štatistika obce	Počet	15	40
výstupový	Pokrytie modernizovaným verejným osvetlením	percento ulíc pokrytých modernizovaným verejným osvetlením a rozhlasom z celkového počtu ulíc	štatistika obce	%	0	100
výstupový	Plocha pokrytia kamerovým systémom	percento ulíc pokrytých kamerovým systémom z celkového počtu ulíc	štatistika obce	%	10	20
výstupový	Počet a plocha novovytvorených stavebných pozemkov s vybudovanou infraštruktúrou	plocha - uvádza sa priemerná plocha	štatistika obce, resp. Kataster nehnuteľností SR	Počet / m2	0 / 0	0
výsledkový	Počet novovytvorených podnikateľských subjektov		ŽR SR, OR SR, obec	Počet	0	5
výsledkový	Tržby z predaja lokálnej produkcie		štatistiky lokálnych firiem produkujúcich miestne tovary a služby	Eur/rok		
výsledkový	Návštevnosť obce	počet prenocovaní v obci za rok a počet predaných lístkov na akcie organizované v obci	štatistika obce (na základe odvedenej miestnej dane za ubytovanie), podniky a domácnosti poskytujúce ubytovacie služby, organizácie realizujúce akcie	Počet, počet		
výsledkový	Počet vytvorených pracovných miest		štatistiky firiem, ÚPSVAR	Počet	3	50
výsledkový	Počet vytvorených služieb v cestovnom ruchu		štatistika obce, ŽR SR, OR SR	Počet	5	10
výstupový	Počet absolventov vzdelávania	len ukončených absolventov	štatistika organizácií realizujúcich kurzy	Počet	0	10
výstupový	Počet realizovaných projektov zameraných na podporu podnikania a lokálne produkty		štatistika organizácií realizujúcich projekty	Počet	0	2
výstupový	Počet projektov podporujúcich sieťovanie a podnikanie v rámci mikroregiónu		štatistika obce, firiem, mikroregiónu	Počet	0	2

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

výstupový	Počet realizovaných projektov propagácie		štatistika obce	Počet	2	10
výstupový	Počet realizovaných projektov zameraných na rozvoj zážitkovej a aktívnej turistiky		štatistika obce, firiem v CR	Počet	0	2
prioritná oblasť 2 – sociálna: Sociálna infraštruktúra, služby a komunitný rozvoj						
výsledkový	Percento obyvateľstva využívajúcich novovytvorené alebo modernizované služby	Počet klientov k počtu obyvateľov	štatistika poskytovateľov služieb	%	0	30
výstupový	Počet novovytvorených služieb		štatistika obce	Počet	1	3
výstupový	Počet zrealizovaných projektov zameraných na IKT v samospráve		štatistika obce	Počet	1	2
výsledkový	Počet obnovených objektov		štatistika obce, kolaudačné rozhodnutia	Počet	1	4
výsledkový	Percento obyvateľov využívajúcich zlepšený stav objektov a budov		štatistika obce, organizácií sídlících v objektoch a budovách	%	10	90
výstupový	Počet realizovaných projektov údržby a zveľaďovania pamiatok a objektov		štatistika obce, organizácií sídlících v objektoch, resp. realizujúcich obnovu	Počet	10	20
výstupový	Počet novovytvorených prvkov drobnej architektúry a objektov		štatistika obce, organizácií sídlících v objektoch	Počet	3	10
výstupový	Počet zrealizovaných projektov zameraných na zvýšenie energetickej efektívnosti budov		štatistika projektov	Počet	1	4
výsledkový	Percento obyvateľov využívajúcich zlepšený stav objektov a budov		štatistika obce, organizácií sídlících v objektoch a budovách	%	9	100
výstupový	Počet zrekonštruovaných alebo vybudovaných objektov a budov vo vlastníctve obce		štatistika obce, kolaudačné rozhodnutia	Počet	6	10

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

výsledkový	Vyt'aženosť objektov a zariadení pre voľno časové a športovo-rekreačné aktivity	percento z celkového času otváracích hodín, ktoré sú využívané obyvateľmi, návštevníkmi	štatistika obce	%	100	100
výsledkový	Percento obyvateľov využívajúcich zariadenia a objekty		štatistika obce, organizácií sídlacích v objektoch a budovách	%	60	90
výsledkový	Percento obyvateľov zapojených do kultúrnych, spoločenských a športových aktivít		štatistika obce, organizácií organizujúcich akcie	%	30	60
výstupový	Počet vybudovaných, rozšírených alebo rekonštruovaných priestorov pre trávenie voľného času		štatistika obce, organizácií sídlacích v objektoch a budovách	Počet	2	5
výstupový	Počet zrealizovaných aktivít		štatistika obce	Počet	20	100
výstupový	Počet podporených spolkov a združení		štatistika obce	Počet	16	20
výstupový	Počet projektov realizovaných v rámci partnerstiev		štatistika obce, mikroregiónu	Počet	12	20
výstupový	Počet absolventov vzdelávacích a informačných aktivít		štatistika obce	Počet	30	120
prioritná oblasť 3 environmentálna: Životné prostredie a celkový vzhľad obce						
výstupový	Dĺžka dobudovanej kanalizácie, dažďovej kanalizácie, rekonštruovaného a dobudovaného vodovodu, vedených sietí do zeme	jednotlivé dĺžky sa napočítajú	štatistika projektov (kolaudačné správy)	m	VK 7000 VV 14000	VK 15000 VV 20000
výsledkový	Množstvo TKO v t/rok		štatistika obce, zazmluvnej firmy na zvoz TKO	t/rok	1500	1200
výsledkový	Výška škôd spôsobených povodňami	súčet škôd súkromných aj verejných)	štatistika obce, krízového štábu, resp. poisťovní	Eur/rok	0	0

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2017-2024

výsledkový	Výška nákladov na energie v modernizovaných budovách		faktúry od dodávateľských spoločností	Eur/rok		
výstupový	Plocha a počet separovaných zložiek zberného dvora		štatistika zberného dvora, kolaudačná správa	m2, počet	10	12
výstupový	Plocha zlikvidovaných čiernych skládok a náklady na ich odstránenie		štatistika a účtovníctvo obce	m2, Eur/rok	0	0
výstupový	Počet zrealizovaných projektov čistenia povodia, protipovodňových opatrení a prevencie pred prívalovými dažďami a povodňami		štatistika projektov	Počet	1	3

Prameň: vlastné spracovanie

ČASŤ E. FINANČNÁ ČASŤ

1. INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE

Kapitola súvisiaca s finančným plánom obce je nevyhnutnou a dôležitou súčasťou Plánu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Veľké Zálužie. Obec plánuje svoj rozvoj z pohľadu financií z dlhodobého hľadiska, čo ovplyvňuje mnoho faktorov. Preto je tento finančný plán indikatívny, vytvorený na základe odhadov možných nákladov projektových zámerov, ktoré si obec naplánovala v rámci programovej časti. Je potrebné brať do úvahy, že do finančného plánovania vstupujú viaceré faktory, ako každoročný príjem do rozpočtu obce (daňový ako aj nedaňový), možnosti a podmienky financovania z Európskych štrukturálnych a investičných fondov ako aj ďalších fondov a grantov, harmonogramy výziev, podmienky bankových úverov a pod.

Tabuľka 42 Indikatívny rozpočet v tis. Eur - sumarizácia

Priorita /rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Spolu
Infraštruktúrna vybavenosť a ekonomický rozvoj obce	161,35	207,80	160,90	109,00	75,85	96,60	92,00	92,50	996,00
Sociálna infraštruktúra, sociálne služby a komunitný rozvoj	1 727,40	1 859,15	1 799,80	1 290,55	162,25	22,25	22,25	22,25	6 905,90
Životné prostredie a vzhľad obce	2 290,75	2 777,18	2 019,68	514,68	14,68	17,18	17,20	14,65	7 666,00
Spolu	4 179,50	4 844,13	3 980,38	1 914,23	252,78	136,03	131,45	129,40	15 567,90

Prameň: vlastné spracovanie

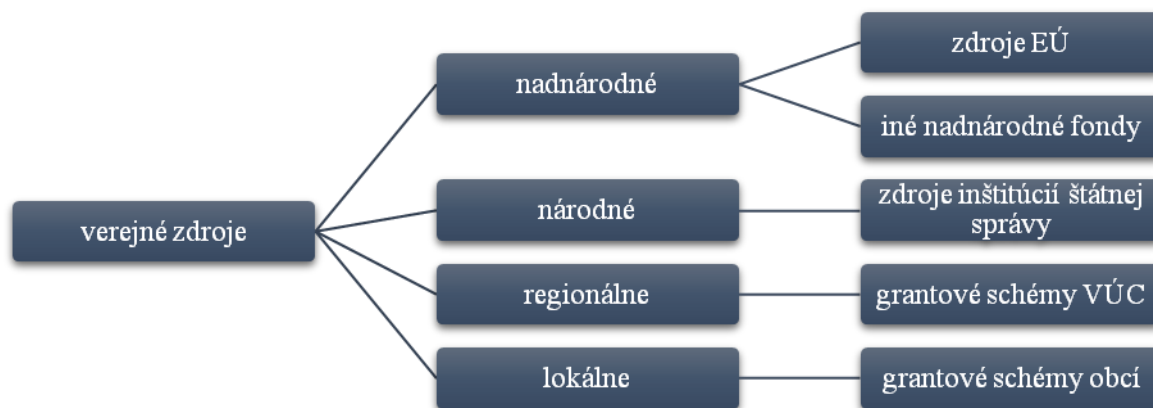
2. VIACZDROJOVÉ FINANCOVANIE PROJEKTOV A AKTIVÍT A MOŽNOSTI FINANCOVANIA PROJEKTOV

Princíp participatívnosti by sa nemal uplatňovať len pri príprave strategického dokumentu, ale aj pri jeho implementácii. Očakáva sa, že nie všetky projekty budú realizované obecnou samosprávou, ale že sa do realizácie zapoja aj ďalšie subjekty, ako je súkromný sektor (napr. v prípade opatrení zameraných na rozvoj ekonomiky, cestovného ruchu, ľudských zdrojov a pod.), tretí sektor (najmä pri projektoch voľno časových aktivít, kultúrno-spoločenského života, komunitného života, ale aj pri zabezpečovaní verejných služieb), subjekty verejnej správy (napr. ÚPSVAR pri vzdelávaní nezamestnaných a pod.). V tom prípade sa očakáva aj viaczdrojové financovanie, ktoré znižuje riziko nerealizovania projektov a teda nenaplnenia stratégie, čo môže vyústiť až do stagnácie rozvoja obce Veľké Zálužie.

Pri hľadaní finančných zdrojov je nutné vychádzať z možností, ktoré obec má a povahy aktivity alebo projektu, ktorý je potrebné v obci realizovať. Podľa toho je možné vyhľadať a zvoliť rôzne spôsoby financovania. Možnosti financovania sa dajú zjednodušene rozdeliť na dve skupiny:

1. **Možnosti financovania projektov z verejných zdrojov**, medzi ktoré patria EÚ fondy, národné zdroje, ale tiež regionálne, prípadne lokálne zdroje.
2. **Možnosti financovania projektov zo súkromných zdrojov**. Väčšinou sú to granty poskytované neziskovými organizáciami a súkromnými firmami. Ďalej sú to bankové úvery, sponzoring, vstupné, poplatky a pod.

2.1 FINANCOVANIE Z VEREJNÝCH ZDROJOV

Obrázok 21 Verejné zdroje financovania projektov

Prameň: vlastné spracovanie

Najvýznamnejšími zdrojmi financovania pre obce sú v súčasnom období verejné zdroje, a to najmä **zdroje EÚ**. V programovacom období 2014 – 2020 sú pripravené možnosti spolufinancovať určité projektové zámery z **Politiky súdržnosti** prostredníctvom **Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF)**, ktoré spolu s príspevkom zo Štátneho rozpočtu SR umožňujú realizovať na jednej strane investične náročné projekty ako aj projekty zamerané na ľudské zdroje, kultúru a pod. Rôzne subjekty z verejného, súkromného ako i tretieho sektora môžu žiadať o nenávratný finančný príspevok v závislosti od projektu z týchto operačných programov (uvedené spolu s Riadiacimi orgánmi, ktoré sú za program zodpovedné):

• Integrovaný regionálny OP	MPRV SR
• Program rozvoja vidieka	MPRV SR
• Ľudské zdroje	MPSVR SR
• Kvalita životného prostredia	MŽP SR
• Výskum a inovácie	MŠVVŠ SR
• Integrovaná infraštruktúra	MDVRR SR
• Efektívna verejná správa	MV SR
• Rybné hospodárstvo	MPRV SR

Ďalšími možnosťami pre získanie finančných prostriedkov z EÚ predstavujú programy **Európskej územnej spolupráce a komunitárne programy**.

Čo sa týka **Európskej územnej spolupráce**, každý z programov je zameraný na rozvoj spolupráce, takže základnou podmienkou je mať aspoň jedného partnera s oprávnených krajín alebo regiónov. Okrem toho má každý program svoje priority, opatrenia a skupiny aktivít, ktoré podporuje. Medzi programy patria: **Programy cezhraničnej spolupráce** (Riadiacim orgánom je MPRV SR): SK - CZ 2014 – 2020, SK - AT 2014 – 2020, PL - SK 2014 – 2020, SK - HU 2014 – 2020 a ENI HU - SK - RO - UA 2014 – 2020, ďalej **Programy nadnárodnej spolupráce** (Riadiacim orgánom je ÚV SR): Stredná Európa a ETC Dunaj a **Programy medziregionálnej spolupráce**: INTERREG (MH SR), ESPON (MDVRR SR), INTERACT (BSK/MH SR) a URBACT (MDVRR SR).

Komunitárne programy sa zase zameriavajú na špecifické oblasti a medzinárodnú spoluprácu, pričom tieto programy väčšinou riadi Európska únia. Pre obdobie 2014 – 2020 sú pripravené tieto programy: **Erasmus +** pre oblasť Vzdelávanie, odborná príprava, mládež a šport, **Kreatívna Európa (Creative Europe)** pre oblasť Kultúra, **Program zamestnanosti a sociálnej inovácie (programme for Employment and Social Innovation- EaSI)** pre oblasť Zamestnanosť a sociálna politika, **Program pre konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov COSME** pre oblasť Podnikanie a priemysel, **Horizon 2020** pre oblasť Veda, výskum, inovácie a energetika, **LIFE** pre oblasť Životné prostredie a **Zdravie pre rast (Health for Growth)** pre oblasť Zdravotníctvo.

Okrem zdrojov EÚ existujú aj ďalšie možnosti ako napríklad **Nórsky finančný mechanizmus** a **Finančný mechanizmus EHP** (EEA grants – granty Islandu, Lichtenštajnska, Nórska).

Národné zdroje sú vytvárané jednotlivými rezortmi pre podporu špecifických aktivít. Úrad vlády SR, jednotlivé ministerstvá a ďalšie orgány štátnej správy majú svoje schémy, ktorými podporujú vybrané aktivity. Najznámejšie verejné zdroje z príspevkových a rozpočtových organizácií sú napríklad *Program obnovy dediny*, *EkoFond*, *Environmentálny fond*, *Štátny fond rozvoja bývania* a pod., z Úradu vlády SR napr. *Program podpory športu*, či napr. z Ministerstva kultúry SR – *Kultúra znevýhodnených skupín*, *Nehmotné kultúrne dedičstvo a kultúrno-osvetová činnosť* a pod.

Vyššie územné celky si môžu vytvárať svoje regionálne grantové schémy na podporu určitých oblastí. Napríklad Nitriansky samosprávny kraj má vytvorený nástroj na podporu rozvoja vidieka *Leader NSK*, Prešovský samosprávny kraj – *NEFO fond*, alebo Bratislavský samosprávny kraj - *Bratislavská regionálna dotačná schéma na podporu kultúry* a pod.

Možno sa stretnúť aj s príkladmi vlastných grantových schém **na miestnej úrovni**, a to nielen na úrovni väčších miest (napr. Nitrianska komunitná nadácia, Grantový program na primárnu protidrogovú prevenciu a voľnočasové aktivity detí a mládeže Bratislavy), ale napr. aj na úrovni vidieckych obcí – príkladom môže byť obec Hrušov (okres Veľký Krtíš), ktorá si vytvorila grantovú schému pre podporu domácich spolkov a združení, čím aktivizovala miestne spolky a združenia a ich projektovú činnosť. V minulosti (obdobie rokov

2009-2010) mala obec vytvorený Fond na podporu regionálneho rozvoja, ktorý finančne podporoval iniciatívu miestneho obyvateľstva prostredníctvom realizácia drobných projektov pre rozvoj obce.

2.2 FINANCOVANIE ZO SÚKROMNÝCH ZDROJOV

Obrázok 22 Súkromné zdroje financovania projektov

Prameň: vlastné spracovanie

Súkromné zdroje poskytujú rôzne organizácie, buď pre budovanie dobrého mena spoločensky zodpovednej organizácie alebo takouto podporou naplňajú svoje poslanie.

Jednak môže ísť o návratný príspevok (úver v banke, zvýhodnená pôžička a pod.), ale tiež o poskytnutie nenávratného finančného príspevku – grantu. Poskytovateľmi na Slovensku sú rôzne organizácie. Granty, ktoré poskytujú sú väčšinou na menšie projekty, ale za to sú jednoduchšie a menej administratívne náročné. Známejšími na Slovensku sú *Nadácia SPP*, *Nadácia Orange*, *IKEA foundation*, *Nadácia MONDI Business Paper SCP*, *Nadácia EKOPOLIS*, *Nadácia Markíza*, *Nadácia Allianz*, *Nadácia TESCO*, *Nadácia VÚB*, *Nadácia Tatra banky*, *ČSOB Nadácia*, *Nadácia Dexia banky Slovensko*, *Nadácia Slovenskej sporiteľne*, *Nadácia Pontis*, *Nadácia otvorenej spoločnosti* a mnohé ďalšie.

Okrem toho aktivity a projekty rozvoja obce môžu podporiť aj domáce firmy prostredníctvom sponzoringu, poskytnutia zariadenia, materiálu a pod.

ZÁVER

Pripravený strategický dokument Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Veľké Zálužie na roky 2017 – 2024 reflektuje aktuálne potreby obce pre jej ďalší rozvoj. Bol pripravený v spolupráci rôznych subjektov, ktorých sa rozvoj obce Veľké Zálužie dotýka (samospráva, podnikatelia, občania, spolky a združenia). Pri implementácii programu rozvoja je potrebné aj naďalej spolupracovať a komunikovať so všetkými subjektmi, aby bolo možné realizovať naplánované projekty a aktivity a aby sa naplňali stanovené ciele. Vďaka komunikácii bude tiež možné reagovať na prípadné zmeny, ktoré môžu ovplyvniť realizáciu.

PHSR obce Veľké Zálužie na roky 2017 – 2023⁴ stanovil strategický rámec, ktorý nadväzuje aj na regionálny strategický dokument (PHSR Nitrianskeho samosprávneho kraja), ale aj na ciele politiky súdržnosti, ktoré si stanovila Slovenská republika v Partnerskej dohode implementovanej prostredníctvom operačných programov. Strategický zámer sa zameriava na 3 oblasti; a to na zlepšenie kvality bývania a dopravnej dostupnosti; miestnu ekonomiku a služby a na atraktivitu obce a život v nej. V rámci týchto oblastí si obec stanovila 10 opatrení, ktoré sa týkajú jednak dobudovania a modernizácie občianskej vybavenosti, sociálnej infraštruktúry a zvýšenia dostupnosti a kvality služieb, využívania potenciálu obce pre rozvoj podnikania na základe využívania lokálnych zdrojov a tradícií a rozvoj cestovného ruchu, zefektívnenia využívania energie a na zatriaktívnenie vzhľadom a zlepšenie úrovne odpadového hospodárstva. Pre jednotlivé opatrenia boli stanovené monitorovacie indikátory a spôsoby, akým sa bude program realizovať a monitorovať.

Tento dokument bol spracovaný v zmysle Zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z. a Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, verzia 2.0.

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha č. 1 – Dotazník pre prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Príloha č. 2 – Doplnujúce informácie

Tabuľka 43 Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov a zdrojov informácií

Tabuľka 44 Súhrnný prehľad projektových zámerov obce Veľké Zálužie

Tabuľka 45 Hodnotiace tabuľky pre výber projektov

Formulár Monitorovacej správy

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2016-2023

Dotazník pre prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Vážená občianka, občan,

Vaša obec spolu s ďalšími susednými obcami potrebujú vypracovať nové strategické dokumenty, v ktorých bude plánovaný ich ďalší rozvoj v rokoch 2017-2024.

Preto sa na Vás obraciame s prosbou o spoluúčasť a spoluprácu pri získavaní Vašich názorov, skúseností, postojov a predstáv o ďalšom smerovaní rozvoja obce. Vďaka nim bude možné vypracovať dokument, ktorý pomôže riešiť Vami stanovené problémy a rozvíjať oblasti, ktoré sú podľa Vás dôležité pre rozvoj.

Vyplnený dotazník, prosím, odovzdajte do zberného boxu, ktorý sa nachádza na Vašom obecnom úrade najneskôr do

A. OSOBNÉ INFORMÁCIE

1. Pohlavie /vek	Žena	Muž	2. Sociálny status	3. Ako dlho v obci žijete?
18-24			Zamestnanec	Od narodenia
25-34			Podnikateľ	Prišľahoval som sa v detstve
35-44			Nezamestnaný	Prišľahoval som sa v dospelosti pred viac ako 5 rokmi
45-54			Dôchodca	Prišľahoval som sa v dospelosti v posledných 5 rokoch
55-64			Študent	
65 a viac			Rodičovská dovolenka	
			Iné	

B. MIESTO BÝVANIA

4. Čo sa Vám na živote vo Vašej obci najviac páči?	Súhlasím	Čiastočne súhlasím
4.1 Život je tu pokojnejší ako v meste.		
4.2 Ľudia sa tu viac zaujímajú jeden o druhého ako v meste.		
4.3 Môžem sa tu lepšie realizovať, naplňovať svoje plány.		
4.4 Blízky kontakt s prírodou.		
4.5 Mám tu rodinu a blízkych priateľov.		
4.6 Iné:		

5. Čo sa Vám na živote vo Vašej obci, naopak, nepáči?	Súhlasím	Čiastočne súhlasím	Nesúhlasím
5.1 Málo pracovných príležitostí.			
5.2 Horšia kvalita a nedostatok služieb a tovarov ako v meste.			
5.3 Za všetkým treba dochádzať do mesta.			
5.4 Nie je tu vytváraný priestor na sebarealizáciu.			
5.5 Znečistené životné prostredie.			
5.6 Ľudia sa nechcú zapájať do spoločenského života a tak sa tu nič nedeje.			
5.7 Iné:			

C. ZÁKLADNÉ ŽIVOTNÉ POTREBY

6. Označte, prosím, úroveň spokojnosti s poskytovaním služieb.	Spokojný(á)	Nespokojný(á)
6.1 Dopravná dostupnosť obce		
6.2 Stav chodníkov a ciest		
6.3 Vybavenosť obce kanalizáciou		
6.4 Vybavenosť obce verejným vodovodom		
6.5 Vybavenosť obce plynom		
6.6 Vybavenosť obce elektrinou		
6.7 Dostupnosť internetovým pripojením		
6.8 Dostupnosť signálom mobilných operátorov		
6.9 Stav a upravenosť verejných priestranstiev		
6.10 Systém zberu komunálneho odpadu		
6.11 Dostupnosť a kvalita zdravotníckych služieb		
6.12 Dostupnosť a kvalita predškolských zariadení		
6.13 Dostupnosť a kvalita vzdelávania na ZŠ		
6.14 Dostupnosť a kvalita sociálnych zariadení		
6.15 Možnosti športového vyžitia		
6.16 Možnosti kultúrneho vyžitia		
6.17 Možnosti pre rekreáciu		
6.18 Množstvo kultúrno-spoločenských aktivít		
6.19 Možnosti stravovania a pohostinstva		
6.20 Možnosti komerčných služieb (napr. poštové a finančné služby, skrášľovacie služby, automoto servisy pod.)		
6.21 Stav obecnej knižnice		
6.22 Požiarna ochrana		
6.23 Činnosť obecnej polície		
6.24 Stav domu smútku		

7. Doplňte, prosím, ktoré služby sú podľa Vás nedostatočné a chýbajú Vám:

.....

.....

.....

D. PRÁCA

8. Ste spokojný(á) s pracovnými možnosťami v obci?	Spokojný(á)	Nespokojný(á)
8.1 Pre mladých		
8.2 Pre ženy		
8.3 Pre mužov		

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2016-2023

9. V ktorom odvetví by podľa Vás bol najpotrebnejší vznik nových pracovných príležitostí?	
9.1 V poľnohospodárstve, vinárstve, lesníctve	
9.2 V potravinárskom sektore	
9.3 V priemysle	
9.4 V stavebníctve	
9.5 V remeselnej výrobe	
9.6 V obchode a komerčných službách	
9.7 V cestovnom ruchu	
9.8 Vo verejnej správe	
9.9 V sociálnej oblasti	
9.10 V inej sfére:	

10. Prečo podľa Vás nevznikajú uvedené príležitosti?	
10.1 Zlá dostupnosť regiónu	
10.2 Nedostatočne vybudovaná infraštruktúra potrebná pre podnikanie	
10.3 Nedostatočná kvalita pracovnej sily	
10.4 Legislatívne bariéry	
10.5 Nezájum zo strany podnikateľov	
10.6 Nezájum obce	
10.7 Iné:	

E. SOCIÁLNY PRIESTOR

11. Ako by ste charakterizovali:	Dobré	Ani dobré ani zlé
11.1 medziľudské vzťahy v obci		
11.2 vaše susedské vzťahy		

12. Zaujímate sa o dianie:	Áno často	Sporadicky
12.1 v obci		

13. Prosím, vyjadrite sa k týmto výrokom podľa situácie vo Vašom okolí	Súhlasím
13.1 Obyvatelia majú dostatok príležitostí k spoločenským kontaktom.	
13.2 Obyvatelia majú dostatok možností na sebarealizáciu.	
13.3 Obyvatelia sú aktívni a snažia sa zatraktívniť život v obci, či spríjemniť prostredie.	
13.4 V obci existuje len pár jedincov, ktorí sa snažia, ale väčšina obyvateľstva je pasívna a nezaujíma sa o život v obci.	
13.5 Obyvatelia sú väčšinou k svojmu okoliu ľahostajní.	
13.6 Niektorí obyvatelia kazia snahu iných.	

14. Odkiaľ získavate väčšinu informácií o dianí v obci?	
14.1 Z obecného rozhlasu, tlačovín, úradnej tabule	
14.2 Zo zastupiteľstiev, verejných zhromaždení	
14.3 Od starostu a poslancov	
14.4 Na ulici, v obchode, od susedov, v kostole	
14.5 Z internetu	
14.6 Iné:	

15. Ste ochotný(á) podieľať sa na aktivitách v obci?	
15.1 Áno, a aj som aktívny(a) v spolku, združení	
15.2 Áno, som ochotný(á), ale zatiaľ aktívny(a) nie som.	
15.3 Bol by som ochotný(á), ale neviem ako by som mohol.	
15.4 Nie, je mi to jedno.	

F. ROZVOJ OBCE

16. Na čo by ste prednostne využili finančné prostriedky obce?	Prosím, špecifikujte čo konkrétne (aké akt realizované)
16.1 Na vybudovanie, resp. na rekonštrukciu infraštruktúry	
16.2 Na vybudovanie, resp. rekonštrukciu školských, sociálnych alebo zdravotníckych zariadení	
16.3 Na vytvorenie podmienok pre kultúrno-spoločenský a športový potenciál	
16.4 Na kultúrno-spoločenské a športové aktivity	
16.5 Na zatraktívnenie okolia	
16.6 Na zlepšenie životného prostredia	
16.7 Na podporu rozvoja výroby	
16.8 Na podporu rozvoja služieb	
16.9 Na podporu rozvoja cestovného ruchu a rekreáciu	
16.10 Na podporu poľnohospodárstva, vinárstva, potravinárstva	
16.11 Na podporu tvorby pracovných miest v iných oblastiach	
16.12 Na rozvoj špecifických sociálnych skupín (mládež, dôchodcovia, nezamestnaní a pod.)	
16.13 Iné:	

17. Ako si predstavujete budúcnosť Vašej obce?	
17.1 Obec bude známy v širokom okolí vďaka rozvinutému vidieckemu cestovnému ruchu založenom na lokálnych produktoch a službách. Domácom obyvateľom bude poskytovať príjemný priestor pre bývanie založenom na tradičnom vidieckom štýle.	
17.2 Obec bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, atraktívnym vzhľadom a kvalitným životným prostredím s bohatým kultúrno-spoločenským životom.	
17.3 Obec bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami s dostatkom pracovných príležitostí pre domácich obyvateľov.	
17.4 Obec bude vďaka svojej dostupnosti a infraštruktúrnej vybavenosti centrom pre investičné výrobné aktivity, ktoré budú poskytovať prácu nielen domácom obyvateľom, ale aj obyvateľom mimo obce.	
17.5 Ak máte inú predstavu, uveďte ju prosím:	

Ďakujeme za Vašu spoluprácu, trpezlivosť a Vaše podnetné návrhy.

Tabuľka 43 Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov a zdrojov informácií

Názov dokumentu / Zdroj dát	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu / dát	Oblasť dát / téma	Webová stránka
Metodika na vypracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, verzia 2.0	Platná od Februára 2015	národná		
Štatistický úrad SR	-	národná	Demografia, prírodné zdroje	www.statistics.sk
SODB 1991, 2001, 2011	-	národná	Demografia, ekonomická situácia, sociálna a technická infraštruktúra	www.statistics.sk
Živnostenský register SR, Obchodný register SR	-	národná	Ekonomická situácia	www.orsr.sk , www.zrsr.sk
Vyhl. č. 81/1998 Z. z. zo dňa 3.3.1998	platná od 1.5.1998	národná	Životné prostredie	
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce mikroregiónu obcí Veľké Zálužie, Jarok, Báb, Rumanová a Lehota	2008 - 2015	miestna	Ex-post hodnotenie	
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2014-2020	2009 – 2015	regionálna	Súlad programu s regionálnym strategickým dokumentom	
Partnerská dohoda o využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov v rokoch 2014-2020 a súvisiace operačné programy	2014 – 2022	národná	Finančný plán	www.partnerskadohoda.gov.sk
Metodický pokyn CKO č. 17, verzia 1	Od 2015	národná	Merateľné ukazovatele	http://www.partnerskadohoda.gov.sk/metodicke-pokyny-cko/

Prameň: vlastné spracovanie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2016-2023

Tabuľka 44 Súhrnný prehľad projektových zámerov obce Veľké Zálužie

č.	číslo opatrenia PHSR obce	Názov projektu/aktivity	Nosiťel' projektu a prípadní partneri	Klasifikácia stavby	Priorita	Termín realizácie projektu		Predpokladané náklady	Napĺňanie opatrenia PHSR VÚC
						od	do		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	1.1.1	Rekonštruovať miestne komunikácie v niektorých častiach obce	obec Veľké Zálužie	2112 Miestne komunikácie	stredná	2019	2024	100 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
2	1.1.1	Rekonštruovať chodník na ul. Hlavná od ul. Dlhý rad - po u.l Družstevná	obec Veľké Zálužie	2112 Miestne komunikácie	stredná	2018	2019	20 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
3	1.1.1	Modernizácia verejného osvetlenia v obci	obec Veľké Zálužie	2224 Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	stredná	2017	2020	150 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
4	1.1.1	Rekonštrukcia verejného vodovodu v obci	obec Veľké Zálužie		stredná	2018	2020	100 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
5	1.1.1	Rozšírenie verejného vodovodu na ul. Agátova	obec Veľké Zálužie		vysoká	2017	2018	5 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
6	1.1.1	Rozšírenie verejného vodovodu do nových lokalít pre IBV	obec Veľké Zálužie, vlastníci siete		nízka	2017	2019	15 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
7	1.1.1	Zvýšenie parkovacích plôch/miest v obci	obec Veľké Zálužie	2112 Miestne komunikácie	stredná	2018	2021	5 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
8	1.1.1	Koordinovať parkovanie aut na miestnych komunikáciách	obec Veľké Zálužie	2112 Miestne komunikácie	vysoká	2017	2018	5 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
9	1.1.1	Obnova a modernizácia informačných tabúl	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2018	2000	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
10	1.1.1	Vytvoriť cyklotrasy a prepojiť ich s ostatnými cyklotrasami v okolí	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2024	10 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
11	1.1.1	Vytvárať podmienky pre rozvoj cyklistiky ako alternatívnej formy dopravy	obec Veľké Zálužie		nízka	2019	2022	10 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
12	1.1.2	Dobudovať chodník na ulici Hlavná - 3. etapa	obec Veľké Zálužie	2112 Miestne komunikácie	stredná	2018	2018	50 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
13	1.1.2	Dobudovať chodník na ulici Hlavná - 4. etapa	obec Veľké Zálužie	2112 Miestne komunikácie	stredná	2019	2019	15 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
14	1.1.2	Vybudovať chodník na ulici Podkaštieľom	obec Veľké Zálužie	2112 Miestne komunikácie	stredná	2017	2019	60 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
15	1.1.2	Vybudovať chodník na ulici Dlhý rad	obec Veľké Zálužie	2112 Miestne komunikácie	nízka	2022	2024	60 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
16	1.1.2	Vybudovať chodník na ulici Jarocká	obec Veľké Zálužie	2112 Miestne komunikácie	stredná	2022	2024	60 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
17	1.1.2	Vybudovať chodník na ulici Fabrická	obec Veľké Zálužie	2112 Miestne komunikácie	stredná	2018	2019	30 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
18	1.1.2	Vybudovať chodník na ulici Cintorínska	obec Veľké Zálužie	2112 Miestne komunikácie	stredná	2018	2018	20 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2016-2023

19	1.1.2	Obnova a modernizácia dopravného značenia v obci	obec Veľké Zálužie	2112 Miestne komunikácie	vysoká	2017	2017	20 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
20	1.1.2	Inštalácia moderných prvkov bezpečnosti	obec Veľké Zálužie		vysoká	2017	2018	5 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
21	1.1.2	Rozšíriť kamerový systém v obci	obec Veľké Zálužie		nízka	2018	2022	10 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
22	1.2.1	Prenajímať nevyužívané obecné budovy a pozemky	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2024	2 000,00	1. Prioritná oblasť Hospodárstvo
23	1.2.1	Vybudovať novú hasičskú zbrojnicu	obec Veľké Zálužie	1242 Garážové budovy	vysoká	2017	2017	60 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
24	1.2.1	Vybudovať prekryté stojisko pre obecné automobily	obec Veľké Zálužie	1242 Garážové budovy	vysoká	2017	2017	60 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
25	1.2.1	Nákup nového traktora pre potreby obce	obec Veľké Zálužie		nízka	2020	2024	50 000,00	4. Prioritná oblasť Dopravná a technická infraštruktúra
26	1.2.1	Aktualizovať územnoplánovacia dokumentáciu obce	obec Veľké Zálužie		stredná	2018	2019	40 000,00	1. Prioritná oblasť Hospodárstvo
27	1.2.1	Organizovať pravidelné stretnutia vedenia obce s podnikateľskými subjektami	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2024	5 000,00	1. Prioritná oblasť Hospodárstvo
28	1.2.1	Spracovať marketingovú stratégiu rozvoja obce	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2019	3 000,00	1. Prioritná oblasť Hospodárstvo
29	1.2.2	Vytvoriť priestor pre začínajúcich podnikateľov	obec Veľké Zálužie, miestni obyvatelia		nízka	2018	2022	2 000,00	1. Prioritná oblasť Hospodárstvo
30	1.2.2	Podpora inovácií v miestnych podnikoch	obec Veľké Zálužie, miestne podnikateľské subjekty		stredná	2017	2024	2 000,00	1. Prioritná oblasť Hospodárstvo
31	1.2.2	Vytvoriť podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2024	10 000,00	1. Prioritná oblasť Hospodárstvo
32	1.2.2	Podpora miestnej samosprávy pri alokácii MSP	obec Veľké Zálužie		nízka	2017	2024	5 000,00	1. Prioritná oblasť Hospodárstvo
33	1.2.2	Reklama a propagácia miestnych podnikateľských subjektov	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2024	5 000,00	1. Prioritná oblasť Hospodárstvo
34	2.1.1	Vybudovať zariadenie sociálnych služieb s celoročnou starostlivosťou	obec Veľké Zálužie, súkromný investor	1264 Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	vysoká	2017	2020	4 500 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
35	2.1.1	Vybudovať denný stacionár	obec Veľké Zálužie, súkromný investor	1264 Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	vysoká	2017	2020	10 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
36	2.1.1	Dopracovať plán komunitného rozvoja obce	obec Veľké Zálužie		vysoká	2017	2024	500,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2016-2023

37	2.1.1	Zriaďiť kyslíkovú dráhu pre seniorov	obec Veľké Zálužie		stredná	2018	2019	10 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
38	2.2.1	Realizovať prístavbu MŠ	obec Veľké Zálužie	1263 Školy, univerzity a budovy na zábavu	vysoká	2017	2019	450 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
39	2.1.2	Vybudovať nové deské ihrisko v blízkosti MŠ	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2019	10 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
40	2.1.2	Realizovať prístavbu ZŠ	obec Veľké Zálužie	1263 Školy, univerzity a budovy na zábavu	vysoká	2017	2019	1 200 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
41	2.1.2	Realizovať rekonštrukciu elektroinštalácie v starej budove ZŠ	obec Veľké Zálužie	1263 Školy, univerzity a budovy na zábavu	vysoká	2017	2018	86 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
42	2.2.1	Rozšíriť lokality pre IBV	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2024	5 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
43	2.2.1	Mapovať miestne kultúrne a sakrálné pamiatky	obec Veľké Zálužie		vysoká	2017	2017	2 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
44	2.2.1	Inovovať koncepciu práce s mládežou	obec Veľké Zálužie, CVC Sniečko		vysoká	2017	2018	500,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
45	2.2.1	Rozšíriť priestorové kapacity spoločenského domu	obec Veľké Zálužie	1261 Budovy na kultúru a verejnú zábavu	stredná	2019	2021	120 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
46	2.2.1	Podporovať miestne záujmové a spoločenské orgaizácie	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2024	120 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
47	2.2.1	Dokumentovať život v obci	obec Veľké Zálužie		stredná	2016	2020	12 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
48	2.2.1	Hľadať miestnych nadšencov a aktivistov	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2024	5 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
49	2.2.1	Udržiavať a rozvíjať kultúrne tradície obce	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2024	10 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
50	2.2.1	Založiť Klub žien	obec Veľké Zálužie		nízka	2018	2020	2 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
51	2.2.1	Rekonštruovať sochu Panny Marie - Immaculaty	obec Veľké Zálužie		vysoká	2017	2017	10 900,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
52	2.2.1	Oprava kaplnky na Budíne	obec Veľké Zálužie		vysoká	2017	2017	10 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
53	2.2.1	Zriaďiť izbu tradícií	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2024		2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
54	2.2.1	Podporovať propagáciu a činnosť miestnych umelcov	obec Veľké Zálužie		nízka	2017	2024	16 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
55	2.2.2	Vybudovať veľkokapacitnú telocvičňu	obec Veľké Zálužie	1256 Budovy na šport	stredná	2019	2021	300 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2016-2023

56	2.2.2	Výbudovať multifunkčné ihrisko v areáli športového klubu	obec Veľké Zálužie		stredná	2018	2020	1 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
57	2.2.2	Zriaďiť petangové ihrisko v areáli Klubu dôchodcov	obec Veľké Zálužie		vysoká	2017	2018	5 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
58	2.2.2	Výbudovať kyslíkovú dráhu v obci	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2020	10 000,00	2. Prioritná oblasť Ľudské zdroje
59	3.1.1	Zlepšiť vzhľad verejnej zelene v obci	obec Veľké Zálužie		vysoká	2017	2024	50 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie
60	3.1.1	Inštalovať prvky drobnej architektúry v obci	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2024	5 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie
61	3.1.1	Upraviť okolie obecných bytoviek	obec Veľké Zálužie		vysoká	2017	2017	10 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie
62	3.1.1	Zlepšiť vzhľad verejných priestranstiev	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2018	10 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie
63	3.1.1	Údržba verejných priestranstiev	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2018	50 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie
64	3.1.1	Výbudovať moderný zberný dvor v lokalite Zavaž	obec Veľké Zálužie		vysoká	2017	2018	1 400 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie
65	3.1.1	Monitoring a likvidácia divokých skládok v obci a okolí	obec Veľké Zálužie		nízka	2017	2018	5 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie
66	3.1.1	Zvýšiť environmentálnu zodpovednosť domáceho obyvateľstva a návštevníkov	obec Veľké Zálužie		stredná	2017	2024	1 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie
67	3.1.1	Budovať environmentálne náučné chodníky	obec Veľké Zálužie		nízka	2018	2024	10 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie
68	3.1.1	Dobudovať rozvody kanalizačnej siete v celej obci	obec Veľké Zálužie	2223 Miestne kanalizácie	vysoká	2017	2020	3 000 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie
69	3.1.2	Vysporiadávať pozemky pod trasovanie verejnej kanalizácie	obec Veľké Zálužie	2223 Miestne kanalizácie	vysoká	2017	2018	50 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie
70	3.1.2	Rozširovať VK aj do novonavrhovaných lokalít	obec Veľké Zálužie	2223 Miestne kanalizácie	stredná	2018	2024	50 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie
71	3.1.2	Dobudovať ČOV	obec Veľké Zálužie	2223 Miestne kanalizácie	vysoká	2017	2019	3 000 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie
72	3.1.2	Monitorovať kvalitu vpúšťaných odpadových vôd	obec Veľké Zálužie		vysoká	2017	2024	10 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie
73	3.1.2	Zakúpenie novej fekálnej cisterny	obec Veľké Zálužie		vysoká	2017	2017	15 000,00	3. Prioritná oblasť Životné prostredie

Prameň: vlastné spracovanie

Tabuľka 45 Hodnotiace tabuľky pre výber projektov

otázka		možná odpoveď				
1	Do akej miery je realizácia projektu nevyhnutná?	3 - realizácia je nutná okamžite, havarijný stav	2 - realizácia je potrebná, inak by mohol vzniknúť havarijný stav	1 - realizácia je potrebná	0 - realizácia projektu nie je nevyhnutná	
2	Spĺňame podmienky a kritériá hodnotenia projektu? (v prípade žiadostí o financovanie z iných zdrojov)	áno	nie	pokiaľ nie, tak hľadáme iné možnosti financovania, resp. sa rozhodneme, že projekt nebudeme realizovať		
3	Kto sú dotknuté osoby a inštitúcie projektom?	uviesť:				
3a	Prebehla diskusia so zástupcami dotknutých osôb?	áno	áno, ale nie o všetkými	Nie		
3b	Vznikol konsenzus o spôsobe riešenia problému?	áno	vznikol kompromis	väčšina sa zhodla	väčšina sa nezhodla	
3c	Je niekto z dotknutých osôb a inštitúcií ochotný pomôcť?	áno	nie			
3d	Ako?	uviesť:				
3e	Príp. môže nám niekto brániť v realizácii, resp. skomplikovať realizáciu?	áno	nie			
3f	Ako tomu zabrániť?	uviesť:				
4	Je zvolený spoľahlivý partner?	áno	partner nie je	partner nie je spoľahlivý, je potrebné si dávať pozor na		
5	Do akej miery realizácia projektu ovplyvní:					
	- ekonomickú situáciu dotknutých osôb a inštitúcií?	-- veľmi negatívny dopad	- negatívny dopad	0 nemá dopad	+ pozitívny dopad	++ veľmi pozitívny dopad
	- sociálnu situáciu dotknutých osôb a inštitúcií?	-- veľmi negatívny dopad	- negatívny dopad	1 nemá dopad	+ pozitívny dopad	++ veľmi pozitívny dopad
	- spoločenskú situáciu dotknutých osôb a inštitúcií?	-- veľmi negatívny dopad	- negatívny dopad	2 nemá dopad	+ pozitívny dopad	++ veľmi pozitívny dopad
	- ekologickú situáciu v obci a okolí?	-- veľmi negatívny dopad	- negatívny dopad	3 nemá dopad	+ pozitívny dopad	++ veľmi pozitívny dopad
6	Máme dostatok kapacít na realizáciu daného projektu, aktivít?					

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ ZÁLUŽIE NA OBDOBIE ROKOV 2016-2023

	- finančné kapacity	áno	nie	nepotrebujeme		
	- ľudské kapacity	áno	nie	nepotrebujeme		
	- časové kapacity	áno	nie	nepotrebujeme		
	- materiálne kapacity	áno	nie	nepotrebujeme		
7	Existuje iný spôsob riešenia projektu?	áno	nie			
7a	Ak áno, je efektívnejší?	áno	nie			
8	Je zvolený spôsob financovania najvhodnejší?	áno	nie			
8a	Existujú aj iné možnosti financovania projektu?	áno	nie	áno, ale za nevýhodných podmienok		
9	Sú finančné náklady vynaložené efektívne? (vzhľadom k očakávaným výstupom?)	áno	nie			
10	Sú podmienky realizácie projektu legislatívne ošetrené (vlastníctvo, zazmluvnenie dodávateľov a pod.)?	áno	nie			
11	Ktoré opatrenie sa naplňa realizáciou projektu?	uviesť:				
12	Oplatí sa realizovať projekt? (na váhy si dať prínosy a náklady (nielen finančné, ale aj časové, materiálne, ľudské)	prínosy výrazne prevažujú náklady	prínosy prevažujú náklady	prínosy neprevažujú náklady	náklady prevažujú prínosy	

Prameň: vlastné spracovanie

Formulár Monitorovacej správy

Správa o plnení akčného plánu obce Veľké Zálužie k (dátum spracovanie monitorovacej správy) bola spracovaná v zmysle Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Veľké Zálužie na roky 2017 – 2024, kapitola D. Realizačná časť. Cieľom monitoringu Akčného plánu obce Veľké Zálužie je pripraviť komplexnú informáciu o tom, ako sa plnia opatrenia navrhnuté v PHSR obce počas celého obdobia platnosti dokumentu. Tieto údaje sú k dispozícii pre samosprávu a širokú verejnosť.

Monitorovacia správa o plnení Akčného plánu má 4 časti:

1. Zhodnotenie realizovaných aktivít a projektov,
2. Opis realizácie projektov a aktivít,
3. Aktualizácia Akčného plánu a
4. Pripomienky a navrhované zmeny v procesoch realizácie, monitorovania a hodnotenia.

Akčný plán obce Veľké Zálužie je zoradený podľa priorit a opatrení. Odpočet aktivít v akčnom pláne je spracovaný z pohľadu obce Veľké Zálužie, v niektorých prípadoch je ako realizátor danej aktivity uvedený iný subjekt (investor, prevádzkovateľ, partnerská inštitúcia a pod.). V akčnom pláne sú vymenované aktivity bežného, kapitálového a podporného charakteru v časovom slede. Akčný plán je spracovaný na základe údajov zo schváleného rozpočtu obce, schválených strategických dokumentov obce a údajov obecného úradu obce Veľké Zálužie.

Aktuálna verzia akčného plánu je zverejnená na webovej stránke www.....

Pripomienky k akčnému plánu mesta je možné zaslať e-mailom na adresu@.....sk.

Ďalší monitoring akčného plánu sa uskutoční ku dňu (text je upraviteľný)

1. Zhodnotenie realizovaných aktivít a projektov z Akčného plánu k (dátum)*

Priorita/opatrenie	Názov priority/opatrenia/projektu/aktivity	Plánovaný termín realizácie	Ukazovateľ výstupu	Počiatočná hodnota ukazovateľa	Plánovaná hodnota ukazovateľa	Skutočná hodnota ukazovateľa	Rozpočet mesta/obce/kraja	Externé zdroje	Realizácia aktivít od do a plán na obdobie od do	Opatrenie samosprávneho kraja

* okrem aktivít a projektov z Akčného plánu, ktoré je povinné monitorovať, budú monitorované aj ďalšie aktivity a projekty, ktoré sa týkajú napĺňania jednotlivých opatrení a cieľov.

2. Opis realizácie aktivít

- popis zásadných faktov, ktoré sa udiali počas realizácie projektov a majú vplyv na plnenie stratégie (oneskorenie realizácie, realizácia nad rámec plánovaného projektu a pod.)
- pokiaľ sa niektoré z projektov z Akčného plánu nerealizovali, zdôvodnenie, prečo sa nerealizovali a aké nápravné opatrenia boli prijaté

3. Aktualizácia Akčného plánu pre rok

Opatrenie/aktivita	Termín (rok)	Zodpovedný	Financovanie	Ukazovateľ výstupu	Opatrenie samosprávneho kraja

4. Pripomienky a navrhované zmeny v procesoch realizácie, monitorovania

.....

Prameň: vlastné spracovanie na základe Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, verzia 2.0, február 2015